SEVGİNİN SIRRI

Bhakti Yoga

2. Baskı

Swami Vivekananda

Om Pūrnamadah pūrnamidam
Pūrnāt pūrnamudacyate,
Pūrnasya pūrnamādāya
Pūrnamevāvaśiśyate
Om Śāntih, Śāntih, Śāntihi

Om. Bu tamdır. Şu da tamdır.
Şu tamlık, bu tamlıktan gelmiştir.
Şu tamlık bu tamlıktan gelse de,
Bu her zaman tamdır.
Om. Huzur, huzur, huzur.
Brihadaranyaka Upanişad

Sevginin Sırrı - Bhakti Yoga

Orijinal Adı	:	*The Yoga of Love - Bhakti Yoga*
Yazar	:	Swami Vivekananda
Yayın Yönetmeni	:	Ayça Gürelman
Editör	:	Ayça Gürelman
Çeviri	:	Hatice Özateş
Kapak Tasarımı	:	Purnam Design
Yoga Felsefesi	:	103

© 1902 Advaita Ashram
© 2012 Türkçe yayım hakkı Purnam Yayınları'na aittir.

Bütün hakları saklıdır. Yayıncının yazılı izni olmaksızın tamamen ya da kısmen çoğaltılamaz, dağıtılamaz, başka bir şekilde yayınlanamaz, veri tabanında veya paylaşım sitelerinde depolanamaz.

Türkçe 1. Baskı: Nisan 2012, 2. Baskı: Kasım 2017

Yayınevi Sertifika No: 22709
ISBN: 978-605-62502-3-1

Purnam Yayınları
Reva Eğitim ve Yönetim Danışmanlık A.Ş.
Bağdat Cad. Caddebostan İskele Sok. Nil Apt No 17 D 202 İstanbul
Tel: 0216 368 84 82
GSM: 0532 357 38 58
www.purnamyayinlari.com
basvuru@purnamyayinlari.com

Baskı ve Cilt
Ayhan Matbaa
Deve Kaldırım Cad. Gelincik Sok. No 6 Kat 3
Mahmutbey / İstanbul

Yayıncının Önsözü

Herkese Merhaba!

Ülkemizde yoga felsefesine yıllar içinde artan ilgi bizi sevindiriyor, ne mutlu ki üst üste kitaplarımızın tekrar basımları ile sizlere ulaşıyoruz.

Kitabın kapağında yer alan kuğuların içerdiği sembolizmayı sizlerle paylaşmak isterim. Hint geleneğinde, 'Yüce Kuğu' anlamına gelen Paramahamsa, kendini idrak eden yogilere üstatlar tarafından verilen bir ünvandır.

Bu ünvanla onurlandırılmış kişiler, kuğuların denizde ve karada rahat edebilmesi gibi kendilerini hem madde dünyasında hem de ruhsal alemde rahat hissederler; efsaneye göre sulandırılmış süt verilen kuğuların sütü sudan ayrıştırıp içebilmesi gibi gerçeği yanılgıdan ayırabilirler...

Bu kitabı, geçmişin, günümüzün ve geleceğin tüm 'Yüce Kuğularına' ithaf ederiz.

Ayça Gürelman

Yayın Yönetmeni

Bu kitabın İngilizce aslının günümüze ulaşmasını sağlayan Advaita Aşram Vakfı hakkında bilgi

Şri Ramakrişna aydınlarca ruhsal bir dahi olarak nitelenen, okuma yazması olmayan bir tapınak rahibidir. Buna rağmen, üniversite eğitimli kişiler kendisinden feyiz almak için hevesle dizinin dibinde oturmuştur. Ramakrişna pek çok üstadın ulaşmakta zorlandığı Tanrı ile Bir olma halini kendisine gelen herkese deneyimleyerek aktarmıştır. Din ve Tanrı olguları artık sadece sözlerden ibaret değil, insanoğlunun ulaşabileceği en yüce amaç olmuş ve onunla irtibata geçen herkesin insani yaşamı yeni boyutlar kazanmıştır. Sahteciliğe olan tahammülsüzlüğü ve gerçeğe olan sadakati, açık fikirliliği, Tanrı'ya olan mutlak güveni, dünyevi her şeyden kendini soyutlaması ve karakterinin saflığı bir çiçeğin arıları çekmesi gibi herkesi çekmiş, Narendranath Dutta da örnek teşkil eden bu değerlerinden dolayı ona doğru yönelmiş ve öğrencisi Swami Vivekananda olarak tanınmıştır. Narendranath, yaşamlarını ruhsal arayışa ve Üstat'ları tarafından keşfedilen evrensel gerçekleri paylaşmaya adamış gençlerden oluşan bir grubu organize etmek üzere Üstat tarafından eğitilmiştir. Eylül 1893'te Şikago'daki Dinler Parlamento'sundaki harikulade başarısını takiben, Vedanta çalışmaları ve uygulamaları birçok hayranı tarafından başlatılmış ve kısa sürede topluluklar ve gruplar kurulmuştur. Tüm dinler arası uyumu, insanoğlundaki Tanrı vergisi ilahiliği ve 'insandaki Tanrı'ya' hizmet etme idealini yaymak için bu oluşumların birçoğu Ramakrişna Math ve Ramakrişna Misyonu şemsiyesi altında birleştirilmiştir.

Vedanta, bize içimizde var olan ilahi doğaya derin bir inanç geliştirmeyi ve günlük hayatımızda ve diğerleriyle olan ilişkimizde bunu kullanmayı öğretir. Vedanta ve özellikle Advaita Vedanta her şeyde ve her varlıkta Tanrı'yı görmeyi ve sevmeyi ve -ırk, cinsiyet, dini inanç veya ulus ayırt etmeden- herkese hizmet etmeyi salık verir, çünkü yalnızca O her şeydedir, her şekilde...

Advaita Aşram 1899'da Swami Vivekananda tarafından Himalayalarda, vefalı öğrencileri olan Kaptan John Henry Sevier ve eşi Charlotte Elizabeth Sevier'in işbirliğiyle kurulmuştur. Aşram, Ramakrişna Kardeşliği'nin yayın organlarından biridir. Burada özellikle Şri Ramakrişna Paramahamsa'ya, Swami Vivekananda'ya, Üstadın diğer öğrencilerine ait ve Vedanta üzerine bir çok yapıt yayınlanmıştır. 1896 yılında Swami Vivekananda tarafından kurulan ve bu Aşram tarafından basılan Prabuddha Bharata isimli aylık İngilizce dergi Hint din ve düşüncesinin ruhsal ve kültürel elçisi olarak kitlelerce takdir toplamıştır. Aşram ayrıca çevre köylerdeki fakir halka ücretsiz servis veren bir hastanenin kurucusudur. Aşram'ın Kalküta'da bulunan şubesi yayınlarla ilgilenmektedir.

Advaita Aşram yayınları insan anlayışının derinleşmesi ve gelişmesine yönelik çalışmalar yapmakta ve Hint düşünce sisteminin farklı yüzlerini gerçek biçimleriyle yorulmaksızın paylaşmaktadır. Yayınlarının birçoğu İngilizce dışındaki dillere de çevrilmiş ve Hint Felsefesi hakkında kaynak eser olarak kabul edilmiştir.

www.advaitaashrama.org

SEVGİNİN SIRRI

Bhakti Yoga

SWAMİ VİVEKANANDA

İÇİNDEKİLER

1. BÖLÜM: BHAKTİ YOGA

MANTRA 15
BHAKTİ'NİN TANIMI 17
İŞVARA'NIN FELSEFESİ 25
SPRİTÜEL FARKINDALIK: BHAKTİ YOGA'NIN AMACI 35
BİR GURUYA DUYULAN İHTİYAÇ 41
ÖĞRETMENİN VE HEVESLİNİN NİTELİKLERİ 47
ENKARNE ÖĞRETMENLER VE ENKARNASYON 55
OM MANTRASI: KELİME VE HİKMET 61
İKAMELERE VE İMGELERE ADANMA 67
SEÇİLMİŞ İDEAL 73
YÖNTEM VE ARAÇLAR 79

2. BÖLÜM: PARA-BHAKTİ VEYA YÜCE ADANMA

HAZIRLAYICI TERK 89
BHAKTA'NIN TERKİ SEVGİDEN DOLAYIDIR 95
BHAKTİ YOGA'NIN DOĞALLIĞI VE MERKEZİ SIRRI 101
SEVGİ TEZAHÜRÜNÜN BİÇİMLERİ 107
EVRENSEL SEVGİ TESLİMİYETE NASIL GÖTÜRÜR 111
GERÇEK ÂŞIK İÇİN YÜCE BİLGİ VE YÜCE SEVGİ AYNIDIR 119
SEVGİ ÜÇGENİ 123
SEVGİ TANRISININ İSPATI KENDİSİDİR 131
SEVGİNİN İLAHİ İDEALİNİN İNSANİ TEMSİLLERİ 137
SONUÇ 147

SÖZLÜK 151

1. BÖLÜM
BHAKTİ YOGA

MANTRA

"O, Evrenin Ruhudur; O, Ölümsüzdür; O, Hükümdarlıktır; O, Her Şeyi Bilendir, Her Şeyi Kaplayandır, Evrenin Koruyucusudur, Ebedi Hükümdardır. Dünyayı ebediyen yönetmeye yetecek başka kimse yoktur."

"Kurtuluşu arayan ben, yaradılışın başlangıcında Brahma'yı (evrensel şuuru) tasarlayan ve ona Vedaları veren O'na; ışığı, kavrama gücünü Atman'a döndüren Parlak Olan'a sığınırım."

Şvetaşvatara-Upanişad, VI.17-18

BHAKTİ'NİN TANIMI

Bhakti Yoga, gerçek ve samimi bir şekilde Tanrı'yı arayıştır; sevgiyle başlayan, sevgiyle devam eden ve sevgiyle biten arayıştır. Tanrı'ya duyulan aşkın sevginin çılgınlığını bir an için hissetmemiz, bize ebedi bir özgürlük getirir.

Nârada, Bhakti vecizelerinde, ***"Bhakti, Tanrı'ya duyulan yoğun sevgidir,"*** der. ***"Kişi bunu elde ettiğinde her şeyi sever, hiçbir şeyden nefret etmez; sonsuza dek doyuma ulaşır," "Bu sevgi, herhangi bir dünyevi arzuya indirgenemez;"*** çünkü dünyevi arzular devam ettikçe, bu tarz bir sevgi ortaya çıkmaz. ***"Bhakti Yoga; Karma Yogadan, Jnana Yogadan ve Raja Yogadan daha yücedir; çünkü tüm bunlar bir nesneye ulaşma görüşüne sahipken, Bhakti'nin meyvesi kendisidir. Bhakti hem araçtır, hem de amaçtır."***

Bhakti, her zaman bilgelerimizin süregelen konularından biri olmuştur. Şândilya ya da Nârada gibi sadece Bhakti hakkında yazan yazarlar haricinde, Vyâsa Sutra'ların yüce yorumcuları olan Jnana'nın belirgin avukatlarının da sevgi hakkında söyleyecekleri çok açık bir şey vardır. Bu yorumcular, metinlerin hepsi olmasa da çoğunu bir çeşit kuru bil-

gi olarak açıklama tasasına düşerken, özellikle Sutra'ların adanma bölümünün bu şekilde kolayca kullanılması mümkün olmamıştır.

Birçok kişinin düşündüğünün aksine, Jnana Yoga ve Bhakti Yoga arasında belirgin bir fark yoktur. Kitabın ilerleyen bölümlerinde, her ikisinin de tek bir noktaya yönelip, sonunda aynı noktada birleştiğini göreceğiz. Bu durum, Raja Yoga için de geçerlidir; Raja Yoga da, maalesef sıklıkla şarlatanlar ve gizem tacirlerinin eline düştüğünde olduğu gibi, gafillerin gözünü boyamada bir araç olarak değil de, özgürlüğe ulaşmada bir araç olarak kullanıldığında, bizi aynı amaca doğru yönlendirir.

Bhakti'nin en büyük avantajlarından biri, görünürdeki yüce ilahi sona ulaşmadaki en doğal ve en kolay yol olmasıdır. En büyük dezavantajı ise, daha düşük seviyeli hallerindeyken, bazen korkunç bir fanatizm haline dönerek yozlaşmasıdır. Hindu, Müslüman veya Hıristiyan fanatiklerin hepsinin, sadece daha alt seviyeli Bhakti düzeyindeki adanmışlardan oluştuğunu görürsünüz. *Samimi sevginin başka türlü gelişemeyeceği, sevilen nesneye duyulan, bu tek noktaya odaklı bağımlılık (Nişthâ), genelde aynı zamanda diğer her şeyin kötü yanlarını ortaya çıkarmada da sebeptir.* Her dindeki ya da ülkedeki tüm zayıf ve gelişmemiş akılların kendi ideallerini sevmesinin tek bir yolu vardır, *bu yol diğer her idealden nefret etmektir.* Böylece, kendi Tanrı idealine bu kadar sevgiyle bağlı olan, kendi din anlayışına bu kadar adanmış olan kişinin başka bir ideal hakkında herhangi bir şey gördüğünde veya duyduğunda, neden köpek gibi uluyan bir fanatiğe dönüştüğünü anlarız. Bu tip bir sevgi, sahibinin malını davetsiz misafirlerden koruyan köpeklerin içgüdüsüne benzer. Tek farkla; köpeğin içgüdüsü bu kişilerin mantığından daha iyi çalışır; çünkü köpek kıyafeti ne olursa olsun, sahibiyle düşmanını karıştırmaz; fanatikse tüm muhakeme gücünü kaybeder. Bu kadar yoğun fanatik bir ilginin olduğu durum-

da, bir kişinin doğru ya da yanlış *ne söylediği* sorgulanmaz; fanatiğin, özellikle dikkat edeceği şey, bunu *kimin söylediğidir.* Böylece, nazik, iyi, dürüst ve kendi düşüncesinde olan insanlara karşı sevgi dolu olan bu kişi, kendi din kardeşliğinin sınırlarının ötesinde olan kişilere karşı en aşağılık fiilleri yapmakta tereddüt etmez.

Bu tehlike, Bhakti'nin sadece *Gauni* denilen *hazırlık* aşamasında vardır. Bhakti olgunlaşıp, *para (yüce)* denilen biçime kavuştuğunda, fanatizmin bu iğrenç tezahürlerinin korkusu kalmaz. Bhakti'nin bu yüce formundan etkilenmiş olan ruh, nefrete bulanmış bir araç olmak için, Tanrı Sevgisi'ne fazla yakındır.

Bu yaşamda karakterlerimizi uyumlu hale getirme fırsatı herkese verilmemiştir. Yine de jnana[1] (bilgi), bhakti (sevgi) ve Raja Yoga[2] üçlüsüyle uyumla kaynaşan karakterin, en soylu karakter olduğunu biliriz. Bir kuşun uçması için üç şey gereklidir; iki kanat ve yönlendirici dümen olarak bir kuyruk. Jnana (bilgi) bir kanatsa, Bhakti (sevgi) diğer kanattır ve Yoga (raja yoga), dengeyi sağlayan kuyruktur. Adanmanın bu üç yolunu uyum içinde takip edemeyenlerin seçmesi gereken tek yol Bhakti'dir. *Her tür biçim ve ayinin, Ruhun ilerlemesi için gerekli olmasına rağmen, bizi Tanrı'nın yoğun sevgisini hissettiğimiz duruma yönlendirmek dışında, herhangi bir değeri olmadığını her zaman hatırlamamız gerekir.*

Her iki taraf da Bhakti yoganın gücünü kabul etmesine rağmen, bilgi yogası öğretmenleri ve sevgi yogası öğretmenleri arasında az da olsa fikir ayrılıkları vardır. Jnâni'ler, Bhakti'nin özgürleşmede bir araç olduğu fikrine tutunurken, Bhakta'lar Bhakti'ye hem araç, hem de ulaşılması gereken amaç olarak bakarlar. Bence, aradaki belirgin tek fark budur. Aslında, Bhakti bir araç olarak kullanıldığında, gerçekten de

1) Yayıncının notu: Jnana yoga – Bilginin Sırrı isimli kitap Purnam Yayınları tarafından yayınlanmıştır.
2) Yayıncının notu: Raja yoga – Aklın Sırrı isimli kitap Purnam Yayınları tarafından yayına hazırlanmaktadır.

adanmanın alt seviyeli bir biçimidir; ama bu alt seviyeli biçim geliştirildiğinde, Bhakti'nin daha üst seviyeli biçiminden ayrılmaz hale gelir. Mükemmel sevgi sayesinde, gerçek bilginin kendiliğinden gelmek zorunda olduğunu ve gerçek sevginin mükemmel bilgiden ayrılmaz olduğunu unutarak, her iki yoga akımı da kendilerine özgü adanma yöntemlerinin altını aşırı çizer gibi görünür.

Bunu aklımızda tutarak, büyük Vedantik yorumcularının bu konuda ne söylediklerini anlamaya çalışalım. Bhagavan Şankara, Vedanta Sutralar isimli kitabında *Âvrittirasakridupadeshat*[3] vecizesini açıklarken;

"Böylece kişiler; 'O, krala adanmıştır.' ya da 'O, guruya adanmıştır,' der. Bu sözü, kralı veya guruyu takip eden kişi için söylerler ve kişi bunu yaptığında, tek olanı takip eden gözden yiter.

Benzer şekilde, 'Sevgi dolu eş, yabancı bir ülkeye giden sevgi dolu kocası üzerine meditasyon yapar,' derler; burada da hevesli ve sürekli hatırlama kast edilir," demektedir. Şankara'ya göre adanma budur.

Vedanta Sutralardaki ilk vecize olan *Athato Brahmajijnâsâ*[4] ile ilgili Bhagavan Ramanuja şöyle demektedir:

"Meditasyon, bir kaptan diğer bir kaba kesintisiz akıtılan yağın akışkanlığı gibi, üzerine meditasyon yapılan şeyin sürekli hatırlanmasıdır. (Tanrı ile ilgili) bu tip bir hatırlamaya ulaşıldığında, tüm zincirler kırılır. Bu nedenle, metinlerde sürekli hatırlamanın özgürleşmede bir araç olduğundan bahsedilir. Hatırlama, görme ile aynı biçime sahiptir; çünkü aşağıdaki metinde görüldüğü gibi, iki kelime aynı anlamda kullanılmıştır;

'Uzakta ve yakında olan O görüldüğünde, kalbin zincirleri kırılır, tüm şüpheler yok olur ve fiile ait tüm etkiler kaybolur.'

---

3) Vecizenin anlamı: Sıklıkla öğütlenen meditasyon gereklidir.
4) Vecizenin anlamı: Bunu, Brahman üzerine tez takip eder.

Yakında olan görülebilir, ama uzakta olan ancak hatırlanabilir. Yine de, metinler hem yakında, hem uzakta olan O'nu görmemiz gerektiğini söyler; bu da hatırlamanın, görmek kadar iyi olduğunu işaret eder. Bu hatırlama yüceltildiğinde, görme ile aynı biçimi alır... Metinlerdeki temel vecizelerde görüldüğü üzere, adanma sürekli hatırlamadır. Yinelenen adanma ile aynı olan bilme, sürekli hatırlama olarak tanımlanır. Böylece Şruti'de, doğrudan algılama kadar iyi olma seviyesine ulaşmış hafıza hakkında, özgürleşmenin bir aracı olarak bahsedilmiştir.

'Bu Atman'a, ne çeşitli bilimlerle, ne zihinle, ne de Veda'ların çalışılmasıyla ulaşılır. Atman kimi arzularsa, o kişi Atman'a ulaşacaktır. Bu kişi yoluyla, Atman Kendisini keşfeder.'

Burada, sadece duymanın, düşünmenin ve meditasyon yapmanın Atman'a ulaşmada araç olmadığını söyledikten sonra, 'Atman kimi arzularsa, o kişi Atman'a ulaşır,' denmektedir. Aşırı derecede sevilen, arzulanır; Atman'ı kim aşırı derecede severse, o kişi Atman'ın en yüce sevgilisi haline gelir. Böylece bu sevgili, Atman'a ulaşabilsin diye, Rabbin Kendisi yardımcı olur; çünkü Rab 'Bana sürekli olarak bağlı olanların ve Bana sevgiyle adananların iradelerine, Bana gelmelerini sağlayacak yönü Ben veririm,' demiştir. Bu nedenle, dolaysız algılama ile aynı doğada olan hatırlamayı gerçekleştireni çok severim; çünkü bu kişi, bu tip bir hafıza algılamasının nesnesi için değerlidir –bu kişi Yüce Atman tarafından arzulanır ve bu kişi Yüce Atman'a ulaşır. Bu sürekli hatırlama, Bhakti kelimesiyle gösterilir."

Bhoja, Patanjali'nin Yoga Sutraları'ndaki Işvarapranidhanadva (Yüce Rabbe adanma) vecizesini yorumlamada; *"Pranidhana (adanma), kişinin duyu zevkleri vs. gibi*

sonuçlar beklemeden, tüm fiillerin öğretmenlerin Öğretmenine ithaf edildiği Bhakti'nin biçimlerinden biridir," der. Aynı vecizeyi yorumlarken, Bhagavan Vyasa da, Pranidhana'yı; ***"Yüce Rabbin rahmetinin Yogiye geldiği ve arzuladığını ona bahşederek kutsadığı bir Bhakti biçimidir,"*** diye tanımlar. Şandilya'ya göre; ***"Bhakti, Tanrı'ya duyulan yoğun sevgidir."*** En iyi tanımsa yine Bhakta'ların kralı Prahlada tarafından verilmiştir: ***"Cahillerin fani duyu nesnelerine duyduğu bu yoğun ve ölümsüz sevgi, Sana meditasyon yaptıkça, kalbimden kayıp gitmesin."*** Kime olan sevgi? Yüce Rabbe olan! Ne kadar yüce olursa olsun, başka bir kişiye duyulan sevgi Bhakti olamaz; çünkü Ramanuja'nın kendi eserlerinden biri olan Şri Bhasya'da kadim bir Açarya'yı (büyük öğretmeni) alıntılayarak dediği gibi: ***"Brahma'dan bir avuç çime kadar, bu dünyada yaşayan her şey Karma'dan kaynaklanan doğum ve ölümün kölesidir; bu nedenle meditasyon nesneleri olarak yardımcı olamazlar; çünkü hepsi tamamen cehalet içinde bulunur ve değişime maruzdur."*** Şandilya'nın kullandığı, *anurakti* kelimesini, Svapneşvara yorumlarken, bunun *anu* (sonra) ve *rakti* (bağımlılık) anlamına geldiğini, yani Tanrı'nın doğasının ve ihtişamının bilgisine ulaştıktan sonra gelen bağımlılık olduğunu; yoksa eşe, çocuklara vs. gibi başka bir kişiye duyulan kör bağımlılığın Bhakti anlamına geleceğini söyler. Bu nedenle, burada sade bir şekilde Bhakti'nin sıradan bir adanmayla başlayan ve İşvara'ya duyulan yoğun yüce sevgi ile sonlanan dini idrakin akılsal çabası olduğunu görürüz.

İŞVARA'NIN FELSEFESİ

İşvara kimdir? *Janmadyasya yatah*; ***'Doğumun, sürekliliğin ve çözülmenin geldiği,'*** İşvara'dır. O, ***'Ebedi Olan, Saf Olan, Her zaman Özgür Olan, Her Şeye Gücü Yeten, Her Şeyi Bilen, Rahmet Dolu Olan, tüm öğretmenlerin Öğretmenidir!'*** ve her şeyin ötesinde, *Sa İşvarah Anirvaçaniya-premasvarupah'tır*; ***'Doğası ifade edilemeyen Sevgi olan Rabdir.'***

Bunlar elbette Şahsi Tanrı'nın tanımlarıdır. O halde iki Tanrı mı vardır; biri filozofun, *"Ne o, ne de bu"*, Sat-Çit-Ananda, Varoluş-Bilgi-Mutluluk dediği ve diğeri Bhakta'nın Sevgi Tanrısı? Hayır, Sat-Çit-Ananda aynı zamanda Sevgi Tanrısı'dır, hem şahsidir, hem de şahsi olmayandır. Bhakta tarafından adanılan Şahsi Tanrı'nın, Brahman'dan ayrı veya farklı olmadığı anlaşılmalıdır. Her şey Brahman'dır, O'nun bir eşi yoktur; ama Birlik ya da Mutlak olan Brahman sevilebilmek ya da adanılabilmek için fazla soyut kalır. Bu nedenle Bhakta, Brahman'ın göreceli bir yönünü seçer, bu Yüce Yönetici İşvara'dır.

Bir benzetme yaparsak; Brahman, çeşitli eşyaların yapılmasında kullanılan kil ya da özdür. Kil olarak her şey aynıdır; ama biçim veya tezahürleri eşyaları birbirinden

ayırır. Bu biçimlerin her biri yapılmadan önce, hepsi kil içinde potansiyel olarak vardır ve elbette özsel açıdan hepsi aynıdır. Ama biçim aldıklarında ve bu biçim devam ettiği sürece, her biri diğerinden ayrı ve farklıdır; kilden yapılan bir fare, asla kilden yapılan bir file dönüşemez; çünkü her ne kadar biçim almamış kil olarak aynı olsalar da, tezahürler olarak, onları oldukları şey haline getiren sadece biçimdir. Şahsi Tanrı İşvara, Mutlak Gerçeklik'in en yüce tezahürüdür ya da başka bir deyişle Mutlak'ın, insan aklının alabileceği en üst seviyeli yorumudur. Yaradılış ebedidir ve aynı şey İşvara için de geçerlidir.

Vyasa Sutraların dördüncü bölümünün dördüncü Pada'sında, Mokşa'ya ulaşan özgürleşmiş ruha gelen sonsuz güç ve bilgiden bahsettikten sonra, Vyasa bir vecizede yine de kimsenin evreni yaratma, yönetme ve yok etme gücüne sahip olamayacağına; çünkü bu gücün sadece Tanrı'ya ait olduğuna işaret eder. Bu sutra'yı açıklamada düalistik yorumcuların, Tanrı'nın emrinde bir ruh olan Jiva'nın, Tanrı'nın sonsuz güç ve tam bağımsızlığına sahip olmasının nasıl imkânsız olduğunu göstermesi çok kolaydır. Mükemmel bir şekilde düalistik olan yorumcu Madhvâçârya, her zamanki özetleme yöntemiyle, *Varaha Purana*'dan bir vecizeyi alıntılayarak, bu metnin üstesinden gelir.

Bu vecizeyi açıklamada, Râmânuja şöyle der: ***"Özgürleşmiş ruhların güçleri arasında, Yüce Olan'ın evreni yaratma, hükmetme ve yok etme gibi, hatta her şeyin Rabbi olma gibi eşsiz güçlerin dâhil olup olmadığı ve bu güçler olmadan, özgürleşmiş olanın ihtişamının sadece Yüce Olan'ı dolaysız algılamayı içerdiğiyle ilgili şüphe ortaya çıkınca, şöyle bir itirazda bulunuruz:***

'Özgürleşmiş olanın tüm evrenin Rabliğini elde etmesi mantıklıdır; çünkü Mundaka Upanişad (III/3); 'Günahı olmayan özgürleşmiş ruh, aşırı uçtaki ayniliğe ulaşır' der, bunun anlamı ruhun, Yüce Ruh'la birliğe ulaşmasıdır.

Ayrıca metinlerin başka yerinde özgürleşmiş olanın tüm arzularının gerçekleştiği ifade edilir. Şimdi, aşırı uçtaki bu ayniliğe ve tüm arzuların gerçekleşmesine, Yüce Rabbin eşsiz gücü olan evrene hükmetme yetkisine sahip olunmadan ulaşılamaz. Bu nedenle, tüm arzuların gerçekleşmesi ve Yüce olanla aşırı uçtaki ayniliğe ulaşabilmesi için, özgürleşmiş ruhun tüm evrene hükmetme gücüne sahip olması gerekir.'

'Buna, özgürleşmiş ruhun, evrene hükmetmek dışında kalan tüm güçleri elde edeceği cevabını veririz. Evrene hükmetmek; hisleri olan ve olmayan her varlığın biçimine, yaşamına ve arzusuna yön vermektir. Sadece, her şeyin kendi gerçek doğasına ait örtüyü kaldırdığı özgürleşmiş olanlar, Brahman'ın engellenmemiş algılamasının keyfini sürebilir; ama evreni yönetme gücüne sahip olmaz. Bu, şu metinde kanıtlanmıştır: 'Tüm bunların kimden doğduğunu, doğan her şeyin nerede yaşadığını, nereye göçüp, geri döndüğünü sor. Bu, Brahman'dır.'

Evrene hükmetmenin bu değerine özgürleşmiş olanlarda da rastlansaydı, bu metin Brahman'ın tanımı olarak kullanılamazdı; ama metin, evrenin yöneticisi olarak Brahman'ı tanımlamıştır. Bir şeyi tanımlamada, her yerde rastlanmayan özellikler kullanılır. Bu nedenle metinlerde;

'Sevgili oğlum, başlangıçta sadece Eşi Olmayan vardı. O gördü ve şöyle düşündü: "Birçoklarını meydana getireceğim." Bu, ısıyı yarattı,'

'Doğrusu, başlangıçta sadece Brahman vardı. Tek Olan evrildi ve Kşatra'yı, kutsal biçimi ortaya çıkardı. Varuna, Soma, Rudra, Parjarya, Yama, Mrityu, Işana; tüm bu tanrılar Kşatralar'dır,'

'Doğrusu, başlangıçta sadece Atman vardı; başka hiçbir titreşim yoktu. O dünyayı tasarlamayı düşündü;

sonra O, dünyayı tasarladı,'

'Sadece Narayana vardı – ne Brahma, ne İşana, ne de Dyavaprithivi; ne yıldızlar, ne su, ne de ateş; ne soma, ne de güneş yoktu. Tek başına olmaktan keyif almadı. Meditasyon yaptıktan sonra O, bir kız çocuğu ve on organ yarattı' ve benzeri sözler vardır.

Diğer metinlerde, 'Bu dünyada yaşayan, ama dünyadan ayrı olan, Atman'da yaşayan,' gibi ve benzeri Şrutiler Yüce Olan'ın, evreni yönetmekten sorumlu olduğundan bahseder. Ayrıca, evreni yönetmeyle ilgili tanımlamalarda, özgürleşmiş herhangi bir ruhun evreni yönetmesine atıfta bulunan bir referans yoktur."

Bir sonraki sutrayı açıklamada, Râmânuja şöyle der;

"Vedalarda, görünürde bunun aksini söyleyen direkt metinlerin olmasından dolayı, (bu fikre karşı çıkan) sizler bunun doğru olmadığını söylerseniz; bu metinlerin emir kulu olan ilahların âlemlerinde bulunan özgürleşmiş olanların zaferlerinden bahsettiği cevabını veririz."

Zorluğun kolay çözümlerinden biri de budur. Râmânuja'nın sistemi, toplamın birliğini kabul etse de ona göre, bu varoluşun toplamı içinde ebedi farklar vardır. Bu nedenle, tüm pratik sebeplerden dolayı, bu sistem de düalistiktir. Râmânuja için, bireysel ruh ve Şahsi Tanrı arasındaki farkı ayırt etmek kolay olmuştur.

Şimdi, Advaita okulunun büyük öğretmeni Şankara'nın, bu noktada ne söylediğini anlamaya çalışacağız. Advaita sisteminin, düalistin tüm umut ve hedeflerini dokunmadan nasıl sürdürdüğünü ve aynı zamanda soruna, insanlığın yüce kaderiyle uyumlu, kendi çözümünü nasıl ileri sürdüğünü göreceğiz. Özgürleşmeden sonra bile kendi bireysel akıllarını koruma ve ayrı kalma hevesinde olanların, bu hedeflerini gerçekleştirmede bol bol fırsatları olacaktır ve vasıflı Brahman'ın kutsamasının keyfini süreceklerdir.

Bhâgavata Purana'da bu kişilerden bahsedilir; ***"Ey Kral, Rabbin değerleri o kadar görkemli ki, hazzı sadece Özben'de bulan, tüm zincirleri kırılmış olan bilgeler bile Her Yerde Olan'ı sevgi adına sever."*** Sâmkhya felsefesi, bu kişilerden *'doğa ile birleşmiş'* diye bahseder. Bu döngüde mükemmelliğe ulaştıktan sonra, bu ruhlar bir sonraki döngüde dünya sisteminin Rableri olarak doğar; ama hiçbiri İşvara'ya denk hale gelmez. Yine de yaradılışın, yaratılanın, Yaratıcının olmadığı; bilenin, bilinebilenin, bilginin olmadığı; 'Ben'in, 'Sen'in, 'O'nun olmadığı; öznenin, nesnenin, bir ilişkinin olmadığı bir duruma ulaşan bu kişiler, her şeyin ötesine, *'kelimelerin ya da aklın gidemeyeceği'* yere, Şrutilerde *'ne bu, ne de şu'* diye ifade edilen yere geçer. Ama bu yere ulaşamayan ya da ulaşamayacak kişiler için, farklılaşmayan tek Brahman'ın üçlü teslis görünümü olan doğa, ruh ve bunların içine işlemiş olan devam ettiriciliği (İşvara) kaçınılmaz olarak kalır.

O halde Prahlâda, Rab üzerine yaptığı meditasyonda kendini kaybettiğinde, ne evreni, ne de evrene neyin sebebiyet verdiğini buldu; onun için her şey tek olan Sonsuzdu, isim ve biçimle farklılaşmamış olandı. Ama Prahlâda olduğunu hatırlar hatırlamaz; evren, *'sonsuz adette kutsanmış değerler deposu'* olan Evrenin Rabbi ile birlikte tekrar belirdi. Aynı şey, kutsanmış Gopiler için de geçerliydi. Kendi bireysel kimliklerini ve bireyselliklerini kaybettikleri sürece, hepsi Krişna'ydı ama O'na adanmaları gerektiğini düşündükleri anda, hepsi gopiydi ve anında ***'Krişna, onlara lotus yüzünde bir gülümseme, sarı kıyafetler ve ziynetlerle süslü Sevgi Tanrısı'nın gerçek fatihi olarak göründü.'*** (Bhagavata Purana X. xxxii. 2)

Açarya Şankara'ya geri dönersek, Şankara, *"Kendi akıllarını koruyarak, Yüce Yönetici'yle birlikte Vasıflı Brahman'a bazı kişilerin adandığını varsaydığımızda; bu kişilerin ihtişamı sınırlanır mı, sınırlanmaz mı?"* diye sorar.

Bu şüphe ortaya çıktığında, karşı taraf şunu söyler: Zaferleri sınırsız olmalıdır, çünkü metinler, ***'Bu kişiler kendi Krallıklarına kavuşur,' 'Tüm tanrılar bu kişiye adanmışlıklarını sunar,'*** ve ***'Bu kişilerin arzuları tüm dünyalarda yerine gelir,'*** demektedir. Buna cevap olarak, Vyasa, ***'Evreni yönetme gücü hariç, zaferleri sınırsızdır'*** der. Yaratma, devam ettirme ve yok etme güçleri hariç, Anima ve benzeri diğer güçler özgürleşmiş olan tarafından elde edilir. Evreni yönetmeye gelince, bu ebediyen mükemmel olan İşvara'ya aittir. Neden? Çünkü tüm kadim metinlerde yaratılış ve benzeri konularda, hep O'na atıfta bulunulmuştur ve özgürleşmiş ruhlardan bu bağlamda bahsedilmez. Doğrusu, sadece Yüce Rab evreni yönetme fiiliyle meşguldür. Yaradılış ve benzeri konulardan bahseden metinlerin hepsi O'nu işaret eder. Bunun yanı sıra, O'na *her daim mükemmel* övgüsü verilmiştir. Ayrıca metinler, Tanrı'yı aradıktan ve Tanrı'ya adandıktan sonra, anima ve diğer güçlerin özgürleşmiş olanlara geldiğini söyler. Bu nedenle, evreni yönetmeyle bu ruhların bir alakası yoktur. Tekrarlarsak, *bu ruhların kendi akıllarının olmasından dolayı, iradelerinin farklılaşabilmesi mümkündür, böylece biri yaratmayı arzularken, diğerinin yok etmeyi arzulaması mümkün olabilir. Bu çelişkiyi önlemenin tek yolu, tüm iradeleri tek bir iradenin emrine vermektir. Bu nedenle, özgürleşmiş olanların iradelerinin, Yüce Yönetici'nin iradesine bağlı olduğu sonucuna ulaşılır.*

O halde Bhakti, Brahman'ın sadece Şahsi yönüne yönlendirilebilir. ***"Tezahür Etmemiş Olan'ın idealine ulaşmak, kendilerini bedenleriyle özdeşleştirmiş olanlar için zordur."*** Bhakti, kendi doğamızın akıntısında sorunsuz bir şekilde yüzmemize yardımcı olur. Antropomorfik olmayan bir Brahman fikrine sahip olamayacağımız doğrudur; ama bu bildiğimiz diğer her şey için de geçerli değil midir? Dünyanın tanıdığı en büyük psikolog olan Kapila çağlar önce, insan şuurunun hem içsel hem de dışsal nesneleri algılayış ve

kavrayışımızı oluşturan öğelerden biri olduğunu göstermiştir. O halde, bedenlerimizle başlayan, İşvara'ya dek uzanan algıladığımız her bir nesnenin, bu şuurun yanı sıra başka bir şey daha olduğunu görürüz ve genellikle bu önlenemez karışımın, gerçeklik olduğunu düşünürüz. Doğrusu, insan aklının bilmesinin mümkün olduğu gerçekliğin tamamı budur ve hep de bu olacaktır. Bu nedenle, antropomorfik olduğu için İşvara'nın gerçek olmadığını söylemek tam bir zırvalıktır. Bu, batılının idealizm ve realizm hakkındaki çekişmesine benzer ki bu korkunç görünen tartışmanın temelinde aslında *gerçek* kelimesi üzerine oynanan oyun vardır. İşvara fikri, *gerçek* kelimesinin ifade ettiği ve gösterdiği her şeyi kapsar ve İşvara, evrendeki diğer her şey kadar gerçektir. Her şey bir yana, *gerçek* kelimesi biraz önce belirtildiği anlamdan daha fazlası değildir. İşvara hakkındaki felsefi düşüncemiz budur.

SPRİTÜEL FARKINDALIK: BHAKTİ YOGANIN AMACI

Bhakta için bu kuru detaylar sadece iradesini güçlendirmek için gereklidir. Bunun ötesinde, Bhakta için bunların hiçbir anlamı yoktur; çünkü bu kişinin yürüdüğü yol, onu çok yakında mantığın sisli ve çalkantılı bölgelerinin ötesinde olan aydınlanmanın âlemlerine taşır. Kısa sürede bu kişi, Rabbin de rahmetiyle, bilgiçlik taslayan, gücü zayıf olan mantıksal planı geride bırakır ve karanlığı el yordamıyla yoklayan zihin, yerini dolaysız algılamanın gün ışığına bırakır. Bu kişi artık mantık yürütüp inanmaz, neredeyse algılar; artık tartışmaz, hisseder. Bu şekilde Tanrı'yı görme, Tanrı'yı hissetme ve Tanrı'dan keyif alma, diğer her şeyden üstün değil midir? O halde, Bhaktalar mokşadan (özgürleşmeden) bile daha yüksek olanı devam ettirmeyi istemiyor mu? Peki, bu aynı zamanda en yüksek fayda değil midir?

Dünyada birçok kişi ki bu kişilerin sayısı fazladır, sadece varlıksal rahatlık sağlayan şeylerin kişiye fayda getirdiğine iknadır. Din, Tanrı, sonsuzluk ve hatta ruh bile, para ya da fiziksel rahatlık getirmediğinden, bu kişilere göre faydasızdır. Bu kişiler için, duyuları tatmin etmeyen ve güçlü arzuları yatıştırmayan her şey faydasızdır. Ancak her akılda, faydanın kendine özgü istekleri vardır. Bu yüzden yiyip, içip, soyunu

devam ettirip, ölmenin ötesine geçemeyenler için tek kazanç duyusal hazlardadır ve bundan daha yüce olan bir şeye karşı zayıf da olsa bir ihtiyaç hissetmeyi öğrenmek için bile bu kişiler beklemeli, birçok doğumdan ve reenkarnasyondan geçmelidir. Ama ruha dair ebedi ilginin, dünyevi hayata dair fani ilgiden daha değerli olduğunu; duyuların tatmin edilmesinin, bir bebeğin düşüncesizce oynadığı bir oyun olduğunu görenler için, Tanrı ve Tanrı sevgisi, insan varoluşunun tek ve en yüksek seviyeli faydasını oluşturur. Çok şükür ki, dünyeviliğin aşırı olduğu bu dünyada, böyle düşünen kişiler de vardır.

Daha önce söylediğimiz gibi Bhakti yoga, *Gauni'ye* (hazırlık evresine) ve *Pâra'ya* (yüce evreye) bölünmüştür. İlerledikçe, hazırlık evresinde ilerleyebilmemiz için kaçınılmaz olarak somut yardıma nasıl da ihtiyacımız olduğunu keşfedeceğiz. Doğrusu, tüm dinlerin mitolojik ve sembolik parçaları, hevesli ruhu başta sararak, Tanrısallığa yönelmesine yardımcı olan doğal gelişimlerdir. Ayrıca spritüel devlerin, yalnızca zengin mitoloji ve ayinlerin gelişiminin bol olduğu dini sistemlerden ortaya çıktığı da önemli bir gerçektir. Şiirsel olanı, güzel ve ulu olanı, Tanrısallık yolunda sendeleyen küçük aklı sabit tutan her şeyi yok etme çabasına giren; spritüel çatının omurgasını dört bir yandan çökertme girişiminde olan; gerçekle ilgili cahil ve batıl görüşleriyle, insan ruhunda büyüyen spritüel filizi biçimlendirerek hayat veren her şeyi uzaklaştırmaya çalışan dinin kuru, fanatik biçimleri, geriye sadece boş bir kabuk, derinliği olmayan ve safsata ile dolu kelimelerle birlikte belki bir çeşit sosyal çöplük veya *sözde devrim ruhu* kaldığını çok geçmeden görür.

Dini böyle olanların büyük çoğunluğu, bilinçli veya bilinçsiz materyalistlerdir. Buradaki ve öte âlemdeki hayatlarının amacı ve sonu haz almak olan bu kişiler için haz, hayatın alfası ve omegasıdır. Maddesel rahatlığın sağlanması niyetiyle yapılan sokak temizleme ve çöpçülük gibi işler anlamına

gelen İştâpurta, bu kişiler için insan varoluşunun başı ve sonudur. Cehaletin ve fanatizmin bu ilginç karışımını takip edenler, gerçek renklerini ne kadar erken gösterip, hak ettikleri üzere ateist ve materyalistlerin saflarına katılırlarsa, dünya için o kadar hayırlıdır. Erdemin ve spritüel idrak uygulamasının bir gramı, tonlarca saçma sapan konuşma ve ipe sapa gelmez duyarlılıktan daha önemlidir. Bize, tüm bu kuru umursamazlık ve fanatizm tozundan yetişmiş tek bir spritüel dev gösterin; gösteremezseniz susun, kalp pencerenizi gerçeğin parlak ışığına açın ve ne konuştuklarını bilen Hint bilgelerin dizinin dibinde çocuklar gibi oturun. Sonra, bu bilgelerin ne söylediklerini dikkatle dinleyin.

BİR GURUYA DUYULAN İHTİYAÇ

Her ruhun kaderi mükemmel olmaktır ve her varlık sonunda bu mükemmel hale erişecektir. Şu anda ne olduğumuz, geçmişteki fiillerimizin ve düşüncelerimizin bir sonucudur; ileride ne olacağımız da, şu an düşündüklerimizin ve yapacaklarımızın sonucu olacaktır. Ama kendi kaderimizi belirlememiz, dışarıdan yardım almamızı imkânsız kılmaz; hayır, çoğunlukla böyle bir yardım kesinlikle gereklidir. Böyle bir yardım geldiğinde, ruhun daha yüksek güçleri ve ihtimalleri hızlandırılır, spritüel hayat uyandırılır, büyüme körüklenir ve sonunda kişi kutsal ve mükemmel hale gelir.

Bu hızlandırıcı dürtü kitaplardan elde edilemez. Ruh, sadece başka bir ruhtan dürtü alabilir; başka bir yerden alamaz. Tüm yaşamımız boyunca kitapları çalışabilir, bir entelektüele dönüşebiliriz; ama sonunda spritüel olarak hiç de gelişmediğimizi fark ederiz. *Entelektüel gelişiminin yüksek mertebesinin, her zaman kişinin spritüel yanının gelişimiyle doğru orantıda el ele gittiği doğru değildir.* Kitapları çalışırken, bazen bu yolla spritüel yardım da aldığımızı düşünme yanılgısına düşeriz; ama kitap çalışmanın üzerimizdeki etkisini analiz edersek, bu çalışmadan sadece zihnimizin fayda

sağladığını, Özbenimizin ise fayda sağlamadığını fark ederiz. *Kitapların spritüel gelişmeyi hızlandırmadaki yetersizliği, hemen herkesin spritüel konular hakkında mükemmel şekilde konuşabilmesine rağmen, iş uygulamaya ve gerçekten spritüel bir hayat yaşamaya geldiğinde kendisini bir o kadar eksik hissetmesinin nedenidir. Ruhu uyandırmada kullanılan dürtü, başka bir ruhtan gelmelidir.*

Ruhundan böyle bir dürtü gelen kişiye *Guru* yani öğretmen denir ve bu dürtünün aktarıldığı ruhu olan kişiye Şişya yani öğrenci denir. *Böyle bir dürtüyü herhangi bir ruha aktarabilmek için öncelikle bu ruhun, diğer ruha aktarma gücüne sahip olması gerekir; ikincil olarak da, bu gücün aktarıldığı ruh, bu gücü almaya uygun olmalıdır.* Tohum, canlı bir tohum olmalı ve tarla hâlihazırda sürülmüş olmalıdır. Bu koşulların her ikisi de sağlandığında, hakiki dinin mükemmel gelişimi meydana gelir.

"Dinin gerçek vaizinin mükemmel yetenekleri olmalı ve onu dinleyen de zeki olmalıdır."

Bu koşulların her ikisinin de gerçekten mükemmel ve olağandışı olduğu durumda, muhteşem bir spritüel aydınlanma ortaya çıkar, aydınlanma başka türlü ortaya çıkamaz. Sadece bu kişiler gerçek öğretmenlerdir ve sadece böyle kişiler gerçek öğrenciler, gerçek heveslilerdir. Diğer herkes spritüellikle oyun oynuyordur. Bu kişilerde sadece biraz merak uyanmıştır, içlerinde sadece biraz entelektüel heves tutuşmuştur; ama dinin ufkuna uzaktan bakıyorlardır. Şüphesiz bunun bile bir önemi vardır; çünkü bu kişilerde zamanla din için gerçek bir susuzluk doğacaktır ve *doğanın gizemli bir kanununa göre, toprak hazır olur olmaz tohum gelmelidir ve gelir de.* Ruh dine sahip olmayı ciddiyetle ister istemez, dini gücü aktaran kişi, bu ruha yardım etmek için ortaya çıkmalıdır ve çıkar da... Alıcı ruhtaki din ışığını çeken güç, tam ve güçlü olduğunda, bu çekime cevap veren ve ışık gönderen güç de doğal olarak gelir.

Ancak yolda, bazı büyük tehlikeler vardır. Örneğin alıcı ruhun, geçici, anlık duygularını, gerçek dini arzu ile karıştırması tehlikesi vardır. Bunu kendimizde inceleyebiliriz. Hayatımızda birçok kez, sevdiğimiz kişiler öldüğünde darbe alırız; dünyanın parmaklarımızın arasından kaydığını, daha kesin, daha yüce bir şey istediğimizi ve daha dindar olmamız gerektiğini hissederiz. Ama birkaç gün içinde bu duyguların etkisi geçince, daha önce olduğumuz yerde mahsur kalırız. Hepimiz bu gibi dürtüleri dine duyulan gerçek arzuyla karıştırırız; ama bu geçici duygular yanlış anlaşıldığı müddetçe, ruhun dine duyduğu sürekli, gerçek, şiddetli arzu ortaya çıkmaz ve spritüelliğin gerçek aktarıcısını doğamıza katacak olanı bulamayız. *O halde, çok arzuladığımızı söylediğimiz 'gerçeği arayışımızın' boşa gittiğiyle ilgili her şikâyet ettiğimizde; görevimiz, şikâyet etmek yerine, ruhumuza bakmak ve kalbimizdeki arzunun gerçek olup olmadığını anlamaktır.* Bunu yaptığımızda, çoğu kez gerçeği idrake uygun olmadığımızı, spritüellik için gerçek bir susuzluğumuzun olmadığını keşfederiz.

Guru, yani *aktarıcı* ile ilgili daha da büyük tehlikeler vardır. Cehalet içine batmış oldukları halde, kalpleri kibirle dolu olan, her şeyi bildiğini sanan ve böylece sadece kendilerini oldukları yerde tutmaları bir yana, diğerlerini de omuzlarının üzerinde taşımayı teklif edenler vardır. Böylece kör körü yederek, her ikisi de kuyuya düşerler.

"Karanlıkta yaşayan, kibrinin farkında olup, boş bilgiyle şımarmış olan aptallar, bir yandan bir yana sendeleyerek tıpkı körün körü yedmesi gibi, döne döne giderler." *(Katha Upanişad, I. ii. 5)*

Dünya bu kişilerle doludur. Tıpkı her dilencinin kendisine bir milyon dolar armağan edilmesini istemesi gibi, herkes öğretmen olmak ister! Bu dilencilerin hali nasıl gülünçse, bu öğretmenler de gülünçtür.

ÖĞRETMENİN VE HEVESLİNİN NİTELİKLERİ

O halde, bir öğretmeni nasıl tanıyacağız? Güneşin kendisini görünür kılmak için, el fenerine ihtiyacı yoktur; öğretmeni görebilmeniz için mum yakmamız gerekmez. *Nasıl ki güneş doğduğunda, içgüdüsel olarak bu gerçeğin farkına varırız; aynı şekilde bir öğretmen bize yardım etmek için geldiğinde, ruh içgüdüsel olarak gerçeğin, bu kişinin üzerinde parlamaya başladığını görür.* Gerçek kendi ispatına dayanır, gerçeğin gerçek olduğunu kanıtlamak için herhangi bir delil gerekmez; gerçek, kendi kendine ışık saçar. Gerçek, doğamızın en içteki kısımlarına nüfuz eder ve onun huzurunda tüm evren ayağa kalkarak; ***"Bu gerçektir,"*** der. Bilgeliği ve gerçekliği güneş ışığı gibi parlayan öğretmenler, dünyanın tanıdığı en yüce öğretmenlerdir ve insanlığın büyük bir kısmı bu kişilere Tanrı olarak adanmıştır. Ama biz nispeten daha düşük seviyeli olanlardan da yardım alabiliriz; sadece öğretiyi ve rehberliği alacağımız kişiyi uygun bir şekilde değerlendirecek yeterli sezgimiz olmadığından, öğrenci kadar, öğretmenin de geçmesi gereken belli testler, belli koşullar vardır.

Öğrenci için gerekli olan koşullar arılık, bilgiye duyulan gerçek susamışlık ve sebattır. Arı olmayan bir ruh, gerçekten

dindar olamaz. Dindar olmak isteyen bir kişinin düşüncelerinde, konuşmalarında ve fiillerinde arı olması gereklidir. Bilgiye duyulan susamışlığa gelince, *hepimizin istediğini alması eski bir yasadır. Kalbimizi odakladıklarımız dışında, hiç birimiz bir şey alamayız.* Din için yanıp tutuşmak gerçekten çok zordur, genelde düşündüğümüz kadar kolay değildir. Dini sohbetleri dinlemek veya dini kitaplar okumak, kalpte hissedilen gerçek arzunun bir kanıtı değildir; daha yüce olan arzu gerçekten hissedilene ve zafer kazanılana dek, sürekli bir çaba, devamlı bir savaş, alt benliğimizle aralıksız bir boğuşma olmalıdır. Bu bir veya iki gün, yıllar veya yaşamlar meselesi değildir; çabanın yüzlerce hayat boyunca devam etmesi gerekebilir. Başarı bazen anında gelebilir, ama başarının gelmesi için sonsuz zaman dilimi geçmesi gerekecek gibi görünse de, yine de sabırla beklemeye hazır olmalıyız. Böyle bir sebatkâr hevesle yola çıkan öğrenci, elbette sonunda başarıyı bulacak ve aydınlanacaktır.

Öğretmene gelince, onun metinlerin özünü bildiğini görmeliyiz. Tüm dünya İncilleri, Vedaları ve Kuranları okur; ama tüm bunlar sadece kelimeler, sözdizimleri, etimoloji ve filolojidir – yani dinin kuru kemikleridir. *Kelimelerle çok fazla ilgilenen ve kelimelerin gücüyle aklın sürüklenip gitmesine izin veren öğretmenler, özü kaybeder.* Gerçek dindar öğretmeni oluşturan, metinlerin özsel bilgisidir. Metinlerin kelime ağı, insan aklının çoğunlukla kendisini kaybettiği ve çıkış yolunu bulamadığı büyük bir orman gibidir.

"Kelimelerin ağı büyük bir ormandır; aklın merakla dolaşmasının nedenidir."

"Kelimelerle oynamanın çeşitli yöntemleri, güzel dilde konuşmanın çeşitli yöntemleri, metinlerdeki ifadeleri açıklamanın çeşitli yöntemleri, sadece bilgili olanın tartışması ve zevki içindir, ama ruhsal algılamanın gelişmesine vesile olmaz."

Bu tip yöntemleri dini başkalarına vaaz etmede kullanan-

lar, tüm dünya onları büyük âlimler olarak övsün diye, sadece öğrendikleriyle başkalarına gösteriş yapma arzusundadır. Dünyadaki büyük öğretmenlerin hiçbirinin, metinlerin bu çeşitli açıklamalarına girmediklerini görürsünüz, bu kişiler *'metin-işkencesine'* kalkışmaz, kelimelerin ve köklerinin anlamları üzerine ebedi oyunlar oynamaz. Öğretecek bir şeyi olmayanlar, bazen bir kelimeyi alıp onun kaynağı, onu ilk kullanan kişi ve o kişinin ne yemeye alışık olduğu, ne kadar uyuduğu ve benzeri konular hakkında üç cilt kitap yazarken, bu büyük öğretmenler, yine de soylu bir şekilde öğretir.

Bhagavan Ramakrişna, bir mango bahçesine girip yaprakları, sürgünleri, dalları saymakla, onların rengini inceleyip, büyüklüklerini karşılaştırmakla ve her şeyi dikkatlice not almakla meşgul olan ve ardından öğrendikleriyle, kendilerine ilginç gelen konu başlıklarına göre farklı tartışmalara giren birkaç kişiyle ilgili bir hikâye anlatırdı. Diğerlerine göre daha duyarlı olan içlerinden biri ise tüm bunlara aldırmadı ve bunun yerine ağacın meyvesini yemeye başladı. Sizce de bu kişi akıllı değil midir? Bu nedenle, yaprakları, sürgünleri sayıp, not almayı başkalarına bırakın. Bu şekilde çalışmanın elbette uygun yerleri vardır, ama spritüel âlem bu yerler arasında değildir. Bu 'yaprak-sayıcıların' arasında hiçbir zaman güçlü spritüel bir kişi görmezsiniz. İnsanın en yüksek şanı olan din, bu kadar emek gerektirmez. Bir *Bhakta* olmak istiyorsanız, Krişna'nın Mathura'da mı, yoksa Vraja'da mı doğduğu, ne yaptığı veya Gita öğretilerini dile getirdiği ilk günün hangi gün olduğunu bilmeniz gerekmez. *Yapmanız gereken tek şey, sadece Gita'daki görev ve sevgi ile ilgili güzel derslere duyulan şiddetli arzuyu hissetmenizdir.* Gita'yla ve yazarıyla ilgili diğer tüm ayrıntılar, entelektüellerin hazzı içindir. Bırakın bu kişiler istediklerine sahip olsunlar. Onların öğrenilmiş çekişmelerine, ***"Şanti, şanti,"*** deyin ve gelin biz mangoları yiyelim.

Bir öğretmende olması gereken ikinci koşul, günahsızlık-

tır. *"Neden bir öğretmenin karakterine ve kişiliğine bakalım ki, sadece onun söylediklerini değerlendirip, bunları almak yetmez mi?"* sorusu çoğu kez sorulur. Bu doğru değildir. Bir kişi bana dinamikler, kimya veya herhangi bir doğa bilim hakkında bir şey öğretecekse, istediği gibi biri olabilir; çünkü doğa bilim yalnızca entelektüel donanım gerektirir, ama spritüel bilimlerde, saf olmayan bir ruhta, herhangi bir spritüel ışık olması imkânsızdır. Saf olmayan bir kişi spritüalizmi nasıl öğretebilir ki? Kişinin kendisi için spritüel gerçekliği elde etmesinin veya bu gerçekliği öğretmesinin sine qua non'u, kalbinin ve ruhunun arılığıdır. Ruh arı olmadığı sürece, bu kişinin Tanrı vizyonunu ya da öte âlemi bir an için bile olsa görmesi mümkün değildir. Bu nedenle spritüel öğretmenin önce *kim* olduğunu ve sonra ne dediğini görmeliyiz. Öğretmen mükemmel derecede arı olmalıdır, sözlerinin değeri ancak bundan sonra gelir; çünkü ancak o zaman bu kişi gerçek bir *'aktarıcıdır'*. Kendi içinde spritüel güç yoksa ne aktarabilir ki? Öğretmenin aklında spritüelliğin kıymetli titreşimi olmalıdır ki, bu titreşim doğru bir şekilde öğrencinin aklına nakledilebilsin. Doğrusu, öğretmenin işlevi duyguların psikolojik olarak aktarılması meselesidir ve sırf öğrencide var olan entelektüelliği veya diğer melekeleri uyarmak değildir. Öğretmenden hakiki, fark edilebilecek miktarda bir etki gelmeli ve öğrenciye gitmelidir. Bu nedenle öğretmen arı olmalıdır.

Üçüncü koşul güdü ile ilgilidir. *Öğretmen para, unvan veya şöhret gibi herhangi bir gizli bencil güdüden dolayı öğretmemelidir; öğretme fiili sadece sevgiden dolayı, tümüyle insanlığa duyduğu saf sevgiden dolayı olmalıdır.* Spritüel gücün aktarılmasında kullanılabilen tek araç sevgidir. Kazanç veya şöhret arzusu gibi herhangi bir bencil güdü, bu ileti aracını anında yok eder. Tanrı sevgidir ve sadece Tanrı'yı sevgi olarak bilen kişi, tanrısallığın öğretmeni ve sıradan kişinin gözünde Tanrı olabilir.

Öğretmeninizde tüm bu koşulların sağlandığını görü-

yorsanız, güvendesiniz; görmüyorsanız, bu kişi tarafından eğitilmenize izin vermeniz güvenli değildir; çünkü kalbinize iyiliği nakledemezse, kötülüğü nakletme tehlikesi vardır. Bu tehlikeye karşı mutlaka tedbirli olunmalıdır. ***'Metinleri bilen, günahsız, şehvetle kirlenmemiş ve Brahman'ı en iyi bilen'*** kişi, gerçek öğretmendir.

Doğal olarak tüm bu söylenenlerden, dini sevmeyi, değerini anlamayı ve özümsemeyi her yerde ve herkesten öğrenemeyeceğimiz sonucu çıkar. ***'Akan ırmaklardaki kitaplar, taş tabletlerdeki vaazlar ve her şeyin içindeki iyiliğin'*** öğretmen olduğu, şiirsel bir biçim olarak doğrudur; ama kişinin içindeki tohum henüz yeşermemişse, tüm bunlar kişiye gerçeğin tek bir zerresini bile veremez. Taş tabletler ve ırmaklar kime vaaz eder? İçsel kutsal mabedi hayat dolu olan lotusa, insan ruhuna... *Bu lotusun güzelce açılmasına neden olan ışık, her zaman iyi ve bilge öğretmenden gelir. Böylece kalp açıldığında, taş tabletlerden, ırmaklardan, yıldızlardan, güneşten, aydan veya ilahi evrende var olan herhangi bir şeyden öğretiyi almaya uygun hale gelir; ama açılmamış kalp tüm bunlara baktığında sadece taş tabletler ve ırmaklar görür.* Kör bir kişi müzeye gidebilir; ama bundan herhangi bir şekilde faydalanamaz, bu kişinin önce gözleri açılmalıdır ve ancak ondan sonra müzedeki eserlerin kendisine verebileceklerini öğrenebilir.

Din peşindeki heveslinin gözünü açan öğretmendir. Bu yüzden öğretmenle aramızdaki ilişki, dedeyle torun arasındaki ilişki gibidir. *Kalplerimizde dindar öğretmenimize karşı inanç, alçakgönüllülük, teslimiyet ve hürmet olmazsa, din içimizde gelişmez. Sadece öğretmenle öğrenci arasında böyle bir ilişki ortaya çıktığında, dev gibi spritüel kişilerin geliştiği; böyle bir ilişkiyi devam ettirmeyi ihmal eden ülkelerde ise dini öğretmenin sadece okutmana dönüştüğü önemli bir gerçektir. Bu durumda öğretmen alacağı beş doların, öğrenci ise öğretmenin sözleriyle beyninin dolması beklentisindedir ve bu*

alışverişten sonra herkes kendi yoluna gider. Hal bu olunca, spritüellik neredeyse bilinmeyen bir nicelik haline gelir. Spritüelliği aktaracak da, aktarılacak da kimse yoktur. Bu tarz kişiler söz konusu olduğunda, din ticarete dönüşür; bu kişiler dini, ceplerindeki parayla elde edebileceklerini düşünür. Keşke din bu kadar kolayca elde edilebilseydi! Ama maalesef edilemez.

En yüce bilgi ve en yüce ilim olan din ne satın alınabilir, ne de kitaplardan edinilebilir. Burnunuzu dünyanın her köşesine sokabilir, Himalayaları, Alpleri ve Kafkasları keşfedebilir, deniz dibini ölçebilir, Tibet'in ve Gobi çölünün her kuytu köşesini araştırabilirsiniz, ama kalbiniz onu almaya hazır olmadıkça ve öğretmeniniz gelmedikçe, onu hiçbir yerde bulamazsınız. İlahi olarak görevlendirilmiş öğretmen geldiğindeyse, çocukça bir güven ve sadelikle ona hizmet edin, kalbinizi onun etkisine özgürce açın ve Tanrı'nın onda tezahür ettiğini görün. Gerçeğin Rabbi, böyle bir sevgi ve hürmet hevesiyle gerçeği aramaya gelenlerde, gerçek, iyilik ve güzellikle ilgili en harika şeyleri açığa çıkarır.

ENKARNE ÖĞRETMENLER VE ENKARNASYON

O'nun ismi nerede söyleniyorsa, orası kutsaldır. O'nun adını söyleyen kişi ise bu yere kıyasla, daha da kutsaldır. Spritüel gerçekliği bize getiren bu kişiye ne kadar da hürmetle yaklaşmalıyız! Spritüel gerçekliğin bu büyük öğretmenlerinin sayısı doğrusu dünyada azdır; ama dünya hiçbir zaman onlarsız bir bütün olamaz. Onlar insan hayatının en nadide çiçekleridir; bu kişiler, ***"Hiçbir güdüsü olmayan merhamet okyanusudur."*** Bhâgavata'da Şri Krişna; ***"Guru'nun Ben olduğumu bilin,"*** der. Dünya bundan tamamen yoksun olduğu anda, korkunç bir cehenneme döner ve yok oluşa doğru hızla gider.

Dünyada, tüm sıradan öğretmenlere kıyasla daha yüce ve daha asil olan, *İşvara'nın Avatarları* denilen başka bir grup öğretmen de vardır. Bu kişiler, spritüelliği bir dokunuşla, hatta sadece bir dilekle aktarabilir. Bu kişilerin emriyle en düşük seviyeli, en yozlaşmış kişiler bile bir anda azize dönüşür. Bu kişiler, tüm öğretmenlerin Öğretmenidir, insanda Tanrı'nın en yüksek seviyede tezahür etmiş halidir. Bu kişiler aracılığı dışında Tanrı'yı göremeyiz. Kendimizi, onlara adamaktan alıkoyamayız ve doğrusu, kesinlikle adanmamız gereken tek kişiler, bu kişilerdir.

Hiç kimse bu insani tezahürler dışında gerçekten Tanrı'yı göremez. Tanrı'yı başka bir şekilde görmeye çalışırsak, kendimiz için Tanrı'nın korkunç bir karikatürünü yapar ve karikatürün, orijinali kadar iyi olduğuna inanırız. Tanrı Şiva'nın suretini yapması istenen cahil bir kişinin hikâyesi vardır; bu kişi günlerce süren zorlu uğraştan sonra sadece bir maymun sureti yapabilmiştir! *Ne zaman Tanrı'yı kendi mutlak mükemmelliği içinde düşünmeye çalışsak, bu hep en zavallı başarısızlıkla sonuçlanır; çünkü insan olduğumuz sürece, onu insandan daha büyük bir şey olarak kavrayamayız.* İnsani doğamızı aşacağımız ve O'nu olduğu haliyle bileceğimiz bir an gelecektir; ama insan olduğumuz sürece, insandaki O'na, insan olarak adanmak zorundayız. İstediğiniz kadar konuşun, istediğiniz kadar çabalayın, insani bakış açısıyla düşünmek dışında, O'nu düşünemezsiniz. Tanrı ve güneşin altındaki tüm varoluş hakkında uzun entelektüel nutuklar atabilir, büyük rasyonalistlere dönüşebilir ve insan olan Tanrı'nın Avatarlarının zırvalık olduğunu kendinizi tatmin için ispat edebilirsiniz. Ama bir an sağduyulu olalım. Entelektüellerin olağanüstü zekâsının ardında ne vardır? Hiçbir şey, sadece bolca sabun köpüğü... Tanrı'nın Avatarlarına adanılmasına karşı çıkan ihtişamlı bir entelektüeli, bu konuda ders verirken bir daha duyduğunuzda, onu yakalayın ve *onun* Tanrı düşüncesinin ne olduğunu sorun, *'Her şeye gücü yeten', 'Her yerde olan'* ve buna benzer terimler kullandığında, bu kelimeler hakkında -kelimelerin imlasının ötesinde- *bu kişinin ne anladığını* sorun. Bu kişi, bu kelimelerle ilgili gerçekten hiçbir şey demek istemez; kendi insani doğasından etkilenmemiş tek bir fikri, bu kelimelerin anlamı olarak belirtemez; bu konuda, sokaktaki tek bir kitap okumamış kişiden daha iyi durumda değildir. Tek farkla; sokaktaki kişi sessiz durur, koca çenesiyle insanlığa huzursuzluk ve acı veren bu kişiler gibi dünyanın huzurunu bozmaz! Her şey bir yana, din idraktir ve bizler, konuşma ve sezgisel deneyim

arasındaki keskin farkı ayırt edebilmeliyiz. Ruhumuzun derinliklerinde deneyimlediğimiz idraktir. Bu meseleyle ilgili, gerçekten hiçbir şey sağduyu kadar olağanüstü değildir.

Şu anki yapımızla sınırlı olduğundan, Tanrı'yı insan gibi görmemiz kesindir. Örneğin, bizonlar Tanrı'ya adanmak isterlerse, kendi doğalarına uygun olarak, Tanrı'yı büyük bir bizon olarak görür; bir balık Tanrı'ya adanmak isterse, Tanrı'nın büyük bir balık olduğu düşüncesini oluşturur ve insan, O'nu bir insan olarak düşünür. Bu çeşitli kavramların oluşma sebebi, marazi olarak aktif bir hayal gücü değildir. İnsan, bizon ve balığın, değişik kapları temsil ettikleri söylenebilir. *Tüm bu kaplar, kendi biçim ve kapasitelerine göre suyla doldurulmak için Tanrı'nın denizine gider; bu su, insanda insan şeklini alır, bizonda bizon şeklini alır ve balıkta balık şeklini alır. Bu kapların her birinde, Tanrı'nın denizinden gelen suyun aynısı vardır.* İnsanlar O'nu gördüğünde, O'nu insan gibi görür ve hayvanların Tanrı hakkında en ufak bir fikirleri varsa, O'nu hayvan olarak görür – her biri O'nu kendi idealine göre görür. Tanrı'yı insan gibi görmekten başka çaremiz yoktur ve böylece O'na insan gibi adanmamız kesindir. Başka yol yoktur.

Tanrı'yı insan gibi görerek adanmayan iki tür kişi vardır; dini olmayan vahşi ve insanlığın tüm zayıflıklarının ötesine geçmiş olan, kendi insani doğasının sınırlarını aşmış olan *Paramahamsa.* Paramahamsa için tüm doğa, kendi Özbenine dönüşmüştür. Sadece bu kişi, Tanrı'ya olduğu haliyle adanabilir. Burada yine, diğer her şeyde olduğu gibi, iki aşırı uç noktanın; cehaletin aşırı uç noktası ve bilginin aşırı uç noktasının kesiştiğini görürüz. Bu kişilerin ikisi de adanma fiilinde bulunmaz. Vahşi olan, cehaleti yüzünden adanmazken, özgür ruhlar olan *Jivanmuktalar'sa,* Tanrı'yı kendi içlerinde idrak ettiklerinden dolayı adanmazlar. Varoluşun bu iki kutbu arasında kalan bir kişi, size gelip, Tanrı'ya insan gibi adanmayacağını söylediğinde, o kişiye iyi bakın; sert bir söz kullanmadan ifade etmek gerekirse, bu

kişi sorumsuz bir çenebazdır; bu kişinin anlattıkları, çürük ve boş beyinler içindir.

Tanrı, insani kusurları anlar ve insanlığa iyilik yapmak için insana dönüşür:

"Ne zaman erdem azalır ve adaletsizlik ortaya çıkarsa, kendimi tezahür ettiririm. İyiliği korumak, kötülüğü yok etmek, doğruluğu sağlamak için, Ben her Yuga'da (çağda) gelirim."

"Gerçek Doğamın tüm varlıkların Rabbi olduğunu bilmeyen aptallar, insan şekli aldığımda, Beni alaya alırlar."

Şri Krişna'nın Gita'da, enkarnasyon hakkındaki sözleri budur. Bhagavân Şri Ramakrişna, ***"Nasıl ki, büyük bir gelgit dalgası geldiğinde, tüm küçük ırmak ve kanallar, kendi başlarına herhangi bir çaba veya şuur göstermelerine gerek olmadan ağzına kadar dolarsa; aynı şekilde, bir Enkarnasyon geldiğinde, spritüelliğin bu gelgit dalgası, dünya üzerine dağılır ve insanlar havanın tamamen spritüellikle dolduğunu hisseder,"*** der.

OM MANTRASI: KELİME VE HİKMET

Biz burada, *Maha Puruşaları* (yüce Enkarnasyonları) değil, sadece *Siddha Guruları* (amaca ulaşmış olan öğretmenleri) konuşuyoruz; kural olarak bu kişiler, spritüel bilgeliğin tohumlarını, üzerinde meditasyon yapılacak kelimeler (Mantra) aracılığıyla öğrencilere iletmelidir. Bu Mantralar nelerdir? Hint felsefesine göre, bu evrenin tamamı, tezahürün koşulu olarak hem isme hem de şekle sahiptir. İnsan mikro kozmosunda, aklın eğilimlerinde (Çittavritti), isim ve biçimle şartlanmamış tek bir dalga bile olamaz. Doğanın aynı düzende oluştuğu doğruysa, tüm kozmosun oluşması için geçerli düzende de, isim ve biçimle olan bu şartlanma olmalıdır.

"Kilin bir parçası bilinirse, kille ilgili her şey bilinir," yani mikro kozmosun bilgisi makro kozmosun bilgisine yol açmalıdır. Biçim, içsel öz veya ruh olan ismin veya fikrin dış kabuğudur. Beden biçimdir, akıl (Antahkarana) isimdir ve ses sembolleri konuşma gücü olan tüm varlıklardaki isim (Nâma) ile evrensel olarak ilişkilidir. Bireysel kişideki sınırlı Mahat veya Çitta'da (aklın eğilimlerinde, aklın karmaşasında) yükselen düşünce dalgaları, kendilerini önce *kelimelerle,* daha sonra daha somut *biçimlerle* tezahür etmelidir.

Evrende, Brahmâ (Hiranyagarbha veya kozmik Mahat) kendisini önce isimle, sonra biçimle, yani bu evrenle tezahür ettirmiştir. Tüm bu belli, akla uygun evren biçimdir ve bu biçimin ardında *Logos* (Kelime) halinde, ebedi, anlatılamaz Sphota (tezahür ettiren) vardır. Tüm fikirlerin ve isimlerin özündeki ebedi hammadde olan bu ebedi Sphota, Rab-bin evreni yarattığı güçtür; hayır, hatta Rab, önce Sphota olarak şartlanmış hale gelir ve sonra Kendisini daha somut, daha akla uygun evren olmaya doğru evirir. Sphota'yı sembolize etmesi mümkün olan tek bir kelime vardır ve bu kelime Om'dur. Analiz yoluyla kelimeyi fikirden ayırmak imkânsız olduğundan, Om ve ebedi Sphota ayrılmazdır. Bu nedenle, evrenin tamamının, tüm kutsal kelimelerin en kutsalı, tüm isim ve biçimlerin annesi olan ebedi Om'dan yaratıldığı düşünülür. Yine de, her ne kadar düşünce ve kelime ayrılmaz olsa da, aynı düşünce için çeşitli kelime sembolleri olabileceği, evreni tezahür ettiren düşünceyi temsil eden kelimenin muhakkak Om olmasının gerekli olmadığı söylenebilir. Bu itiraza, Om kelimesinin tüm zemini kapsayan, mümkün olan tek sembol olduğunu ve onun gibi başka bir sembol olmadığını söyleyerek yanıt veririz. *Sphota tüm kelimelerin hammaddesidir, ama henüz tamamen biçimlenmiş haldeki bir kelime değildir. Bu demektir ki, bir kelimeyi diğerinden ayıran tüm kendine özgü haller ortadan kaldırılırsa, geriye Sphota kalır; bu nedenle Sphota'ya, Nâda-Brahman (Brahman'ın Sesi) denir.*

İfade edilemeyen Sphota'yı ifade etmeye niyetlenen her bir kelime sembolü, onu o kadar belirli bir hale getirir ki, o artık Sphota olamaz. Bu nedenle onu en az belirli hale getirecek olan, ama aynı zamanda kendi doğasını en yakın şekilde ifade edebilecek olan sembol, bunu ifade etmede en doğru sembol olacaktır. Bu sembol sadece ve sadece

Om'dur; çünkü bir araya geldiklerinde OM olarak telaffuz edilen bu üç harf (A-U-M), mümkün olan tüm seslerin genelleştirilmiş sembolüdür.

A harfi, tüm sesler içerisinde en az farklılaştırılandır, bu nedenle Krişna, Gita'da; ***"Ben harfler arasında A harfiyim,"*** der. *Telaffuz edilen tüm sesler, ağız içerisinde dilin kökünden başlayıp dudaklarda biten boşlukta üretilir; gırtlak sesi A'dır ve dudaktan çıkan son ses M'dir ve dilin kökünden başlayıp dudaklarda biten, yuvarlanarak öne gelen dürtüyü tam olarak U temsil eder.* Başka hiçbir kelime bunu yapamazken, doğru olarak telaffuz edildiğinde Om, ses üretim fenomeninin tamamını temsil eder ve bu nedenle Om, Om'un gerçek anlamı olan Sphota için en uygun sembol-dür. Sembolün, işaret ettiğinden ayrılamamasından dolayı, Om ve Sphota birdir. Sphota, tezahür etmiş evrenin daha süptil yanı ve doğrusu ilahi bilgeliğin ilk tezahürü olduğundan, Om gerçekten, sembolik olarak Tanrı'dır. Yinelersek, 'Tek Olan' Brahman, Akhanda Sat-Çit-Ânanda ya da bölünmemiş Varoluş-Bilgi-Mutluluk, mükemmel olmayan insan ruhları tarafından belirli bakış açıları ve belirli değerlerle ilişkilendirilerek idrak edilebilir, bu yüzden O'nun bedeni olan bu evren de, düşünen kişinin aklındaki tez ile düşünülmelidir.

Adanmışın aklının bu yönüne, aklın baskın elementleri veya *Tattvalar* rehberlik eder. Sonuç olarak aynı Tanrı, baskın değerleri farklı olan çeşitli tezahürlerde görünür ve aynı evren çok katlı görünür. Hatta en az farklılaşmış olan evrensel sembol ***Om***'un düşünce ve ses sembolünün birbirinden ayrılmaz derecede ilişkili olmasına dair yasa, Tanrı ve evren hakkındaki farklı görüşlere uygulanabilir ve bu da demektir ki, her bir görüş bunu ifade etmede belirli bir kelime sembolüne sahip olmalıdır. Bilgelerin en derin spritüel

algılayışından ortaya çıkan bu kelime sembolleri, temsil ettikleri Tanrı ve evrenin belirli bir görüşünü mümkün olan en yakın şekilde ifade eder. Om'un farklılaşmamış Brahman olan Akhanda'yı temsil etmesi gibi, diğer kelimeler de Khanda'yı ya da aynı Varlığın farklılaşmış görüşlerini temsil eder ve bunların hepsi, ilahi meditasyona ve gerçek bilgiye ulaşmada yardımcıdır.

İKAMELERE VE İMGELERE ADANMA

Üzerinde konuşulması gereken bir sonraki nokta, *Pratikalara* (Tanrı'nın ikamesi olarak az çok tatmin edici şeylere) ve *Pratimâlara* (imgelere) adanmaktır. Pratika yoluyla Tanrı'ya adanmak nedir? Buna cevap olarak, Bhagavan Râmânuja, ***"Brahman olmayanı Brahman olarak kabul ederek, aklı bununla içtenlikle bağlamaktır,"*** derken, Şankara, ***"Akla, Brahman'mış gibi adanmak içseldir ve Akaşa'ya Brahman'mış gibi adanmak, Devalar'a gelmektir,"*** demektedir.

Akıl içsel bir Pratika'dır, Akaşa ise dışsaldır ve her ikisine de Tanrı'nın ikameleri olarak adanılmalıdır. Sonra, Şankara şöyle devam eder, ***"Benzer şekilde, 'Güneş Brahman'dır, emir budur,' 'İsme, Brahman'mış gibi adanan kişi,' gibi tüm cümleler, Pratika adanışıyla ilgili kuşku doğurur..."*** Pratika'nın kelime anlamı bir şeye doğru gitmektir ve *Pratika'ya adanmak, bazı yönlerden Brahman gibi olan, ama nihayetinde Brahman olmayan bir şeyi Brahman'ın ikamesi kabul ederek adanmaktır.* Şrutilerde bahsedilen Pratikaların yanı sıra, Puranalarda ve Tantralarda bulunan diğer çeşitli Pratikalar da vardır. Bu türdeki Pratika adanmasına Pitri-adanmalarının ve Deva-adanmalarının çeşitli

biçimleri dâhil edilebilir.

Sadece İşvara'ya ve O'na adanma Bhakti'dir; başka bir Devaya, Pitriye veya başka bir varlığa adanmak Bhakti olamaz. Farklı Devalara adanma çeşitlerinin hepsi, sadece ayinsel Karma'nın içine dâhil edilmelidir ve adanmışa sonuç olarak sadece bir çeşit semavi hazzı getirir; bu adanma kişiyi ne Bhakti'ye yükseltir, ne de Mukti'ye götürür. Bu nedenle, bir şey kesinlikle akılda tutulmalıdır. Bazı durumlarda olabileceği gibi, *yüksek bir felsefi ideal olan yüce Brahman, Pratika adanışı yoluyla Pratika seviyesine çekilirse ve Pratika'nın, adanmışın Atman'ı (Özbeni) veya Antaryâmin'i (İçsel rehberi) olduğu varsayılırsa, adanmış tamamen yanlış yola sapar; çünkü hiçbir Pratika gerçekte adanmışın Atman'ı olamaz. Ama adanma nesnesi Brahman'ın Kendisi ise ve Pratika sadece O'nu ikame ediyorsa veya O'nu fikren temsil ediyorsa, yani Pratika vasıtasıyla her zaman, her yerde olan Brahman'a adanılıyorsa, diğer bir deyişle Pratika'nın kendisi, her şeye sebep olan Brahman olarak idealize edildiyse, adanma kesinlikle faydalıdır.* Hatta hayır, akıl, adanma konusunda ilksel veya hazırlık seviyesinin ötesine geçene dek, tüm insanlık için bu kesinlikle gereklidir. Bu nedenle, *ne zaman diğer tanrılara veya varlıklara adanılırsa, bu adanma şekli sadece ayinsel Karma'dır ve bir Vidya (bilim) olarak, sadece ilgili Vidya'ya ait meyveyi verir. Ama ne zaman ki Devalara ve diğer varlıklara Brahman olarak bakılarak adanılır, İşvara'ya adanıldığında elde edilen sonucun aynısı bu adanma şeklinde de elde edilir.* Bu, hem Şrutilerde, hem Smritilerdeki birçok durumda olduğu gibi, bir tanrının, bir bilgenin veya başka bir sıra dışı varlığın nasıl olup da ele alınıp, kendi doğası dışına çıkarılarak, sanki Brahman'mış gibi idealize edildiğini ve ardından ona adanıldığını açıklar. Advaitin şöyle der; ***"İsim ve biçim ortadan kaldırıldığında, her şey Brahman değil midir?"*** Vişiştâdvaitin ise; ***"Herkesin özündeki Özben, Rab yani O değil midir?"***,

"Adityalara ve benzerlerine adanmanın meyvesini bile Brahman'ın kendisi bahşeder; çünkü O her şeyin Hükümdarıdır," der.

Şankara *Brahma-Sutra-Bhâşya* isimli eserinde; ***"Bu yolla Brahman, adanma nesnesine dönüşür; çünkü Vişnu ve benzerlerinin imgeler üzerine konması gibi, Brahman olan O da, Pratikalar üzerine konmuştur,"*** der.

Pratikalara adanmada kullanılan fikirlerin aynısı, Pratimâlar için de geçerlidir, bu demektir ki imge, bir tanrı veya azizi temsil ediyorsa, adanma, Bhakti sonucunu ortaya çıkarmaz ve özgürlüğe götürmez; ama imge, tek Tanrı'yı temsil ediyorsa, ona adanma, hem Bhakti'yi, hem Mukti'yi sağlar. Dünyadaki başlıca dinler olan Vedantizm, Budizm ve Hıristiyanlığın belirli biçimlerinin bu imgeleri serbestçe kullandığını, İslam'ın ve Protestanlığınsa bu tip bir yardımı reddettiğini görürüz. Yine de İslam'da, evliyaların ve şehitlerin mezarlarının neredeyse bu imgeler yerine kullanıldığını ve Protestanlarınsa, dinle ilgili tüm somut yardımları reddederek, yıldan yıla spritüellikten daha çok uzaklaştığı için, günümüzün ileri seviyeli Protestanlarıyla, Auguste Comte'un takipçileri arasında veya sadece etik konusunu vaaz eden Agnostikler arasında çok az bir fark kaldığını görürüz. Yine, Hıristiyanlıkta ve İslam'da imge adanması olarak var olan her şey, Pratika veya Pratima'nın kendisine adanıldığı kategoriye girer; ama bu imgelere, Tanrı'nın *'görülmesine yardımcı'* (Driştisaukaryam) olarak bakılmaz; bu yüzden bu imgeler, en iyi haliyle ayinsel Karmanın doğasına sahiptir ve Bhakti'yi veya Mukti'yi sağlamaz. Bu şekildeki imge adanmasında ruh, İşwara dışındaki diğer şeylere sadakatini sunar ve bu nedenle bu imgelerin, mezarların, tapınakların veya türbelerin kullanımı gerçek putperestliktir; kendi içinde ne günah, ne de kötüdür; bu bir ayindir, bir Karma'dır ve adananlar yaptıkları ayinin meyvesini almalıdır ve alacaktır.

SEÇİLMİŞ İDEAL

Üzerinde düşünülmesi gereken bir sonraki konu, İşta-Nişthâ'dır (seçilmiş ideale şaşmaz değişmez adanma yoludur). Bhakta olmaya can atan bir kişi *'farklı görüşlerin, sadece farklı yollar'* olduğunu, çeşitli dinlerin tüm farklı mezheplerinin aynı Rabbin ihtişamının çeşitli tezahürleri olduğunu bilmelidir.

"Seni ne kadar farklı isimlerle anarlar; sanki öyleymiş gibi, Seni farklı isimlerle bölerler; yine de bunların her birinde, Senin her şeye gücü yeten kudretin bulunur... Sen, tüm bu isimler sayesinde adanmışa ulaşırsın. Ruhun Sana karşı yoğun bir sevgisi olduğu sürece, Sana ulaşmanın özel bir zamanı diye bir şey bile yoktur. Sana gelmek ne kadar kolay; yine de Seni sevememenin sebebi talihsizliğim."

Sadece bu da değil; Bhakta, çeşitli mezheplerin kurucularından nefret etmemeye, onları eleştirmemeye dikkat etmeli, hatta onların kötülendiğini bile duymamalıdır. Geniş kapsamlı anlayış ve takdir etme gücünün yanı sıra, yoğun sevgiye de aynı anda sahip olabilenlerin sayısı doğrusu çok azdır. Genellikle, liberal ve anlayışlı mezheplerin dini duygu yoğunluğunu kaybettiğini ve dinin, bu mezheplerin elinde bir tür sosyopolitik kulüp hayatına doğru yozlaşma

eğilimine girdiğini keşfederiz. Öte yandan aşırı dar görüşlü mezhepler, kendi ideallerine övülmeye değer bir sevgi gösterirken, bu sevginin her bir zerresini kendileriyle tamamen aynı fikirde olmayanlardan nefret ederek kazanıyormuş gibi görünür. Umarım bu dünyanın tamamı, anlayışı kadar sevgisini de yoğun olarak gösterebilen insanlarla dolar! Ama böyle olan insanlar çok nadir bulunur ve bu kişiler birbirinden uzaktır. Yine de, sevginin hem ölçüsünün ve hem de yoğunluğunun mükemmel bir biçimde harmanlandığı ideale doğru, yüksek sayıda insanı eğitmek mümkündür ve bunun yolu *İşta-Nişthâ*'dır.

Dinlerdeki her bir mezhep, insanlığa sadece kendisine ait tek bir ideali sunar; ama ebedi Vedanta, ilahiliğin içsel mabedine girebilmenin sayısız kapısını beşeriyete açarak, her birinin içinde Ebedi Olanın bir tezahürünün bulunduğu neredeyse sonsuz adetteki idealleri insanlığın önüne serer. Vedanta, Tanrı'nın geçmişteki ve günümüzdeki görkemli oğulları veya insani tezahürleri sayesinde, insan hayatının katı gerçeklerinden zahmetle meydana gelmiş çeşitli yollar olduğunu heveslilere itinayla gösterir; Maya'nın ağından kurtulan, mükemmel özgürlük ve ebedi neşeyle kendisini Gerçeğin Evi ve Saadet Okyanusuna nakleden insan ruhunu ve hatta henüz bu aşamada olmayanları, kollarını tamamen açarak karşılar.

Bu nedenle Bhakti Yoga, kurtuluşa yönelten yolların hiçbirinden nefret etmemenin ve hiç birini yadsımamanın zorunluluğunu önümüze serer. Yine de ağaç olana dek korumak için, büyüyen bir bitkinin çevresi sarılmalıdır. *Spritüelliğin narin bitkisi, fikirlerin ve ideallerin sürekli değişimi fiiline çok erken maruz kalırsa ölür.*

Dini liberallik adı altında birçok kişinin, kibirli meraklarını farklı ideallerle beslediği görülebilir. Bu kişilerde, yeni şeyler duymak bir çeşit hastalığa, bir çeşit dini yalayıp yutma çılgınlığına dönüşür. Bu kişiler, sadece geçici bir heyecan hissetmek için yeni şeyler duymak ister ve bu kişiler, daha henüz bir heyecanlandırıcı tesirin altındayken, yeni

bir tesir için hazırdır! *Bu kişiler için din, bir çeşit entelektüel afyondur ve din burada biter.* Bhagavan Ramakrişna ise, ***"İnci istiridyesi hikâyesinde olduğu gibi başka bir tür kişi de vardır,"*** der; ***"İnci istiridyesi, denizin dibindeki yatağından ayrılır ve Svati yıldızı yükselirken, yağmur suyunu yakalamak için yüzeye çıkar. Bir damla yağmur suyunu yakalama başarısını gösterene dek, denizin yüzeyinde, kabuğu tamamen açık halde yüzer ve sonra deniz dibine doğru derin bir dalış yapar ve o yağmur suyundan güzel bir inci oluşturana dek orada kalır."***

Gerçekten bu, *İşta-Nişta* teorisinin sunduğu en şiirsel ve en güçlü yoldur. *Eka Nişta* (bir ideale adanma), dini adanma uygulamasına yeni başlayanlar için mutlaka gereklidir. Bu kişiler, Ramayana'daki Hanuman ile birlikte; ***"Şri'nin Rabbi'yle, Jânaki'nin Rabbi'nin her ikisinin de aynı Yüce Varlık'ın tezahürü olduğunu bilmeme rağmen, yine de her şeydeki her şeyim, lotus gözlü Rama'dır,"*** veya bilge Tulasidâsa gibi, ***"Her şeyin tatlılığını al; herkesle otur; her şeyin ismini al; hep 'Yaşa!' de; ama oturduğun yeri sağlam tut,"*** demelidir.

Sonra adanmış hevesli samimiyse, bu küçük tohumdan dev bir ağaç ortaya çıkacaktır, dinin tüm alanını kaplayana dek, Hindistan'daki banyan ağaçları gibi her yana dal üzerine dal, kök üstüne kök salacaktır. Böylece gerçek adanmış, yaşamındaki ideali olan O'na, diğer tüm mezheplerin de tüm idealleriyle, olabilecek tüm isimlerle ve tüm biçimlerle adandığının farkına varacaktır.

YÖNTEM VE ARAÇLAR

Bhakti Yoga'nın yöntem ve araçlarıyla ilgili olarak, Bhagavan Râmânuja'nın *Vedânta-Sutralarla* ilgili yorumunda şunu okuruz; ***"O'na, ayrım gücüyle, tutkuları kontrolle, uygulamayla, kurban fiiliyle, arılıkla, güçle ve aşırı neşenin baskılanmasıyla ulaşılır."*** Râmânuja'ya göre Viveka (ayrım gücü), diğer konuların yanı sıra, aynı zamanda saf yiyeceği, saf olmayandan ayırt etmeyi de içerir. Bu kişiye göre, gıda üç nedenden dolayı kirlenir; öncelikle sarımsak örneğinde olduğu gibi gıda, kendi doğasından dolayı kirlidir; ayrıca gıda, kötü ve suçlu kişiler getirdiği için kirlidir; son olarak da gıda, kir veya saç gibi fiziksel pisliklerden dolayı kirlidir. Râmânuja, *Çândogya Upanişad*'dan alıntılayarak, ***"Şrutiler'e göre; yiyecek saf olduğunda, Sattva elementi saflaşır ve hafıza sarsılmaz hale gelir,"*** der.

Bhaktalar için, ne yeneceği her zaman en önemli konulardan biri olmuştur. Bazı Bhakti mezheplerinin içine girdiği abartılı halden ayrı olarak, ne yenmesi gerektiği konusunun altında büyük bir gerçek vardır. Sankhya felsefesine göre, homojen bir denge durumunda Prakriti'yi ve heterojen bir karışıklık durumunda ise evreni oluşturan Sattva, Rajas ve Tamas'ın, hem Prakriti'yi oluşturan öz, hem de Prakriti'nin

değerleri olduğunu hatırlamalıyız. Aslında, Sattva, Rajas ve Tamas her insan biçimini üreten hammaddelerdir ve spritüel gelişme için Sattva'nın üstünlüğü mutlaka gereklidir. Bedensel yapımıza gıda yoluyla aldığımız hammadde, akılsal yapımızın belirlenmesine katkıda bulunur; bu nedenle, ne yediğimize özellikle dikkat edilmelidir. Ancak diğer konularda olduğu gibi bu konuda da, öğrencilerin içine düştüğü fanatizm, üstatların suçu değildir.

Her şey bir yana, gıdadaki bu ayrımcılık, ikincil derecede önemlidir. Yukarıda alıntılanan pasajın aynısını Şankara, Upanişadlardaki Bhâşya'sında, genelde gıda olarak tercüme edilen Âhâra kelimesine farklı bir anlam vererek, tamamen farklı bir biçimde açıklamıştır.

Şankara'ya göre, ***"Bir araya getirilen her şey Âhâra'dır. Ses ve benzeri duyuların bilgisi, bunların keyfini süren (benlik) için bir araya getirilir; duyuların algılanmasıyla toplanan bilginin saflaştırılması, gıdanın (Âhâra'nın) saflaştırılmasıdır. 'Gıdanın saflaştırılması' ile, bağımlı olma, tiksinme ve yanılgı kusurlarına düşmemiş duyusal bilginin kazanılması kast edilir. Bu nedenle, bilgi veya Âhâra saflaşınca, ona sahip olanın (içsel organın) Sattva elementi de saflaşır ve Sattva saflaştığında, gerçek doğası kutsal kitaplarda bilindiği haliyle Sonsuz Olan'ın bütünsel hafızası açığa çıkar."***

Bu iki açıklama, görünüşe göre birbiriyle çelişkilidir; ama her ikisi de doğru ve gereklidir. *Daha süptil beden olan aklın kullanılması ve kontrolü, şüphesiz daha kaba olan fiziksel bedene kıyasla daha yüce bir görevdir; ama daha kaba olanın kontrolü, kişinin daha süptil olanı kontrol edebilmesi için mutlaka gereklidir.* Bu nedenle yeni başlayanlar, yetkin öğretmenler yoluyla gelen tüm bu tür diyetetik kurallara özelikle dikkat etmelidir. Ama birçok mezhepte fark edilebileceği gibi, dini tamamen mutfağa yönelten, spritüelliğin ışığında dinin soylu hakikatının ortaya çıkmasıyla ilgili bir ümit beslemeyen, abartılı, anlamsız fanatizm, sa-

dece bir tür materyalizmdir. Bu, ne Jnana, ne Bhakti, ne de Karma'dır; bu bir çeşit deliliktir ve ruhlarını buna bağlayanların, Brahmaloka yerine akıl hastanesine gitmesi daha olasıdır. O halde, başka türlü kolaylıkla elde edilemeyeceği için, yemek seçimindeki ayrım gücü bu akılsal yapının daha yüce halini elde etmede gereklidir.

Dikkat edilmesi gereken bir sonraki konu, tutkuları kontrol etmektir. *İndriyaların* (duyu organlarının) duyu nesnelerine doğru gitmesine engel olmak, onları kontrol etmek ve iradenin güdümü altına getirmek, dinsel gelişimin merkezi bir erdemidir. Ardından, kendine hâkim olma ve kendini ret uygulamaları gelir. Ruhtaki ilahi idrakle ilgili uçsuz bucaksız olasılıkların tümü, çabalama olmadan ve hevesli uygulama yapmadıkça gerçekleşmez.

"Akıl, daima Rabbi düşünmelidir."

Başlangıçta daima Rabbi düşünmesi için aklı zorlamak çok zordur; ama her yeni çabayla birlikte, bunu yapabilme gücü içimizde giderek daha da güçlenir. Şri Krişna, Gita'da ***"Ey Kunti'nin oğlu, uygulama ve bağımlı olmamakla, O'na ulaşılır,"*** der. Kurban görevleri ile ilgili olarak ayrıca, beş büyük kurbanın[1] (Pançamahayajna) da, her zamanki gibi yapılmasına devam edilmelidir.

Bhakti'nin temelini oluşturan yapıtaşı, temel çalışma kesinlikle arılıktır. Dış bedeni arındırmak da, yemek seçmek de kolaydır; ama içsel arınma ve saflık olmadan, bu dışsal çalışmaların herhangi bir değeri yoktur. Ramanuja'nın verdiği şekliyle, kişiyi arılığa davet eden değerlerin listesinde; Sattva (doğruluk), Ârjava (samimiyet), Dâya (hiçbir karşılık beklemeksizin diğerlerine iyilikte bulunmak), Ahimsâ (başkalarına düşünce, söz veya fiille zarar vermemek), Anabhidhyâ (başkalarının malını imrenmemek, boş düşüncelere kapılmamak ve başkalarının bize yaptığı haksızlıklar üzerine derin düşüncelere dalmamak) vardır.

---

1) Tanrılara, bilgelere, ölmüşlerin ruhlarına, misafirlere ve tüm yaratılanlara yapılan kurban.

Bu listede özellikle dikkat çeken fikir, Ahimsâ'dır. Zarar vermeme görevine, deyim yerindeyse, tüm varlıklarla olan ilişkilerimizde dikkat edilmesi zorunludur. Yani, bazıların yaptığı gibi, bu sadece insanlara karşı zarar vermezken, daha düşük seviyeli varlıklar olan hayvanlara karşı merhametsiz olmak ya da kedi ve köpekleri koruyup, karıncaları şekerle beslerken, diğer yandan aşırı serbestlikle akla gelebilecek en korkunç şekilde insanlara zarar vermek değildir! Bu dünyadaki neredeyse her iyi fikrin, iğrenç bir aşırı uç noktaya taşınabilir olması olağanüstüdür. *Kitabına uygun bir şekilde yürütülse de, aşırı uç noktaya taşınmış iyi bir uygulama, kesin bir kötülüğe dönüşür.* Bazı dini mezheplerdeki rahipler, bir yandan vücutlarındaki haşaratın ölmemesi için yıkanmayı reddederken, diğer yandan akranlarına verdikleri rahatsızlığı düşünmüyorlarsa, bu kişiler Veda felsefesine ait değildir!

Ahimsa, kıskançlığın olmamasıyla ölçülür. *Herkes iyi bir fiilde bulunabilir. Herkes, anlık bir dürtü, bazı hurafeler veya bir papazın vaazının verdiği ilhamla bir hediye verebilir; ama insanlığın gerçek aşığı hiç kimseyi kıskanmayandır.* Dünyanın sözde büyük kişilerinin hepsinin, biraz ün, biraz şan şöhret ve birkaç parça altın için birbirlerini kıskanır hale geldiği görülür. Bu kıskançlık kalpte var olduğu sürece, kişi Ahimsa'nın mükemmelliğinden uzaktır.

İnek de, koyun da et yemez; peki bu hayvanlar büyük yogiler midir, büyük Ahimsaha'lar (zarar vermeyenler) mıdır? Herhangi bir budala şunu ya da bunu yemekten kaçınabilir; şüphesiz bu seçimi, onu otobur hayvanlardan farksız kılar. Ama merhametsizce dul ve yetimleri aldatan ve para için en aşağılık fiilleri yapan, tamamen ot yiyerek yaşasa bile, herhangi bir zorbadan daha kötüdür. *Kalbinde herhangi bir kişiye zarar verme düşüncesi bile beslemeyen, en büyük düşmanının refahına sevinen kişi, hayatının her gününü domuz eti yiyerek geçirse bile Bhakta'dır, Yogi'dir, herkesin Guru'sudur. Bu nedenle, dışsal uygulamaların sadece içsel arılığın gelişmesine yardımcı ise değerli olduğunu*

her zaman hatırlamalıyız. Dışsal kurallara titizlikle dikkat etmek mümkün değilse, sadece içsel arılığa sahip olmak daha iyidir. Dinin gerçek, içsel, spritüel özünü unutan; dinin mekanik tüm dışsal biçimlerine ölümüne tutunan ve bu dışsal biçimleri hiçbir zaman bırakmayan insanların ve ulusların vay başına gelenler! Biçimler içsel yaşamı ifade ettikleri sürece değerlidir. Yaşamı artık ifade etmediklerinde, onları acımadan ezmek gerekir.

Bhakti Yoga'ya ulaşmada bir sonraki araç, güçtür (Anavasada). Şruti, ***"Atmana, zayıf olan ulaşamaz,"*** der. Bu cümlede hem fiziksel, hem akılsal zayıflık kast edilir. Uygun olan tek öğrenci; *'güçlü, dirençli olanlardır.'* Çelimsiz, küçük, yıpranmış olanlar ne yapabilir ki? Herhangi bir Yoga uygulaması ile bedensel ve akılsal gizemli güçler azıcık bile uyansa, bu kişiler, parçalara bölünür. Başarı kazanabilecek olanlar, *'genç, sağlıklı, güçlü'* olanlardır. Bu nedenle, fiziksel güç kesinlikle gereklidir. Organları kontrol etme girişiminden kaynaklanan tepki şokunu, sadece güçlü bir beden kaldırabilir. Bhakta olmak isteyen kişi güçlü, sağlıklı olmalıdır. Zayıf olanların, farklı yoga akımlarından herhangi birini denemeye kalkıştıklarında, bazı tedavi edilemez hastalıklar kapmaları veya akıllarını zayıflatmaları muhtemeldir. Bedeni zayıflatmaya gönüllü olmak, spritüel aydınlanma için bir reçete değildir.

Aklen zayıf olan da, Atman'a ulaşmada başarılı olamaz. Bhakta olmayı arzulayan kişi neşeli olmalıdır. Batı dünyasındaki dindar kişi, hiçbir zaman gülmeyen, yüzünde her daim kara bulutlar dolaşan, avurtları çökük, ekşi bir yüzle tasvir edilir. Bir deri bir kemik hale gelmiş bedenleri ve ekşi yüzleri olanlar yogi değil, doktor olmaya uygundur! Sebatlı olan, neşeli akıldır. *Güçlü akıl, binlerce sorunun arasında yolunu balta ile yararak bulandır.* Her şeyden daha zor olan, Maya'nın ağından kurtulma yolunu bulma görevi, sadece büyük iradeler içindir.

Aynı zamanda, aşırı sevinçten (Anuddharşa) de kaçınılmalıdır. Aşırı neşe, bizi ciddi düşünce için uygunsuz hale

getirirken, aklın enerjisini de boş yere çarçur eder. İrade ne kadar güçlüyse, kişinin kendini duygulara bırakması bir o kadar azalır. Aşırı neşe, aşırı üzgün ciddiyet kadar uygunsuzdur ve akıl sabit, huzurlu, uyumlu bir denge durumundaysa, dinsel idrak mümkündür. Böylece, kişi Rabbi nasıl seveceğini öğrenmeye başlayabilir.

2. BÖLÜM
PARA BHAKTİ
VE
YÜCE ADANMA

HAZIRLAYICI TERK

Bu bölüme gelene dek, *Bhakti'ye hazırlık* olarak adlandırılabilecek konuları bitirdik ve artık *Para-Bhakti'yi* (yüce adanma) incelemeye başlıyoruz. Önce, Para-Bhakti uygulamasının hazırlık evresini konuşmalıyız. Tüm bu hazırlıklar, sadece ruhun arılaştırılması niyetiyle düşünülmüştür. İsimlerin tekrarı, ritüeller, biçimler ve semboller gibi tüm uygulamalar, ruhun arılaştırılması içindir. Tüm bunlar arasındaki en büyük arılaştırıcı, yokluğunda daha yüksek adanmışlığın bölgelerine kimsenin giremeyeceği arılaştırıcı, terktir. Terk birçoklarını korkutur; ancak terk olmadan spritüel büyüme olamaz. Terk, tüm yoga akımlarında gereklidir. Terk sıçrama tahtasıdır ve tüm spritüel kültürün gerçek merkezi ve gerçek kalbidir. Terk dindir.

İnsan ruhu dünyevi işlerden elini eteğini çektiğinde ve daha derinlere dalmaya çalıştığında; burada nasıl olduysa bir şekilde somutlaşıp maddeleşmiş olan kişi yani ruh, bunun kendisini yok edip, neredeyse sarf maddeye küçülteceğini anlayarak, yüzünü maddeden geri çevirir; o zaman terk başlar, gerçek spritüel büyüme başlar.

Karma yoginin terki, fiillerin tüm meyvelerinden vazgeçme şeklindedir; bu kişi, fiillerinin sonuçlarına bağımlı değildir, burada ve buradan sonra alacağı herhangi bir ödülü

umursamaz.

Raja Yogi, tüm doğanın ruhun deneyim kazanması için ve ruhun kazandığı tüm deneyimlerin sonucunun, kendisinin doğadan ebediyen ayrı olduğunu fark etmesi için var olduğunu bilir. İnsan ruhu, ebediyetin maddede değil, ruhta olduğunu ve madde ile olan bu birlikteliğin sadece belli bir süre boyunca sürebileceğini anlamalı ve idrak etmelidir. Raja Yogi, terk dersini, kendi doğa deneyimi vasıtasıyla elde eder.

Jnana Yogi, tüm terklerin en sert olanından geçer; çünkü katı görünen doğanın tamamının bir yanılsama olduğunu başından itibaren fark etmeli, doğada olan tüm bu güç tezahürünün, tüm bilgi ve deneyimin doğaya değil, ruha ait olduğunu anlamalıdır. Böylece kendisini, anında ve rasyonel kanaatin tam gücüyle, doğanın tüm zincirlerinden ayırmalıdır. Bu kişi doğanın ve doğaya ait her şeyin gitmesine izin verir, tüm bunların yok olmasına müsaade eder ve tek başına ayakta kalmaya çalışır!

Tüm terkler içinde, tabiri caizse en doğal olanı Bhakti Yogi'ninkidir. Burada hiçbir zorlama yoktur, vazgeçecek bir şey yoktur, kendisinden uzaklaştıracağı, kendisinden zorbalıkla ayıracağı bir şey yoktur. Bhakta'nın terki kolaydır, pürüzsüzce akar ve yaşamdaki diğer her şey kadar doğaldır.

Bu türdeki terkin tezahürünü, bir çeşit karikatür biçiminde de olsa, her gün çevremizde görürüz: Bir erkek bir kadını sevmeye başlar; bu erkek, bir süre sonra başka bir kadını sever ve başta sevdiği kadının gitmesine izin verir. İlk sevilen kadın pürüzsüzce, nazikçe ve herhangi bir arzu hissi olmadan, bu erkeğin aklından çıkar gider. Bir kadın bir erkeği sever; sonra başka bir erkeği sever ve birinci erkek oldukça doğal bir şekilde kadının aklından çıkar gider. Bir erkek içinde bulunduğu şehri sever, ama ülkesini sevmeye başladığında, şehre duyduğu yoğun sevgi pürüzsüzce, doğal olarak kaybolur gider. Yine, bir erkek tüm dünyayı sevmeyi öğrendiğinde, ülkesine olan sevgisi, hissettiği yoğun, fanatik vatanseverliği onu incitmeden, herhangi bir şiddet

oluşturmadan kaybolur gider. Kültürsüz bir erkek duyusal hazları yoğun olarak sever; kültürü artıkça, entelektüel zevkleri sevmeye başlar ve duyusal hazları giderek azalır. Hiçbir insan yediği yemekten, bir köpek veya bir kurt kadar haz almaz; ama bir insanın entelektüel deneyimlerden ve başarılardan alacağı hazları da hiçbir köpek tadamaz. Başlangıçta zevkler en düşük seviyeli duyularla ilişkilidir; ama daha yüksek bir varoluş planına erişildiğinde, daha düşük türdeki hazlar giderek yoğunluğunu kaybeder.

İnsan toplumunda, kişi hayvana ne kadar yakınsa, bu insanın duyusal hazzı o kadar güçlüdür; bir kişi ne kadar yüksek seviyeli ve kültürlü ise, entelektüel ve benzeri diğer incelikli işlere duyduğu haz da bir o kadar büyüktür. O halde, zihinsel planın da, düşünce planının da üstüne çıkan bir kişi, spritüalite ve ilahi ilhamın planına geldiğinde, burada bir saadet hali keşfeder; bu saadetle karşılaştırıldığında tüm duyusal zevklerin ve hatta zihinsel zevklerin bile bir şey olmadığını görür.

Ay pırıl pırıl parladığında, tüm yıldızlar sönük hale gelir; güneş parladığındaysa ayın kendisi sönükleşir. *Bhakti'ye ulaşmada gerekli olan terk, bir şeyi yok ederek elde edilmez; aksine, giderek güçlenen bir ışığın karşısında, daha az parlak olan ışıkların tamamen kaybolana dek sönükleşmesi gibi, bu terk kendiliğinden açığa çıkar.* Böylece, duyusal ve zihinsel zevklere duyulan sevgi tamamen sönükleşir, bir kenara atılır ve Tanrı'ya duyulan sevginin gölgesinde kalır.

Tanrı sevgisi büyür ve Para-Bhakti denilen biçime kavuşur. Tanrı sevgisini bilen kişide, biçimler kaybolur, ritüeller uçup gider, kitaplar yürürlükten kalkar; imgeler, tapınaklar, kiliseler, dinler ve mezhepler, ülkeler ve uluslar gibi tüm ufak sınırlamalar ve zincirler doğaları gereği kendiliğinden azalır. Bu kişiyi bağlayacak veya özgürlüğüne ket vuracak hiçbir şey kalmaz. Bir gemi birdenbire bir manyetik kayaya yaklaşır, demir sürgü ve çubukları manyetik alandan etkilenip çekilince, kalaslar gevşeyerek, serbestçe su üzerinde yüzer. Böylelikle ilahi lütuf, ruhu bağlayan sürgü ve çu-

bukları gevşetir; ruh özgür hale gelir. Dolayısıyla adanmaya yardımcı bu terkte, ne sertlik, ne tatsızlık, ne mücadele, ne bastırma, ne de baskılama vardır. Bhakta, duygularının tek bir tanesini bile bastırmaz, sadece onları yoğunlaştırarak, Tanrı'ya yöneltmeye çabalar.

BHAKTA'NIN TERKİ SEVGİDEN DOLAYIDIR

Doğada her yerde sevgiyi görürüz. Toplumda iyi, muazzam ve yüce olan her şey, bu sevginin sonucudur; toplumda kötü, hatta şeytani olan her şey de aynı sevgi duygusunun hastalıklı bir şekilde yönlendirilmesinin sonucudur. Eşler arasındaki saf ve kutsal karı-koca sevgisini veren de, hayvani şehvetin en düşük biçimlerini tatmin etmeye yarayan sevgi de aynı duygudur.

Duygu aynıdır; ama farklı durumlardaki tezahürü farklıdır. Bir kişiyi iyi şeyler yapmaya ve sahip olduğu her şeyi fakirlere vermeye sevk edenle, başka bir kişiyi kardeşlerinin boğazını kesip, sahip oldukları her şeyi almasına neden olan sevgi duygusu aynı sevgidir; biri iyi yönlendirilmişken, diğeri hastalıklı olsa da. Birinci sevgi duygusunda, kişi başkalarını ne kadar seviyorsa, ikincisinde kişi kendisini bir o kadar seviyordur. Birincinin durumunda sevginin yönü doğru ve uygunken, ikinci sevginin durumunda sevginin yönü kötüdür.

Yemeğimizi pişiren ateş, bir çocuğu yakabilir; ama çocuk yanarsa, bunun suçlusu ateş değildir, fark ateşin nasıl kullanıldığıdır. Bu nedenle, ilişkilendirmeye duyulan yoğun özlemden, ikinin bir olabilmesi için duyulan güçlü arzuya, ardından her şeyin Bir olanda birleşmiş hale gelmesine dek

sevgi, yüksek veya düşük biçimlerde her yerde tezahür eder.

Bhakti Yoga, daha yüksek seviyeli sevginin bilimidir; sevgiyi nasıl yönlendirebileceğimizi, onu nasıl kontrol edeceğimizi, nasıl yöneteceğimizi, nasıl kullanacağımızı, adeta ona nasıl yeni bir amaç verebileceğimizi ve ondan en yüksek seviyeli ve en ihtişamlı sonuçları nasıl alabileceğimizi, yani nasıl spritüel kutsanmışlığa yönlenebileceğimizi gösterir. Bhakti Yoga *"Vazgeç,"* demez; sadece, *"Sev; En Yüce Olanı sev,"* der ve kişi sevgi nesnesini en Yüce Olan olarak belirlediğinde, daha düşük seviyeli diğer her şeye duyduğu sevgi doğal olarak azalır.

"Aşkım olman dışında, Senin hakkında bir şey söyleyemem. Güzelsin, ah, Sen güzelsin! Sen güzelliğin kendisisin!"

Bhakti Yoga'da bizden beklenen, güzele karşı olan arzumuzu Tanrı'ya yöneltmemizdir. İnsan yüzündeki, gökyüzündeki, yıldızlardaki ve aydaki güzellik nedir? Tüm bunlar, gerçekte her şeyi kucaklayan İlahi Güzelliğin sadece kısmi kavrayışıdır.

"O parladığında her şey parlar. Her şey, O'nun ışığı sayesinde parlar."

Size küçük bireyselliğinizi bir anda unutturacak, Bhakti'nin bu yüksek konumunu kabul edin. Kendinizi dünyadaki tüm küçük bencil bağımlılıklardan uzaklaştırın. İnsanlığa, hem insani ve hem de daha yüce çıkarlarınızın merkeziymiş gibi bakmayın. Bir tanık, bir öğrenci olarak durun ve doğa fenomenini gözlemleyin. İnsanlarla ilişkinizde kişisel olarak bağımlı olmama hissine sahip olun ve bu kudretli sevgi hissinin dünyada nasıl işlediğini görün.

Bazen, daha yüce gerçek sevgiye ulaşma çabası esnasında, biraz sürtüşme ortaya çıkabilir. Bazen biraz çatışma olur, biraz düşüş olur, ama bu çatışmalarla sadece yolda karşılaşılır. Kenara çekilin ve bu sürtüşmelerin serbestçe geçip gitmesine müsaade edin. Kişi sadece dünyanın etkisindeyken uyuşmazlıkları hisseder, ama bir gözlemci ve öğrenci olarak bu dünyanın dışına çıkarsanız, Tanrı'nın

Kendisini Sevgi olarak tezahür etmede milyonlarca, ama milyonlarca kanala sahip olduğunu görebileceksiniz.

"Mutluluk her neredeyse, hatta en duyusal şeylerdeyse bile, orada Rabbin Kendisi olan Ebedi Saadet'in bir kıvılcımı vardır."

En düşük seviyeli çekim türlerinde bile, ilahi sevginin tohumu vardır. Rabbin Sanskritçedeki isimlerinden biri de Hari'dir. Hari, her şeyi kendisine doğru cezbeden demektir. İnsan kalbini cezbetmeye değen tek şey aslında O'dur. Gerçekte ruhu kim cezbedebilir? Sadece O! Ölü maddenin ruhu gerçekten cezbedebileceğini mi düşünüyorsunuz? Bu asla olmamıştır, asla da olmayacaktır. Bir kişinin güzel bir yüzün peşinden gittiğini gördüğünüzde, bu kişiyi cezbedenin, bir araya getirilmiş bir avuç madde molekülü mü olduğunu sanıyorsunuz? Hiç de değil. Tüm bu madde moleküllerinin ardında, ilahi bir etki ve ilahi bir sevgi olmalıdır. Cahil olan bunu bilmez, ama yine de şuurlu olarak veya olmayarak, sadece bunun etkisine girer. O halde, çekimin en düşük seviyeleri bile güçlerini Tanrı'nın Kendisi'nden alır.

"Ey Sevgili, kimse kocasını, eşi olmasından dolayı sevmemiştir; eşin sevilmesinin sebebi eşteki Atman, Rabdir." "Ey Sevgili, kimse karısını, eşi olmasından dolayı sevmemiştir; eşte sevilen, eşteki Özben'dir." Sevgi dolu eşler bunu bilebilir veya bilmeyebilir; yine de bu her halükarda böyledir.

Benzer şekilde kimse, bir çocuğu ya da dünyadaki herhangi bir başka şeyi, sadece O'ndan dolayı sever, yoksa sevmez. Rab yüce bir mıknatıstır ve bizler demir eğeleriz; sadece sürekli olarak O'nun tarafından cezbediliriz ve hepimiz O'na ulaşmaya çabalarız. Dünyadaki tüm bu çabamız, elbette benmerkezci sonuçlara ulaşmak için amaçlanmamıştır. Aptallar ne yaptıklarını bilmezler, ama yaşamlarındaki tüm fiiller, her şey bir yana, bu yüce mıknatısa ulaşmak içindir. Yaşamdaki tüm bu ihtişamlı çabalama ve savaşma, nihai olarak O'na gitmemiz ve O'nunla bir olmamız içindir. Ama Bhakti Yogi yaşamdaki çabalamaların anlamını

bilir, bu kişi çabalamayı anlar. *Bu kişi, çabalamaların bir dizisinden geçmiştir, bunların ne anlama geldiklerini bilir ve gerçekten tüm bu sürtüşmelerden özgürleşmeyi arzular; çarpışmadan kaçınmayı ve doğruca tüm çekimin merkezine, yüce Hari'ye gitmeyi ister. Bhakta'nın terki budur.* Tanrı yönündeki bu kudretli çekim, diğer tüm çekimlerin bu kişi için yok olmasını sağlar, kalbine giren bu kudretli, sonsuz Tanrı sevgisi, diğer sevgilerin orada yaşaması için yer bırakmaz. Başka türlü nasıl olabilir ki? Bhakti, bu kişinin kalbini Tanrı'nın Kendisi olan sevgi okyanusunun ilahi sularıyla doldurur, artık küçük sevgilere kalbinde yer kalmaz. Bu demektir ki, *Bhakta'nın terki, Tanrı'ya duyulan yüce bağımlılığın (Anuraga) sonucu olarak, Tanrı olmayan başka hiçbir şeye bağlanmamaktır (Vairagya).*

Bu, Yüce Bhakti'nin elde edilmesi için ideal hazırlıktır. Bu terk geldiğinde, ruhun geçeceği ve yüce adanmanın (Para-Bhakti) muazzam bölgelerine ulaşacağı kapı açılır. O zaman, Para-Bhakti'nin ne olduğunu anlamaya başlarız ve sadece Para-Bhakti'nin içsel tapınağına giren kişinin, dini idrak için tüm biçim ve sembollerin kendisi için yararsız olduğunu söylemeye hakkı vardır. Sadece bu kişi genelde insanlığın kardeşliği olarak adlandırılan sevginin yüce haline ulaşmıştır; diğerleri sadece bunun hakkında konuşmaktadır. Bu mertebede olan kişi hiçbir ayrım görmez; bu kişinin içine sevginin kudretli okyanusu girmiştir ve bu kişi baktığı kişilerde, kişileri değil, her yerde Sevgilisini görür. Her yüzde, onun Hari'si parıldar. Güneşin ve ayın ışığı tamamen O'nun tezahürüdür. Nerede bir güzellik veya yücelik görse, bu kişiye göre hepsi O'nundur. Bu tip Bhaktalar hala yaşıyorlar; dünyada bu Bhakta'ların olmadığı bir zaman yoktur. Böyle kişiler, bir yılan tarafından ısırıldığında, Sevgililerinin kendilerine bir haberci gönderdiğini söyler. Yalnız böyle kişiler evrensel kardeşlikten bahsetme hakkına sahiptir. Bu kişiler hiç kızgınlık hissetmez; akılları asla nefret veya kıskançlık biçiminde tepki vermez. Dışsal olan, duyusal olan, bu kişiler için ebediyen yok olmuştur. Bu kişiler, sevgi yoluyla perdenin ardındaki Gerçekliği her zaman görebilirken, nasıl sinirli olabilir ki?

BHAKTİ YOGA'NIN DOĞALLIĞI VE MERKEZİ SIRRI

Arjuna, Şri Krişna'ya, ***"Sürekli dikkatle her zaman sana adanmış olanlarla, Farklılaşmamış Mutlak Olan'a adanmışlardan hangisi en yüce Yogidir?"*** diye sordu.

Cevap şöyleydi; ***"Akıllarını Bana yoğunlaştıranlar, Bana ebedi bir değişmezlikle adananlar ve en yüksek inancın bahşedildiği kişiler, benim en iyi adanmışlarımdır, bu kişiler en yüce Yogilerdir. Mutlak Olan'a, Tanımlanamaz Olan'a, Farklılaşmamış Olan'a, Her Yerde Olan'a, Düşünülemez Olan'a, Her Şeyi Kapsayan'a, Değişmez Olan'a ve Ebedi Olan'a, organların oyunlarını kontrol ederek ve diğer her şeyde ayniliğin olduğu kanaatine sahip olarak adananlar da, tüm varlıklara iyilik yapmakla meşgul olarak, sadece Bana gelirler. Ama akılları tezahür etmemiş Mutlak Olan'a adanmış olanların, yol boyunca gösterecekleri çaba daha zorludur; çünkü herhangi bir bedenli varlık, tezahür etmemiş Mutlak Olan'ın yolunda doğrusu büyük zorlukla yürür. Fiillerinin tümünü Bana sunanların, Bana tamamıyla güvenenlerin, üzerime meditasyon yapanların ve başka hiçbir şeye bağımlı olmadan bana adananların akılları artık tamamen bana bağımlı olduğundan, on-***

ları sürekli tekrar eden doğum ve ölüm okyanusundan çok geçmeden çekip alırım."

Burada hem Jnana Yoga'ya, hem de Bhakti Yoga'ya atıfta bulunulmuştur. Her ikisinin de yukarıdaki bölümde tanımlandığı söylenebilir. Jnana Yoga görkemlidir, yüksek seviyeli felsefedir ve ilginç bir şekilde, hemen herkes kendisinden istenen her şeyi felsefe yoluyla muhakkak yapabileceğini düşünür; ama felsefe hayatını içtenlikle yaşamak gerçekten çok zordur.

Hayatımızı felsefe ile yönlendirmeye çalıştığımızda, sıklıkla büyük tehlikelerle karşılaşırız. Bu dünyanın iki tür insandan; varoluşun başı ve sonunun bedene iyi bakmak olduğunu düşünen şeytansı doğaya sahip insanlarla, bedenin sadece *'amaç için araç'*, ruhun gelişmesi için tasarlanmış bir araç olduğunu idrak eden tanrısal doğaya sahip insanlardan oluştuğu söylenebilir. Şeytan kendi amacı uğruna metinleri delil olarak gösterebilir ve gösterir de; böylece bilgi yolu, iyi insanın yaptıklarına nedenler sunarken, kötü insanın yaptıkları için de aynı oranda sebep sunar gibi görünür. Bu Jnana Yoga'daki büyük tehlikedir; ama Bhakti Yoga doğaldır, tatlıdır ve naziktir; Bhakta, Jnana-Yogi gibi yüksekten uçmadığından, bu kadar büyük düşüşleri de olmaz. Ruhu bağlayan zincirler kırılana dek, dindar kişinin seçtiği yolun doğası ne olursa olsun, bu kişi elbette özgür olamaz.

Kutsanmış Gopilerden biriyle ilgili olan, hem ödül hem de ihtarların ruhu bağlayan zincirlerinin kırıldığını gösteren Vişnu-Purana'daki bir pasaj şöyle der; ***"Tanrı üzerine meditasyon yapmanın yoğun hazzı, bu kişinin iyi fiillerinin zincire vurucu etkilerini alıp götürdü. Sonra O'na ulaşamamanın ruhuna verdiği yoğun ıstırap, tüm günahkâr eğilimlerini temizledi ve ardından bu kişi özgürleşti."*** Bu nedenle, *Bhakti Yoga'daki merkezi sır, insan kalbindeki çeşitli tutku, his ve duyguların kendi içlerinde yanlış olmadığını bilmektir; yapılması gereken bunları dikkatlice kontrol ederek, mükemmelliğin en yüksek durumuna*

erişene dek, bu tutkulara, hislere ve duygulara gitgide daha yüksek bir yön vermektir. En yüksek yön, bizi Tanrı'ya götüren yöndür, diğer tüm yönler daha düşük seviyelidir.

Zevklerin ve acıların hayatlarımızda çok yaygın olduğunu ve sıkça tekrar eden hisler olduklarını görürüz. Kişi, zenginliğe ya da buna benzer dünyevi bir şeye sahip olmadığı için acı hissettiğinde, kişi bu duyguya yanlış bir yön vermektedir. Yine de acının faydaları vardır. Bırakın kişi, En Yüce Olan'a, Tanrı'ya ulaşamadığı için acı duysun; bu acı, onun kurtuluşu olacaktır. Bir avuç dolusu paranız olduğu için hoşnut olduğunuzda, neşe yetisine yanlış yön verilmiş demektir; neşe yetisine daha yüksek bir yön verilmelidir, en Yüce İdeal'e hizmet etmesi sağlanmalıdır. Bu tip bir idealdeki zevk, muhakkak bizim en yüksek neşemiz olacaktır. Aynı şey, diğer tüm duygular için de geçerlidir. Bhakta duyguların hiçbirinin yanlış olmadığını söyler, hepsine sıkıca tutunur ve hiç bıkmadan bu duyguları Tanrı'ya yöneltir.

SEVGİ TEZAHÜRÜNÜN BİÇİMLERİ

Sevginin kendisini tezahür ettiği bazı biçimler şunlardır: Bunlardan ilki hürmettir. Neden insanlar tapınaklara ve kutsal yerlere hürmet gösterir? Çünkü orada O'na adanılır ve O'nun varlığı bu tip yerlerle ilişkilendirilmiştir. Neden her ülkede insanlar dini öğretenlere hürmet eder? Bunu yapmak, insan kalbine doğal gelir; çünkü tüm bu öğretmenler Rabbi vaaz eder. Temelde, hürmet sevgiden kaynaklanır; hiçbirimiz sevmediğimiz birine saygı duymayız.

Sonra *Priti* (zevki Tanrı'da bulmak) gelir. İnsanlar duyu nesnelerinden ne kadar da uçsuz bucaksız bir zevk duyarlar! Sevdikleri, duyularının hoşlandığı şeyi alabilmek için her yere gider, her tür tehlikeye atılırlar. Bhakta'dan, bu yoğunlukta bir sevgi duyması; ancak bu sevgiyi Tanrı'ya yöneltmesi istenir.

Bunu, acıların en tatlısı, *Viraha* (sevdiğinin yokluğundan kaynaklanan yoğun acı) takip eder. Kişi Tanrı'ya ulaşamadığı için yoğun bir acı hissediyorsa, bilinmeye değer tek şeyi bilemediği için tatminsizse ve neredeyse delirmişse, Viraha var demektir ve aklın bu durumu, sevdiği *(Ekarativiçikitsa)* dışında herhangi bir şeyin huzurundayken, onu rahatsız hissettirir. Dünyevi sevgilerde, Viraha'nın ne kadar sık oluştuğunu görürüz. Keza, erkekler kadınlara ya da kadınlar erkeklere gerçekten ve yoğun bir şekilde âşık olduğunda, sevdikleri kişi dışında birinin yanında olduklarında doğal

bir rahatsızlık hissederler. Para-Bhakti aklı yönettiğinde de, sevilmeyen şeylerle ilgili tamamen aynı sabırsızlık durumu oluşur; hatta Tanrı konusu dışındaki sohbetler bile nahoş hale gelir. Sadece O'nu konuşanlar Bhakta'ya dost canlısı görünür, O'nun dışındaki şeylerden konuşanlarsa düşmanmış gibi görünür.

"O'nu düşünün, sadece O'nu düşünün, tüm diğer boş sözleri bırakın."

Yaşamın kendisi tek Sevgi'nin İdeali uğruna devam ettiğinde, yaşamın kendisi Sevgi'den dolayı güzel ve yaşamaya değer bulunduğunda, sevginin daha yüksek seviyeli bir aşamasına erişilir. Bu olmadan, böyle bir yaşama bir an bile katlanılamaz. Yaşam, Sevgili'yi düşünmesine olanak sağladığı için tatlıdır.

Kişi kutsandığında, Tanrı'ya ulaştığında, adeta Tanrı'nın ayakları varmış gibi O'na dokunduğunda, yani kişi mükemmelleştiğinde, Bhakti'ye göre *Tadiyatâ* (O'na ait oluş) gelir. Tadiyatâ ile, kişinin tüm doğası saflaşır ve tamamen değişir. Bu kişinin hayattaki tüm amacı böylece kendisini tatmin edecek şekilde gerçekleşmiş olur. Yine de birçok Bhakta, sadece O'na adanmak için yaşamaya devam eder. Bu, onların vazgeçemeyeceği saadettir, hayattaki tek zevktir.

"Ey kral, Hari'nin kutsanmış değeri öyledir ki, her şeyle tatmin olmuş hale gelenler, kalplerinin tüm düğümlerini koparanlar bile Rabbi, sevgi adına severler."

"Tüm tanrıların adandığı, özgürlüğün tüm âşıkları ve Brahman'ı bilenlerin tümünün Rabbi." (Nri.Tap.Up.)

Sevginin gücü işte böyledir. Kişi kendisini tümüyle unuttuğunda ve hiçbir şeyin kendisine ait olmadığını hissettiğinde Tadiyatâ haline ulaşır; her şey Sevgili'ye ait olduğundan kutsaldır. *Nasıl ki, dünyevi sevgide âşık olan, sevgilisine ait olan her şeyin kendisine kutsal, değerli geldiğini düşünür ve bu kişi, kalbindeki sevgiliye ait bir parça giysiyi bile severse, aynı şekilde kişi Rabbi sevdiğinde, her şey O'nun olduğundan, tüm evren de bu kişiye değerli gelir.*

EVRENSEL SEVGİ TESLİMİYETE NASIL GÖTÜRÜR

Samaşti'yi (evrenseli) sevmeden, Vyaşti'yi (belirli olanı) nasıl sevebiliriz? Tanrı Samaşti'dir, genelleştirilmiş, soyut, evrensel tamlıktır ve gördüğümüz evren Vyaşti'dir, belirli hale getirilmiş olandır. Tüm evreni sevmek, ancak içinde adeta milyonlarca ama milyonlarca daha küçük birimin olduğu tek birlik olan Samaşti'yi, yani evrenseli sevmekle mümkündür. Hint filozofları, ayrıntıların üstünde durmaz; ayrıntılara hızlıca bakıp geçer ve tüm ayrıntıları içerecek genelleştirilmiş biçimleri bulmaya başlar.

Evrenselin ardındaki arayış, Hint felsefesindeki tek arayıştır. Jnâni, herşeyin bütünlüğüne; bilindiğinde her şeyin bilindiği tek mutlak ve genelleştirilmiş Varlık'a yönelir. Bhakta, sevildiğinde tüm evrenin sevildiği, genelleştirilmiş soyut Kişi'nin idrakine varmak ister. Yogi, kontrol edilebildiğinde, tüm evrenin kontrol edilebildiği, gücün bu genelleştirilmiş biçimine sahip olmak ister. Tarih boyunca, Hint aklı sadece, bilimde, psikolojide, sevgide, felsefede, kısaca her şeyde olan evrenselin peşine düşmüştür. Böylece Bhakta'nın geldiği sonuç şudur; birbiri ardına sadece insanları sevmeye devam ederseniz, dünyayı bir bütün olarak sevebilmeniz asla mümkün olmadan, onları sınırsız bir zaman dilimi boyunca sevmeye devam edebilirsiniz. *Ne*

zaman ki tüm sevginin toplamının Tanrı olduğu; evrendeki özgür, zincire vurulmuş ya da özgürlük için çabalayan tüm ruhların arzularının toplamının Tanrı olduğu ana fikrine sonunda ulaşılır, ancak o zaman kişinin evrensel sevgiyi ileri sürmesi mümkündür.

Tanrı Samaşti'dir ve bu görünen evren, farklılaştırılmış ve tezahür ettirilmiş haldeki Tanrı'dır. Bizler toplamı seversek, her şeyi severiz. Ardından, dünyayı sevmemiz ve iyi işler yapmamız kolaylaşacaktır. Önce bu gücü, sadece Tanrı'yı severek elde etmeliyiz; aksi takdirde dünyaya iyilik yapmamız kolay iş değildir. Bhakta, *"Her şey O'nundur ve O benim Sevgilimdir; O'nu seviyorum."* der. Böylece her şey O'nun olduğunda, Bhakta'ya göre her şey kutsal hale gelir. Her şey O'nun çocuğu, O'nun bedeni, O'nun tezahürü ise, nasıl birini incitebiliriz ki, nasıl herkesi sevmeyiz ki... Tanrı sevgisiyle birlikte mutlak surette, evrendeki her şeye duyulan sevgi de gelecektir. Tanrı'ya ne kadar yaklaşırsak, her şeyin O'nda olduğunu daha çok görmeye başlarız. Ruh, bu yüce sevginin saadetini kendisine mal etmeyi başardığında, O'nu her şeyde de görmeye başlar. Böylece kalbimiz sonsuz bir sevgi kaynağı haline gelir. Sevginin daha da yüksek mertebelerine ulaştığımızda, dünyadaki nesneler arasındaki tüm ufak farklar tamamıyla kaybolur; insanlar artık insan olarak değil, sadece Tanrı olarak görünür; hayvanlar artık hayvan olarak değil, sadece Tanrı olarak görünür; hatta kaplan bile artık kaplan olarak değil, Tanrı'nın tezahür etmiş haline dönüşür. Böylece Bhakti'nin bu yoğun durumunda, herkese, her hayata ve her varlığa adanma sunulur; ***"Hari'nin, Rabbin, her varlıkta olduğunu bilerek Bilge, her varlığa karşı değişmez bir sevgi gösterir."***

Bu tarzdaki her şeyi içine alan yoğun sevginin sonucunda, mükemmel kendini-teslimiyet duygusu, aleyhimize hiçbir şeyin olmadığı inancı olan *Aprâtikulya* gelir. O zaman, seven ruh olur da acıyla karşılaşırsa; *"Hoş geldin acı,"* diyebilir. Mutsuzlukla karşılaşırsa; *"Hoş geldin mutsuzluk, sen de Sevgiliden geldin,"* diyebilir. Yılan gelirse; *"Hoş gel-*

din yılan;" diyebilir. Ölüm gelirse, böyle bir Bhakta onu yüzünde gülümsemeyle karşılayarak; *"Hepsi bana geldiği için kutsanmış bir kişiyim; hepsi hoş geldi,"* diyebilir. Tanrı'ya ve O'nun olan her şeye karşı duyduğu yoğun sevgiden ortaya çıkan bu mükemmel feragat durumundaki Bhakta, kendisine olan etkisine göre şekillendirdiği zevk ve acı arasındaki farkları ayırt etmeye son verir. Acıdan veya mutsuzluktan şikâyet etmek nedir bilmez ve sadece sevgi olan Tanrı'nın iradesine kendini bu şekilde şikâyet etmeksizin teslim etmek, doğrusu tüm yüce ve kahramanlık icraatlarının ihtişamından daha değerli bir kazanımdır.

İnsanların geneline göre beden her şeydir; beden, bu kişilere göre tüm evrendir; bedensel zevkler bu kişiler için her şeydir. Bu bedene ve bedenle ilgili olan şeylere adanma şeytanı hepimizin içine girmiştir. Abartılı konuşmayı sevebiliriz ve yüksekten uçabiliriz; ama bununla birlikte hepimiz akbaba gibiyiz, aklımız hep aşağıdaki bir parça leşe yönelir.

Bedenimizin, mesela bir kaplanın saldırısından neden kurtulması gerekir? Neden bedenden vazgeçip, onu kaplana veremeyiz? Bedeni verirsek, kaplan memnun olacaktır ve bu durum kendini kurban etme ve adanmadan pek de uzak değildir. Kendinizle ilgili tüm hissi tamamıyla kaybettiğiniz böyle bir fikrin idrakine ulaşabilir misiniz? Bu, bhakti yoganın zirvesindeki baş döndürücü bir noktadır ve bu seviyeye tırmanabilen kişi sayısı dünyada çok azdır. Kişi, kendini kurban etmeye her daim hazır ve istekli olduğu bu en yüksek noktaya ulaşmadan, mükemmel bir Bhakta olamaz.

Hepimiz bedenimizi az çok tatminkâr seviyede, daha uzun veya daha kısa zaman aralıkları boyunca muhafaza etmeyi başarabiliriz. Ancak yine de bedenimiz yitmelidir; bedenin kalıcılığı yoktur. Diğerlerine hizmet ederken bedenleri yok olanlar kutsanmıştır.

"Zenginliği ve hatta hayatın kendisini, bilge her zaman diğerlerine hizmet için hazır tutar. Bu dünyada kaçınılmaz olan tek şey ölüm olduğundan, bu bedenin

iyi bir sebep için ölmesi, kötü bir sebep için ölmesinden çok daha iyidir."

Hayatımızı elli yıl veya yüz yıl boyunca devam ettirebiliriz; ama sonra ne olur? Bir araya gelme sonucu olan her şey çözülmeli ve ölmelidir. Parçalara ayrışması için bir zaman gelmelidir ve gelecektir. İsa, Buda ve Muhammed ölmüştür; dünyanın tüm büyük Peygamberleri ve Öğretmenleri ölmüştür.

Bhakta; *"Her şeyin sonunda parçalara ayrıldığı bu fani dünyada, sahip olduğumuz zamandan en iyi şekilde faydalanmalıyız,"* der. Gerçekten de şu yaşamda, bedenin en yüce yararı onu tüm varlıkların hizmetinde tutmaktır. Bu dünyadaki tüm bencilliklere yol açan, dehşet verici beden-fikridir, sadece bu bedenden ibaret olduğumuz yanılgısıdır, bedeni korumak ve hoş tutmak için elimizden gelenin en iyisini yapmamızın şart olduğu fikridir.

Bedenden başka bir şey olduğumuzu kesinlikle bilirsek, savaşacak ya da karşı koymaya çabalayacak bir şey kalmaz; bencilliğin tüm fikirlerine göre ölüyüzdür. Bu nedenle *Bhakta, kendimizi sanki dünyadaki her şeye karşı bütünüyle ölüymüşüz gibi bir tutuma girmemiz gerektiğini ilan eder ve doğrusu bu kendini-teslimiyettir.* ***"Senin istediğin olsun,"*** sözünün anlamı her şeyin olması gerektiği gibi olmasına müsaade etmektir; tüm zayıflıklarımızı ve dünyevi hırslarımızı arzulayanın Tanrı olduğu varsayımıyla, savaşmaya ve çabalamaya girişmemektir. Bencil çabalarımızdan bile bazen iyi şeyler ortaya çıkabilir; ancak bunun sebebi, Tanrı'nın gözetimidir. *Mükemmelleşmiş Bhakta'nın fikri, hiçbir zaman kendisi için bir şey istememek ve kendisi adına çalışmamak olacaktır.*

"Ey Rab, Senin adına yüksek tapınaklar inşa ederler; Senin adına büyük hediyeler yaptırırlar; bense fakirim, hiçbir şeyim yok; bu yüzden bedenimi alır, Senin ayaklarına sererim. Benden vazgeçme, Ey Rab." Bhakta'nın kalbinin derinliklerinden gelen dua işte böyledir.

Bunu deneyimlemiş kişi için, Sevgili Rabbe yapılan bu

ebedi kendini kurban ediş, tüm zenginlikten, güçten, hatta şöhret ve zevkle ilgili düşüncelerin tümünden çok daha yücedir. Bhakta'nın sakin feragatinin huzuru, tüm anlayışın ötesinde ve kıyaslanamayacak değerde bir huzurdur. *Bu kişinin Aprâtikulya'sı, aklın hiçbir çıkarı olmadığı ve doğal olarak bu seçimine direnen bir şey bilmediği akıl halidir.* Bu yüce terk halindeyken, içinde her şeyin yaşadığı, hareket ettiği ve var olduğu O'na duyulan yoğun sevgi hariç, bağımlılık şeklinde görünen her şey tamamen kaybolur. Doğrusu Tanrı sevgisinin bu bağımlılığı ruhu sınırlamaz, aksine ruhun tüm esaretini etkili bir şekilde kırar.

GERÇEK ÂŞIK İÇİN
YÜCE BİLGİ VE
YÜCE SEVGİ AYNIDIR

Upanişadlar yüksek seviyeli bilgiyle, düşük seviyeli bilgiyi birbirinden ayırırken, Bhakta için bu yüksek seviyeli bilgiyle, kendi yüksek seviyeli sevgisi (Para-Bhakti) arasında gerçekte bir fark yoktur. Mundaka Upanişad; ***"Brahman'ı bilenler, bilinmeye değer iki çeşit bilgi olduğunu ilan eder, bunlar, yüksek seviyeli (Parâ) ve düşük seviyeli (Aparâ) bilgidir. Düşük seviyeli (bilgi); Rig-Veda, Yajur-Veda, Sâma-Veda, Atharva-Veda, Şikşâ (telaffuz ve aksanla ilgilenen bilim), Kalpa (kurbanla ilgili ayinler), dilbilgisi, Nirukta (etimoloji ve kelimelerin anlamı ile ilgilenen bilim), aruz ve astronomidir. Yüksek seviyeli bilgi, Değişmez Olan'ın bilindiği bilgidir,"*** der.

Böylece yüksek seviyeli bilginin, Brahman'ın bilgisi olduğu açıkça gösterilir ve Devi-Bhagavata isimli kitap, yüksek seviyeli sevgi (Para-Bhakti) için şu tanımı verir: ***"Bir kaptan diğer kaba akıtılan yağın kesintisiz bir şekilde akması gibi, akıl da aralıksız bir akımla Rabbi düşündüğünde, Para-Bhakti veya yüce sevgi denileni elde ederiz."***

Sakin ve yönü her daim sabit olan aklın ve kalbin, bu tip ayrılmaz bir bağımlılıkla Tanrı'ya yönelmesi, doğrusu kişi-

nin Tanrı'ya olan sevgisinin en yüksek seviyeli tezahürüdür. Bhakti'nin diğer tüm biçimleri, bu en yüksek biçimin, yani bağımlılıktan (*Râgânugâ*) sonra gelen sevgi olarak bilinen Para-Bhakti'nin elde edilmesi için hazırlık aşamalarıdır. Bu yüce sevgi kişinin kalbine bir kez düştüğünde, artık bu kişi aklında sürekli Tanrı'yı düşünecek ve başka hiçbir şeyi hatırlamayacaktır. Bu kişi, içinde Tanrı dışında başka bir düşünce barındıramayacak; ruhu yenilmez şekilde saflaşarak, aklın ve maddenin tüm zincirlerini kırıp, sakince özgürleşecektir. Sadece bu kişi, Tanrı'ya kalben adanabilir; bu kişiye göre biçimler, semboller, kitaplar ve doktrinlerin tamamı gereksizdir ve herhangi bir şekilde hizmet etmede yetersizdir.

Rabbi böyle sevmek kolay değildir. Sıradan insan sevgisinin, sadece karşılık gördüğü yerde yeşerdiği görülür; *sevgi karşılığında sevgi alınmadığında, bunun doğal sonucu, soğuk kayıtsızlıktır.* Ancak karşılık görmediği halde, sevginin kendisini gösterdiği nadir durumlarla da günlük hayatta karşılaşabiliriz. Bu türdeki sevgiyi, ateş böceklerinin ateşe olan sevgisine benzetebiliriz; böcek ateşi sever ve ateşin içine düşerek yanar. Doğrusu böyle sevmek, böceğin doğasında vardır. Doğası sevmek olduğu için sevmenin, dünyada görülebilecek sevginin en yüce ve en benmerkezci olmayan tezahürü olduğuna şüphe yoktur. Spritüellik düzleminde böyle bir sevgi kendisini açığa çıkardığında, kişiyi Para-Bhakti'ye yönlendirir.

SEVGİ ÜÇGENİ

Sevgiyi, her açısı sevginin kendine has bir özelliğine denk gelen bir üçgenle temsil edebiliriz. Nasıl ki üç açı olmadan bir üçgen olamazsa, şimdi göreceğimiz üç özellik olmadan da gerçek sevgi olamaz.

Sevgi üçgenimizin ilk açısı, sevginin pazarlığının olmamasıdır. Karşılığında bir şey bekleniyorsa bu, gerçek sevgi değildir, daha çok ticarettir. Rabbe gösterdiğimiz saygı ve sadakat karşılığında O'ndan bu veya şu iltiması elde etme fikri olduğu sürece, kalbimizde gerçek sevgi büyüyemez. *Kendilerine iltimas geçmesi için Tanrı'ya adananların, bu iltimaslar kendilerine gelmezse, Tanrı'ya adanmayacakları kesindir.* Bhakta ise sevilebilir olduğu için Tanrı'yı sever; gerçek adanmışın bu ilahi duygusunu ortaya çıkaran veya yönlendiren başka bir güdü yoktur.

Büyük bir kralın bir gün ormana gidip, bir bilgeyle karşılaşmasından bahsedilen bir hikâye vardır. Bilgeyle biraz sohbet edip, onun saflığından ve bilgeliğinden hoşnut olunca, kral bilgeyi kendisinden bir hediye alması konusunda zorlar.

Bilge bunu, "*Ormandaki meyveler yemek için yeterli, dağlardan akan saf pınarlar içmek için yeterli, ağaçların kabukları örtünmek için yeterli ve dağların mağaraları ev olarak*

yeterli. Senden veya bir başkasından neden bir hediye almalıyım ki?" diyerek reddeder.

Kral, *"Bayım, sadece benim faydalanmam için lütfen ellerimden bir şey alın ve benimle şehre, sarayıma gelin."* der.

Uzun ikna turlarından sonra, bilge sonunda kralın istediğini yapmaya razı olur ve onunla birlikte sarayına gider. Hediyesini bilgeye vermeden önce, kral; *"Tanrım, bana daha fazla çocuk ver; Tanrım bana daha çok zenginlik ver; Tanrım bana daha çok toprak ver; Tanrım bedenimi sağlıklı tut..."* diye devam eden duasına başlar. Kral daha duasını bitirmeden bilge kalkarak, sessizce odadan çıkar.

Kral buna çok şaşırır ve onu takip ederek, arkasından yüksek sesle seslenir, *"Bayım, gidiyorsunuz ama henüz hediyelerimi almadınız."*

Bilge krala dönerek; *"Ben dilencilere dilenmem. Siz dilenciden başka bir şey değilken, nasıl olur da bana bir şey verebilirsiniz ki? Sizin gibi bir dilenciden bir şey almayı düşünecek kadar aptal değilim. Gidin buradan, beni takip etmeyin,"* der.

Burada, dilencilerle Tanrı'yı gerçekten sevenler arasındaki fark, çok güzel bir şekilde ortaya konmuştur. ***Dilenme, sevginin dili değildir.*** *Kurtuluş veya başka herhangi bir ödül uğruna Tanrı'ya adanma da aynı derecede yozlaşmıştır. Sevgi hiçbir ödül tanımaz. Sevgi gösterilmesinin sebebi her zaman sevgidir. Bhakta sever; çünkü buna karşı koyamaz.* Güzel bir manzara görüp âşık olduğunuzda, ne o manzaradan herhangi bir lütuf talebiniz olur, ne de manzaranın sizden bir beklentisi olur. Ancak buradaki görüntü aklınızı saadet dolu bir hale getirir, ruhunuzdaki tüm sürtüşmeleri yumuşatır, sizi sakinleştirir, neredeyse sizi o an için ölümlü doğanızın ötesine yüceltir ve oldukça ilahi bir vecd haline sokar. Gerçek sevginin bu doğası, üçgenimizin ilk açısıdır. *Sevginizin karşılığında bir şey istemeyin; her zaman veren durumunda olun, sevginizi Tanrı'ya verin, ama karşılığında ondan tek bir şey bile istemeyin.*

Sevgi üçgeninin ikinci açısı, sevginin korku bilmemesi-

dir. *Tanrı'yı korkudan dolayı sevenler insanların en düşük seviyelisidir, kişi olarak yeterince gelişmemişlerdir.* Bu kişiler, cezalandırılma korkusu yüzünden Tanrı'ya adanırlar. Bu kişiler için O, bir elinde kırbaç, diğerinde asa olan yüce Varlık'tır; O'na itaat etmezlerse, kırbaçlanacaklarından korkarlar. *Cezalandırılma korkusu ile Tanrı'ya adanma bir yozlaşmadır; böyle bir adanma, adanma kabul edilse bile, sevgi adanmasının en kaba biçimidir.*

Kalpte korku olduğu sürece, sevgi nasıl olabilir ki? Sevgi, doğal olarak tüm korkuyu yener. Caddede genç bir anne ile ona havlayan bir köpek düşünün; anne korkarak, en yakın eve koşar. Ama bir sonraki gün aynı anne çocuğuyla birlikte caddede olsa ve bir aslan çocuğun üstüne atlasa, bu defa anne nerede olur? Anne elbette aslanın ağzında olur, çocuğunu her pahasına korur. Sevgi tüm korkuyu fetheder. *Korku, kişinin kendisini evrenden ayırdığı benmerkezci düşünceden ortaya çıkar.* Kişi, kendini küçülttükçe ve benmerkezci hale getirdikçe, korkusu artar. Kişi kendisinin bir hiç olduğunu düşünürse, elbette üzerine korku çöker. *Kendinizin önemsiz olduğunuzu ne kadar az düşünürseniz, o kadar az korkunuz olacaktır.* İçinizde en ufak bir korku kıvılcımı olduğu müddetçe, orada sevgi olamaz. Sevgi ve korku birbiriyle bağdaşmaz; Tanrı'yı sevenler, O'ndan hiçbir zaman korkmaz. ***"Tanrı'nın, Rabbi'nin ismini boş yere ağzına alma,"*** emrine, Tanrı'nın gerçek aşığı güler. Sevgi dininde herhangi bir küfür nasıl olabilir ki? Ne şekilde olursa olsun, Tanrı'nın ismini ne kadar çok anarsanız, sizin için o kadar iyidir. O'nun ismini tekrar etmenizin tek sebebi O'nu sevmenizdir.

Sevgi üçgeninin üçüncü açısı, sevginin rakip tanımamasıdır; çünkü içinde aşığın en yüksek idealinin somutlaşmış hali vardır. Sevgimizi gösterdiğimiz nesne, en yüksek seviyeli idealimiz haline gelinceye dek, gerçek sevgi asla oluşmaz. Birçok durumda insan sevgisi yanıltıcıdır ve kaybedilebilir; ama seven kişi için sevdiği şey onun her zaman en yüksek seviyeli idealidir. *Biri, idealini en düşük seviyeli varlıkta, bir*

diğeri en yüksek varlıkta görebilir; yine de her iki durumda da, gerçekten ve yoğun bir şekilde sevilebilen sadece ideal-dir. Her insanın en yüksek idealine Tanrı denir. Cahil veya akıllı olsun, aziz veya günahkâr olsun, erkek veya kadın olsun, eğitimli veya eğitimsiz olsun, kültürlü veya kültürsüz olsun, herkesin en yüksek ideali Tanrı'dır. Güzelliğin, yüceliğin, gücün tüm yüksek seviyeli ideallerinin sentezi bize, seven ve sevilen Tanrı'nın en bütünsel kavramını verir.

Bu idealler akılda doğal olarak bazı şekillerde var olur; hepimizin aklının bir bölümünü oluşturur. İnsan doğasının tüm aktif tezahürleri, bu ideallerin pratik hayatta idrak edilmesi için yapılan mücadelelerdir. Toplumda gördüğümüz tüm hareketlilik, farklı ruhlardaki çeşitli ideallerin açığa çıkarak, somutlaşması çabasından dolayı oluşur; içerde olan, dışarı çıkmak için bastırır. İdealin bu sürekli baskın etkisi, insanlığın ortasında sürekli çalıştığı görülen tek etki, tek güdüleyici güçtür.

Yüzlerce doğumdan, binlerce yıllık mücadeleden sonra; kişi, içsel idealinin dış koşullara tamamıyla uyup, onunla aynı olmasına çalışmanın boşuna olduğunu keşfeder. Bunu fark ettikten sonra, artık kendi idealini dış dünyada yansıtmaya çalışmaz; tersine, sevginin en yüce bakış açısıyla, idealin kendisine ideal olarak adanır. Teorisi mükemmel olan bu ideal, diğer tüm daha düşük seviyeli idealleri kapsar. ***'Aşığın, kölenin yüzünde bile Helen'in güzelliğini gördüğü,'***[1] sözündeki doğruluğu herkes kabul eder. Olayı seyirci olarak izleyen bir kişi, sevginin yanlış kişiye yönlendirildiğini düşünebilir; ama âşık, hep Helen'i görür, köleyi görmez bile. İster Helen olsun, ister köle olsun, gerçekte *sevgi nesnelerimiz, etrafında ideallerimizin netleştiği merkezlerdir.*

Dünya genellikle neye adanır? Elbette bu, her şeyi kucaklayan, idealde mükemmel olan en yüce adanmışın ve aşığın

---

1) Yayıncının notu: Shakespeare'den alıntı bir vecizedir (Bir Yaz Gecesi Rüyası IV, ii).

ideali değildir. Erkeklerin veya kadınların genelde adandıkları ideal, kendi içlerinde olandır; her kişi kendi idealini dış dünyaya yansıtarak, önünde diz çöker. Kişi sadece kendi en yüksek idealini sevebildiğinden, zalim ve kana susamış kişilerin, ancak kana susamış bir Tanrı'yı düşünebildiğini görürüz. İyi insanların çok yüce bir Tanrı ideali olmasının ve ideallerinin diğerlerinden doğrusu bu kadar farklı olmasının nedeni budur.

SEVGİ TANRISININ İSPATI KENDİSİDİR

Benmerkezcilik, takas ve pazarlık fikirlerinin ötesine geçmiş olan, korkunun ne olduğunu bilmeyen aşığın ideali nedir? Böyle bir kişi, yüce Tanrı'ya bile şöyle diyecektir; *"Sana her şeyimi vereceğim ve Senden bir şey beklemiyorum; aslında bana ait diyebileceğim hiçbir şeyim yok."* Kişi bu inancı edindiğinde, ideali mükemmel bir sevgiye, mükemmelce korkusuz bir sevgiye dönüşür. Böyle bir kişinin en yüce idealinde hiçbir belirgin dar görüşlülük yoktur; bu evrensel sevgidir, sınırsız ve bağları olmayan, sevginin kendisi, mutlak sevgidir. Kişi Bhakti'nin bu görkemli idealini, herhangi bir sembol veya telkinden destek almadan, tamamıyla adanarak sever. Tüm idealleri içine alan böyle bir ideale adanma, Para-Bhakti'nin en yüce biçimidir; Bhakti'nin tüm diğer biçimleri, buna erişme yolunda birer basamaktır.

Bhakti'yi takip ederken yaşadığımız tüm başarı ve başarısızlıklarımız, bu tek idealin idrakine giden yol üzerindedir. Süreç içerisinde nesne üzerine nesne ele alınır; içsel ideal peş peşe bu nesnelerin tümüne yansıtılır; bu tip tüm dışsal nesneler, sınırsız genişleyen içsel ideali savunmada uygunsuz bulunur ve doğal olarak peşi sıra reddedilir. Sonunda hevesli, ideali dış nesnelerde idrak etmeye çalışmanın boş

olduğunu; idealin kendisiyle karşılaştırıldığında, dış nesnelerin bir şey olmadığını düşünmeye başlar ve zaman içinde, en yüce ve en genellenmiş soyut idealini, kendisine göre oldukça canlı ve gerçek olan bir soyutluk olarak idrak etme gücünü elde eder.

Adanmış bu noktaya ulaştığında, Tanrı'nın ispatlanabilir olup olmadığını, O'nun her şeye gücü yeten ve her şeyi bilen olup olmadığını sorgulamaz. Bu kişi için, O sadece Sevgi Tanrısı'dır; O, sevginin en yüksek seviyeli idealidir ve ulaşmak istediği amacı için bu yeterlidir. Sevgi olan O, kendi kanıtıdır. *Aşığa, sevdiğinin varlığını ispat etmede kanıt gerekmez.* Dinlerin diğer biçimlerinin yargıç-tanrılarını ispatta kanıt gerekebilir; ama Bhakta bu tip Tanrıları düşünmez, düşünemez. Bhakta'ya göre Tanrı, tamamen sevgi olarak vardır.

"Ey Sevgili, hiçbir kadın eşini eşi diye değil, eşinde olan Özben adına sever. Hiçbir erkek, eşini eşi diye değil, eşinde olan Özben adına sever."

Bazıları, tüm insani fiillerdeki tek itici gücün benmerkezcilik olduğunu söyler. Bu, sevginin detaylandırılarak, düşük seviyeli hale getirilmesidir. Evrensel'i kavradığımı düşündüğümde, içimde herhangi bir benmerkezcilik elbette olamaz; ama kendimi yanlışlıkla küçük bir şey olarak düşünürsem, sevgim ayrılmış ve daralmış hale gelir. Hata, sevgi çemberini daraltmak ve büzmektir. Evrendeki her şey ilahi tek kaynaktan gelir ve sevilmeyi hak eder; ancak bütünün sevgisinin, parçaların sevgisini de içerdiği hatırlanmalıdır. Bu kişiler için, tüm bu Bhaktaların Tanrısı ve diğer tüm Tanrılar, Cennetteki Babalar, Hükümdarlar veya Yaratıcılar, teoriler, doktrinler, kitaplar hiçbir amaca hizmet etmez ve hiçbir anlam ifade etmez; yüce sevgileri ve adanmışlıkları sayesinde, bu kişiler tüm bunların üstüne çıkmıştır. Kalp saflaştırılıp, temizlendiğinde ve ağzına kadar ilahi sevginin nektarıyla doldurulduğunda, Tanrı ile ilgili diğer tüm fikirler adeta çocuksu hale gelir, uygunsuz veya değersiz bulunarak reddedilir. Para-Bhakti'nin veya yüce sevginin gücü

işte böyledir ve mükemmelleşmiş Bhakta, Tanrı'yı görmek için artık tapınaklara ve kiliselere gitmez; O'nu bulmadığı hiçbir yerin olmadığını bilir. O'nu çoktan kalbine Her Şeye Kadir olarak, daima parlayan ve ebediyen var olan Sevgi'nin söndürülemez Işığı olarak ihtişamla yerleştirdiğinden, O'nu tapınakta da bulur, tapınak dışında da; O'nu azizin azizliğinde de bulur, günahkârın günahkârlığında da.

SEVGİNİN İLAHİ İDEALİNİN İNSANİ TEMSİLLERİ

Bu yüce ve mutlak sevgiyi dile dökmek imkânsızdır. Hayal gücünün en yüksek zirvesi bile, onun sonsuz mükemmelliğini ve güzelliğini kavramada acizdir. Yine de her ülkede, yüksek veya düşük biçimlerdeki Bhakti'yi takip edenler, kendi sevgi ideallerini anlamada ve tanımlamada yetersiz olan kelimeleri kullanmak zorunda kalmışlardır. Hatta dahası, farklı biçimlerdeki insan sevgisinin kendisi, bu anlatılamaz ilahi sevgiyi tipik olarak temsil etmektedir. Kişi, ilahi şeyleri ancak kendi insani doğasıyla düşünebilir; Mutlak, bize sadece kendi göreceli lisanımızla anlatılabilir. *Bizce, tüm evren Sınırsız'ın sınırlının lisanında yazdığı eserdir.* Bu nedenle Bhaktalar, Tanrı ve Tanrı'ya sevgi yoluyla adanılmasını anlatırken, insanlığın sıradan sevgisini akla getiren tüm genel terimleri kullanır.

Para-Bhakti hakkında yazan bazı büyük yazarlar, bu ilahi sevgiyi birçok farklı biçimde anlamaya ve deneyimlemeye çalışmıştır. Bu sevginin anlaşılabilen en düşük biçimini *Şanta* (huzurlu) olarak adlandırırlar. Kişi, içinde sevginin ateşi olmadan, bu ateşin getirdiği çılgınlık aklında yokken Tanrı'ya adanmışsa; sevgisi, şekillerden, törenlerden ve sembollerden sadece biraz daha üst seviyeli olmasına rağmen yoğun hareketli sevginin çılgınlığı ile pek de tanım-

lanamayacak sakinlikte, sıradan bir sevgi ise, buna Şanta denir. Dünyada bazı kişilerin yavaşça hareket etmekten hoşlandığını, bazılarınınsa hortum gibi gelip geçtiğini görürüz. *Şanta-Bhakta* sakin, huzurlu ve naziktir.

Daha üst seviyeli bir sonraki tür, *Dâsya'dır* (hizmetkârlık); bu, kişinin Rabbin hizmetkârı olduğunu düşündüğünde ortaya çıkar. İdeali, vefakâr uşağın sahibine olan bağımlılığıdır.

Sevginin bir sonraki türü *Sakhya*'dır (arkadaşlık). ***"Sen bizim sevgili arkadaşımızsın."*** Kişinin kalbini arkadaşına açması, arkadaşının hataları yüzünden kendisini hiçbir zaman azarlamayacağını ve kendisine hep yardımcı olmaya çalışacağını bilmesi, kendisi ve arkadaşı arasında eşitlik fikrinin olması gibi; adananla, adananın dostu Tanrı arasında da eşit derecedeki sevgi karşılıklı akar. Böylece Tanrı arkadaşa, bize yakın olan, yaşam hikâyelerimizi rahatlıkla anlatabileceğimiz bir arkadaşa dönüşür. Kalbimizin en derinlerindeki sırları, büyük bir güven ve destek teminatıyla O'nun önüne serebiliriz. O, adanmışın kendi dengi olarak kabul ettiği arkadaştır. Burada, Tanrı bir oyun arkadaşı gibi görülür.

Hepimizin bu evrende oyun oynadığını söyleyebiliriz. Çocuklar nasıl oyun oynuyorsa, en görkemli krallar ve imparatorlar nasıl kendi oyunlarını oynuyorlarsa, Sevgili Rabbin kendisi de bu evrenle oynamaktadır. O mükemmeldir; hiçbir şey istemez. O neden yaratmalıdır? *Belli bir isteğin doyurulması için fiil her zaman bizimledir ve isteğin dayanağı her zaman yoksunluktur.* Tanrı mükemmeldir; hiçbir isteği yoktur. O halde, bu sürekli faal haldeki yaradılışa neden devam etmektedir? Görünürdeki amacı nedir? Tanrı'nın bu dünyayı hayal ettiğimiz öyle veya böyle bazı sonlar için yarattığına dair hikâyeler, hikâye olarak güzeldir; ama bunun ötesinde bir anlamı yoktur. Gerçekte bunların hepsi bir oyundur; evren O'nun devam eden oyunudur. Yine de, tüm evren O'na memnuniyet veren büyük bir eğlence olmalıdır. Bu nedenle fakirseniz, bunun bir eğlence olarak zevkini

sürün; zenginseniz, zengin olmanın zevkini sürün; tehlike oluşursa, bu da yine iyi bir eğlencedir; mutluluk gelirse, bu daha da fazla bir eğlencedir. Dünya sadece bir oyun alanıdır ve bizler burada eğleniyoruz, bir oyun oynuyoruz ve tüm bu süre zarfında hem Tanrı bizimle oynuyor, hem de biz O'nunla oynuyoruz. Tanrı bizim ebedi oyun arkadaşımızdır. O, ne kadar da güzel oynuyor! Devre sona erdiğinde, oyun da bitiyor. Kısa veya uzun bir dinlenme süresinden sonra, herkes yeniden ortaya çıkıp yine oynuyor. *Sadece her şeyin bir oyun olduğunu ve sizin de oyunda olduğunuzu unuttuğunuzda, üzüntü ve keder gelir.* O zaman kalp ağırlaşır, o zaman dünya muazzam bir güçle üstünüze yıkılır. Ama *üç dakikalık yaşamın değişen olaylarının gerçek olduğuna dair ciddi düşüncenizden vazgeçer geçmez ve yaşamın oyun oynadığımız bir sahne olduğunu, O'nun oynamasına yardım ettiğinizi fark eder etmez, ıstırap sizi terk eder.* O her atomda oynar; O, dünyaları, güneşleri ve ayları kurarken oynar; O insan kalbiyle, hayvanlarla, bitkilerle oynar. Bizler O'nun satranç taşlarıyız; O, satranç taşlarını satranç tahtası üzerine koyarak, karıştırır. Bizi önce bir şekilde, sonra başka bir şekilde düzenler ve bizler bilinçli ya da bilinçsizce O'nun oyununa yardım ederiz. Ah, işte mutluluk! Bizler O'nun oyun arkadaşlarıyız.

Sevginin bir sonraki türü *Vâtsalya* olarak bilinir. Bu, Rabbi Babamız olarak değil, Çocuğumuz olarak sevmektir. Bu fikir biraz tuhaf görünebilir ama güçle ilgili tüm düşünceleri Tanrı kavramından ayırabilmemizi sağlar. Güç düşüncesi, beraberinde huşu, korkuyla karışık saygıyı da getirir. Sevgideyse huşu olmamalıdır. Karakterin oluşmasında hürmet ve itaat düşünceleri gereklidir, ama karakter oluştuğunda, âşık sakin, huzurlu sevgiyi ve onun yoğun çılgınlığını azıcık tattığında, bu kişinin artık etikten ve disiplinden bahsetmesine gerek yoktur. Âşık, Tanrı'yı kudretli, heybetli ve muhteşem olarak, evrenin Rabbi olarak veya tanrıların Tanrı'sı olarak tasavvur etmeyi umursamadığını söyler. Böylece bu kişi, Tanrı ile bu korku yaratan gücü

ilişkilendirmeyi önlemek için, Tanrı'ya sanki kendi çocuğuymuş gibi adanır; çünkü anne ve baba, çocuklarıyla olan ilişkilerinde huşuyla hareket etmez, çocuklarına hürmet etmez, çocuklarından herhangi bir iltimas beklemez. Çocuk hep alıcı konumundadır ve çocuklarına olan sevgilerinden dolayı ebeveynler, yüzlerce kez kendi bedenlerinden vazgeçerler. Tek bir çocukları için, hayatlarını bin kez feda ederler ve bu yüzden Tanrı'yı çocuklarıymış gibi severler. Tanrı'yı bir çocuk gibi sevme fikri, doğal olarak Tanrı'nın enkarnasyonu fikrine inanan dini mezheplerde ortaya çıkar ve büyür. İslam'a inananların, Tanrı'yı bir çocuk olarak düşünmesi imkânsızdır; bu kişiler, bu düşünceden bir çeşit korku duyarak kaçarlar; ama Hıristiyanlar ve Hinduların bebek İsa'sı ve bebek Krişna'sı olduğundan, bu fikri rahatça anlarlar. Hindistan'daki kadınların birçoğu kendilerini Krişna'nın annesi olarak görür; Hıristiyan anneler de, kendilerinin İsa'nın annesi olduklarına dair bir fikri benimseyebilir ve bu, çok ihtiyaç duyulan Tanrı'nın Kutsal Anneliği bilgisini, batıya getirebilir. Tanrı'yla ilişkilendirilen huşu ve hürmete dair batıl inançlar kalplerimizin derinliklerine kök salmıştır ve Tanrı'ya duyulan hürmet ve kutsallığa, huşu, heybet ve muhteşemliğe dair fikirlerimizin sevgide tamamen kaybolması uzun yıllar alır.

Kutsal sevgi idealinin insani bir başka tasviri daha vardır. Bu, *Madhura* (tatlı) olarak bilinir ve tüm bu ve benzeri tasvirlerin en yücesidir. Doğrusu, bu sevgi idealinin temeli dünyadaki sevginin en yüksek tezahürüne dayanır ve bu sevgi, insanoğlunun bildiği en güçlü sevgidir. Bir erkekle kadın arasındaki sevgiye kıyasla başka hangi sevgi insanın tüm doğasını sarsar, başka hangi sevgi kişinin varlığının tüm atomlarına işler, onu çılgına çevirir, ona kendi doğasını unutturur, onu değiştirir, onu bir tanrıya ya da bir şeytana dönüştürür? Bu kutsal sevginin tatlı tasvirinde, Tanrı bizim kocamızdır, hepimiz kadınızdır; bu dünyada hiç erkek yoktur; sadece Tek erkek vardır ve bu erkek O'dur, Sevgili'dir. Erkeğin kadına veya kadının erkeğe verdiği tüm sevgi, bu-

rada tümüyle Rabbe verilir.

Dünyada gördüğümüz, az çok üzerinde oynadığımız sevgi türlerinin hepsinde tek hedef Tanrı'dır; ama ne yazık ki kişi bu kuvvetli sevgi nehrinin devamlı olarak aktığı sınırsız okyanusu bilmediğinden, genelde, aptalca bir şekilde bu sevgiyi insanoğlu denilen küçük oyuncak bebeklere yöneltmeye çalışır. *İnsan doğasındaki çocuğa duyulan muazzam sevgi, çocuk denilen küçük bir oyuncak bebek için değildir; sevginizi körü körüne, sadece tek bir çocuğa verirseniz, bunun sonucunda acı çekersiniz.* Ama böyle bir acıdan, içinizdeki sevgiyi başka bir insana verdiğinizde, bunun eninde sonunda acı ve keder getireceğinden kesinlikle emin olacağınız bir uyanış gelir. Böylece sevgimizi, hiçbir zaman ölmeyen ve değişmeyen En Yüce Olan'a, sevgisinin okyanusunda gelgitler olmayan O'na vermeyi öğreniriz. Sevgi, doğru hedefe ulaşmalıdır, gerçekten ebedi sevgi okyanusu olan O'na gitmelidir.

Tüm nehirler okyanusa akar. Dağın eteğinden inen bir damla su, büyük bir dereye veya nehre ulaşsa bile akışını durduramaz; sonunda bu damla bile okyanusa giden yolu bulur. Tüm tutku ve duygularımızın tek hedefi Tanrı'dır. Öfkelenmek istiyorsanız, O'na öfkelenin. Sevgili'nizi azarlayın, Dost'unuzu azarlayın. Başka kimi bu kadar güvenli bir şekilde azarlayabilirsiniz ki? Fani insanlar öfkenize sabırla katlanmaz, bir tepkide bulunur. Bana öfkelenirseniz, öfkenize sabırla katlanamayacağımdan, çabucak tepki vereceğim kesindir. Sevgili'ye, *"Neden bana gelmiyorsun; beni neden böyle yalnız bırakıyorsun?"* deyin. O'nun dışında nerede keyif var ki? Dünyanın küçük toprak parçalarında nasıl bir keyif olabilir? *Aramamız gereken, ebedi hazzın billurlaşmış özü olmalıdır ve bu Tanrı'dadır.* Tüm tutkularımızın ve duygularımızın O'na gitmesine izin verelim. Tüm bunların yönelmesi gereken O'dur; çünkü hedeflerini şaşırır ve alt seviyeye giderlerse, rezilleşirler; doğruca hedefe, Rabbe giderlerse, içlerinden en alt seviyeli olanı bile başkalaşım geçirir, yücelik kazanır. Kendilerini nasıl ifade ederlerse et-

sinler, insan bedeninin ve aklının tüm enerjilerinin tek hedefi (tek *Ekâyana'sı*) Tanrı'dır. İnsan kalbinin tüm sevgileri ve tüm tutkuları Tanrı'ya gitmelidir. Sevgili O'dur. Bu kalp başka kimi sevebilir ki? O en güzeldir, en yücedir, O güzelliğin, yüceliğin kendisidir. Bu evrende O'ndan daha güzel kim vardır? Bu evrende kişiye eş olmaya, O'ndan daha uygun kim vardır? Bu evrende sevilmeye O'ndan daha uygun kim vardır? Bu nedenle izin verin, eşiniz O olsun, Sevgili'niz O olsun.

Sıklıkla, bu ilahi sevgiyi şakıyan ilahi âşıklar, bunu ifade ederken, insani sevgi lisanını her yönüyle uygun kabul ederler. Aptallar bunu anlamaz, asla da anlamayacaklardır. Bu kişiler buna sadece fiziksel gözle bakarlar. Bu spritüel sevginin çılgın keşmekeşini anlamazlar. Nasıl anlasınlar ki?

"Dudaklarından tek bir öpücük ver, Ey Sevgili! Senin tarafından öpülenin Sana olan susuzluğu sonsuza dek artar, tüm acıları diner ve Senin dışında her şeyi unutur."

Sevgili'nin bu öpücüğünü, Bhakta'yı çılgına çeviren, kişiyi tanrılaştıran Dudakların o dokunuşunu arzulayın. Böylesi bir öpücükle kutsanan kişi için, tüm doğa değişir; dünyalar yok olur; güneşler, aylar söner ve evrenin kendisi o ebedi sevgi okyanusunda eriyip gider. Bu, sevgi çılgınlığının mükemmelliğidir.

Hatta, gerçek spritüel âşık burada bile durmaz; karı-kocanın aşkı bile onun için yeterince çılgın değildir. Aynı zamanda, çok güçlü olduğundan gayrimeşru sevgi fikri de Bhaktalarca ele alınır; bu sevginin uygunsuzluğu göz önünde tutulmadan... Bu sevginin doğası öyledir ki, özgürce yaşanmasına karşı engeller arttıkça, daha da tutkulu hale gelir. Karı ile koca arasındaki sevgi pürüzsüzdür, burada hiçbir engel yoktur. Bu yüzden Bhaktalar, başka bir sevgilisi olan kız fikrini benimser; annesi, babası ya da kocası, kızın duyduğu bu sevgiye karşı geldikçe ve sevgisinin önüne engeller koydukça, kızın duyduğu sevginin gücü daha da artar. Krişna'nın Vrinda ormanlarında nasıl da çılgınca

sevildiğini, sonsuza dek kutsanmış Gopilerin bu dünyayı ve onun bağlarını, görevlerini, neşelerini ve kederlerini, kalan her şeyi unutarak onun sesine doğru nasıl koştuğunu, hiçbir insani lisan betimleyemez.

"Rama'nın olduğu yerde, başka hiçbir arzuya yer yoktur; arzu varsa, Rama'ya yer yoktur. Bunlar hiçbir zaman birlikte var olamaz, ışık ve karanlığın hiçbir zaman birlikte olamaması gibi."

Ey insanoğlu, bir yandan ilahi sevgiden bahsederken, diğer yandan hala bu dünyanın tüm gösterişine dikkatini veriyorsan, sen samimi misin?

SONUÇ

Sevginin bu en yüce idealine ulaşıldığında, felsefe bir kenara atılır, felsefe artık kimin umurunda olur ki? Özgürlük, Kurtuluş, Nirvana – bunların hepsi bir kenara atılır; ilahi sevginin keyfini sürerken, özgür olmayı kim ister ki?

"Ey Rab, ne zenginlik istiyorum, ne arkadaş, ne güzellik, ne irfan, ne de hatta özgürlük; yeniden ve yeniden doğmama izin ver ve benim ebedi aşkım ol. Daima ve daima ebedi aşkım ol."

Bhakta *"Şeker olmak kimin umurunda?"* der, *"Ben şekeri tatmak istiyorum!"* Bu halde olan hangi kişi özgür olmayı ve Tanrı ile bir olmayı arzular ki? Bhakta şöyle der; *"O olduğumu bilmeme rağmen, kendimi O'ndan ayırırım ve farklı olurum ki, Sevgili'nin keyfini sürebileyim."* Bhakta'nın en yüce zevki, sevgi adına sevmektir. Sevgili'nin keyfini sürmek için kim bin kez daha ellerini ve ayaklarını bağlamaz ki? Bhakta sevginin, sevmenin ve sevilmenin dışında hiçbir şeyi önemsemez. Onun ruhani sevgisi, nehri yukarı körükleyen bir gelgit gibidir; bu âşık nehirde, akıntıya karşı yüzer. Dünya ona deli der. Dünyanın deli dediği böyle birini tanıyorum ve bu kişinin dünyaya cevabı şudur; *"Dostlarım, tüm dünya bir tımarhanedir. Bazıları dünyevi sevgi için, bazıları isim elde*

etmek için, bazıları şöhret için, bazıları para için, bazıları kurtuluş için ve cennete gitmek için delirmektedir. Bu büyük tımarhanede ben de deliyim; ben Tanrı için deliriyorum. Nasıl ki siz para için deliriyorsanız, ben de Tanrı için deliriyorum. Siz de delisiniz, ben de öyle. Sanırım benim deliliğim, her şey bir yana, deliliğin en iyisi!"

Gerçek Bhakta'nın sevgisi, önünde diğer her şeyin yok olduğu bu yakıcı deliliktir. Bu kişi için tüm evren sadece ve sadece sevgi doludur; aşığa evren böyle görünür. Kişide bu sevgi olduğunda, o ebediyen kutsanmıştır, ebediyen mutludur. Sadece ilahi sevginin bu kutsanmış deliliği, içimizdeki *dünya hastalığını* sonsuza dek iyileştirebilir. Arzuyla, benmerkezcilik ortadan kalkar. Bu kişi, Tanrı'nın yakınına çekilmiş, daha önce içini dolduran tüm boş arzularını bir kenara atmıştır.

Hepimiz Bhakti'ye düalist olarak başlamalıyız. Bizim için Tanrı ayrı bir Varlık'tır ve bizler de kendimizi ayrı varlıklar olarak hissederiz. Sonra araya sevgi gelir, insan Tanrı'ya yaklaşmaya başlar ve Tanrı da kişinin giderek daha çok yakınına gelir. Baba, anne, oğul, arkadaş, efendi, sevgili gibi hayatla olan tüm çeşitli ilişkilerini ele alan kişi, tüm bunları kendi sevgi ideali olan Tanrı'sına yükler. Bu kişinin bakış açısına göre Tanrı, tüm bunlar olarak var olur. Gelişiminin son noktasına, adandığı nesneyle kesinlikle bütünleştiğini hissettiğinde ulaşır.

Hepimiz kendimize duyduğumuz sevgiyle başlarız, küçük benliğin adil olmayan iddiaları sevgiyi bile benmerkezci hale getirir. Ama sonunda bu küçük benliğin Sonsuz'la bir olduğunun görüldüğü, ışığın tam parlaklığı gelir. Sevgi Işığı'nın huzurunda, kişi başkalaşım geçirir ve sonunda Sevgi'nin, Aşık'ın ve Sevgili'nin Bir olduğu güzel ve ilham verici gerçeğin farkına varır.

SÖZLÜK

Âçârya: Spritüel öğretmen

Âditya'lar: Bir grup oluşturan 12 ilah (güneşler)

Advaita - Düalist olmayan: Tanrı, ruh ve evrenin birliğini öğreten Vedânda felsefesi okuludur, baş temsilcisi Śankarāçarya'dır (MS 788-820).

Ahimsâ: Zarar vermeme etiği

Âkâşa: Evreni oluşturan beş temel elementin birincisi; genellikle "uzay" veya "ether" olarak tercüme edilir. Diğer dört element vâyu (hava), agni (ateş), ap (su) ve prithivi'dir (toprak).

Animâ: Küçüklük, insan üstü yeteneklerden biridir. Yogi bu güce eriştiğinde, kendisini atomdan daha küçük bir hale getirebilir.

Antahkarana: Akıl, içsel organ

Antaryamin: İçsel kontrolü yapan

Arcuna: Mahâbhârata destanında bir kahraman ve Krişna'nın dostu ve öğrencisi.

Âşrama: İnziva yeri. Aynı zamanda yaşamın dört evresinden biri. Bu fazlar sırasıyla bekar öğrenci hayatı (brahmaçarya), evlilik yaşamı (gârhaşthya), emeklilik ve tefekkür (vânapraştha) ve spritüel terktir (sannyâsa).

Aşvamedha: Kadim Hindistan'da krallarca düzenlenen at kurbanı.

Atharva veda: Dört bilgi kitabı Veda'dan biri. Veda'lara bakınız.

Âtman: Özben veya Ruh. Düalist-olmayan Vedânta'ya göre nihai olarak özdeş olan Yüce Ruh'u ve Bireysel Ruh'u ifade eder.

Avatâra: Tanrı'nın yeryüzündeki enkarnasyonu

Ayodhya: Kuzey Hindistan'da Rama'nın başkenti

Bhagavad Gitā: Önemli bir Hint metni. Mahābhārata destanının on sekiz bölümünü içerir ve Śri Krişna'nın öğretisini anlatır.

Bhagavan: Rab, bu kelime aynı zamanda azizler için de kullanılır.

Bhagavata (Purana): Özellikle Krişna'nın hayatını anlatan temel Hint metinlerinden biri

Bhakta: Tanrı'nın adanmışı

Bhakti: Tanrı sevgisi

Bhakti yogi: Adanma yolunu takip eden kişi

Bharata: Kral Bharata'nın soyundan gelen kişi. Gita'da bu kelime Kral Bharata'nın soyundan gelen Dhritaraştra'yı ve Arcuna'yı ifade etmede kullanılır.

Bhaşya: Yorum

Bhima: Pandu'nun ikinci oğlu Pandava'lara bakınız.

Bhişma: Dürüstlüğüyle bilinen Mahabharata'daki kahramanlardan biri

Brahmâ: Yaratıcı Tanrı; Hint teslisinin ilk tanrısı. Diğer tanrılar, Vişnu ve Śiva'dır.

Bramhaçarin: Yaşamın dört evresinden birincisinde olan bekâr öğrenci. Aşrama kelimesine bakınız.

Bramhaçarya: Yaşamın dört evresinden birincisi. Aşrama kelimesine bakınız.

Brahmaloka: Brahmā'nın planı. Düalist dinlerin en yüksek cennetine karşılık geldiği söylenebilir. İyi talihli ruhlar

ölümden sonra oraya giderek, Bireysel Tanrı ile birlikte olur.

Brahman: Mutlak; Vedânta felsefesindeki Yüce Gerçeklik.

Brahma Sutraları: Vyasa'ya atfedilen, Vedanta'ya ait bilimsel tez

Brâhmin: Din adamı kastının bir üyesi, Hint toplumunda en yüksek kasttır.

Canaka: Hint mitolojisinde Brahman Bilgisi bahşedilmiş bir kral

Canaki: Sita, Rama'nın eşi

Çitta: Akıldaki düşünceler, izlenimler; aklın bu kısmı belleğin deposudur veya haz veren nesneler arayışındadır.

Dasaratha: Rama'nın babası

Deva'lar: Hint mitolojisinde tanrı.

Dharma: Doğruluk, görev. Bir şeyin büyümesini sağlayan içsel oluşum.

Dhritaraştra: Mahabharata'daki önemli karakterlerden biri

Draupati: Beş Pandava kardeşin eşi

Drona: Mahabharata'da bahsedilen askeri öğretmen

Drupada: Draupadi'nin babası

Duryodhona: Dhritaraşra'nın en büyük oğlu

Dwaraka: Krişna ile ilgili Bombay'de bir kasaba

Dyava-pritivi: Gök ve yer

Gandhari: Duryodhana'nın annesi

Gautama: Buda'nın isimlerinden biri

Gita: Bhagavad Gitâ ile aynı anlamdadır.

Gopiler: Vrindavan'da yaşayan, Krişna'nın oyun arkadaşları olan çoban kızlar

Gunalar: Samkhya felsefesinde bir terim. Bu felsefeye göre, doğa veya madde (prakriti); satva, rajas ve tamas isimli üç gunadan (değerden) oluşmaktadır. Tamas ataleti, rajas hareketi, satva ise dengeyi veya bilgeliği temsil etmektedir.

Guru: Spritüel öğretmen, aydınlanmış kişi.

Hanuman: Rama'nın maymun kılığındaki en büyük adanmışlarından biri, ismi Ramayana destanında geçmektedir.

Hari: Vişnu için kullanılan övgü sözü

Hiranyagarbha: Altın tohum, altın yumurta ya da altın rahim diye de geçer. Saguna Brahman'ın ilk tezahürü ya da göreceli evrende sıfatları olan Brahman demektir.

İndra: Tanrıların kralı.

İndriya'lar: Duyu-organları. Beş algılama organını, beş eylem organını ve aklı içerir.

İşana: Bir hükümdar, Şiva ve Vişnu için kullanılan övgü sözü

İşta: Adanmışın kendisi için Seçilmiş İdeal olarak belirlediği Tanrısallığın bir yönü

İşta nişthâ: Seçilmiş İdeal'e duyulan tek noktaya odaklı adanma

İşvara: Şahsi Tanrı

Jiva: Yaşayan canlı. Evrensel ruh ile bir olan öze sahip bireysel ruh.

Jivanmukta: Bedende yaşayan canlının özgürlük kazanması.

Jnana: Muhakeme ve ayrım gücüyle gelen Gerçekliğin Bilgisi. Aynı zamanda, Nihai Doğru'nun idraki için mantık yürütme süreci demektir.

Jnana yoga: Gerçek olan ve gerçek olmayan arasındaki farkı felsefi olarak ayırt ederek, gerçek olmayanın terki üzerine dayanan spiritüel disiplin biçimi

Jnana yogi: Jnana yoga uygulayıcısı olan kişi

Jnani: Nihai Gerçekliği idrak etmede muhakeme ve ayrım gücü yolunu kullanan, genelde düalist olmayan kişilere söylenen bir hitap şekli

Kaikeyi: Daşaratha'nın eşi

Karma: Genel olarak fiil; görev. Veda'lar, ayinsel tapınmalarda ve hayırsever eylemlerde genelde bu sözcüğü kullanır.

Karma yoga: Spritüel bir disiplin, genel anlamda Bhagavat Gita'da anlatılmıştır. Görevin sen-merkezci bir şekilde yapılması gerektiği temeline dayanır.

Karma yogi: Karma yogayı takip eden kişi

Karmis: Vedik ritüellere inananlar

Krişna: Mahābhārata ve Bhāgavata'da tanımlanan tanrısal kişi.

Kşatra: Savaşçı ırka ait kişi, kşatriya ile aynı anlamdadır.

Kşatriya: Hint kast siteminde, savaşçı sınıfa ait kişi.

Kunti: Pandava kardeşlerin annesi

Lakşmana: Rama'nın erkek kardeşi

Lanka: Seylan

Madhvaçarya: Düalist Vedanta'nın ana savunucusu (M.Ö.1199-1276)

Mahabharata: Bir Hint destanı

Mahanirvana Tantra: En temel Tantra'lardan biri. Tantra'lar İlahi Anne ya da İlahi Güç ile Şiva veya Mutlak'ın

Nihai Gerçeklik olarak bakıldığı bir felsefi sistemdir.

Mahapruşa: Yüce ruh

Mahat: Kozmik akıl.

Manas: Şüphe ve iradenin bulunduğu merkez; çoğunlukla akıl diye çevrilir.

Mantra: Öğrenciye guru tarafından verilen kutsal söz

Mâyâ: Vedânta felsefesinde, Gerçekliğin görünümünü engelleyen bilgisizliğe karşılık gelen bir terim. Kozmik yanılsamada; Bir, çokluk olarak; Mutlak, göreceli olarak görülür.

Meru: Altın ve değerli taşlardan yapılmış mitolojik bir dağ. Yaratıcı Tanrı Brahma'nın mekanıdır ve tüm yarı tanrıların, rişilerin ve diğer tüm doğaüstü varlıkların buluşma yeridir. Meru'ya, tüm gezegenlerin çevresinde döndüğü aks olarak bakılır.

Mokşa: Özgürleşme veya kurtuluş. Yaşamın nihai amacı.

Mrityu: Ölüm

Mukti: Dünyanın zincirlerinden kurtulma. Mukti, tüm spiritüel çalışmaların hedefidir.

Nakula: Pandava kelimesine bakınız.

Narada: Hint mitolojisindeki azizlerden biri

Narayana: Vişnu için kullanılan bir övgü sözü

"neti, neti": kelime karşılığı "bu değil, şu değil". Düalist olmayan Vedanta takipçilerinin savunduğu ayrım gücünün negatif süreci

Nirvāna: Brahman'da nihai olarak erime ya da bireysel egonun yok olmasıyla Her şeyi Kapsayan Gerçeklik'e dönüşme.

Niştha: Tek noktaya odaklı adanma

Nivritti: Terk veya özdeşleşmeme

Nyaya: Hint Mantık sistemi. Hint felsefesindeki 6 okuldan biri. Gautama tarafından kurulmuştur.

Om: Veda'lardaki en kutsal kabul edilen kelime. Aum olarak da yazılır. Hem Şahsi Tanrı'yı, hem de Mutlak'ı sembolize eder.

Pada: Bölüm, kısım

Pandava: Pandu'nun beş oğlu Yudhişthira, Arcuna, Bhima, Nakula ve Sahadeva'dır. Mahabharata destanının önemli kahramanlarıdır.

Pandu: Dhritarasthra'nın küçük erkek kardeşi ve Pandava'ların babasıdır.

Parâ: Daha yüce

Parâ bhakti: Rabbe duyulan yüce sevgi. Kesin sen-merkezcilikle tanımlanır

Paramhamsa: Sannyasin'lerin en üst seviyeli kardeşliğine bağlı kişi

Parcanya: Yağmur tanrısı, yağmur bulutu

Patancali: Hint felsefesinin altı temel okulundan biri olan Yoga sisteminin yazarı. Konsantrasyondan ve bunun yöntemlerinden, aklın kontrolünden ve benzer konulardan bahseder.

Pitri'ler: Atalar, cetler

Prahlada: Kötü kalpli kral Hiranyakaşipu'nun Tanrı'ya karşı yüce bir sevgi duyan küçük oğlu.

Prakriti: Başlangıçta var olan doğa; satva, rajas ve tamasi barındıran tüm yaradılışın özü olan madde.

Prâna: Fiziksel bedende yaşamın sürmesini sağlayan ya-

şamsal nefes; diğer fiziksel kuvvetlerin tezahür etmesini sağlayan birincil enerji ve kuvvet. Prāna ayrıca Saguna Brahman'ın (vasıfları olan Brahman'ın) bir adıdır.

Pratika: İkame olan

Pravritti: Arzu

Purāna'lar: Hint mitoloji kitapları.

Rajas: Doğası hareket veya aktivite olan ilke. Guna kelimesine bak.

Rajasuya Yajna: Hükümdar tarafından uygulanan bir tür Hint kurbanı

Rāja-yoga: Patanjali'ye atfedilen yoga sistemlerinden biri. Konsantrasyon yöntemleri, akıl kontrolü, samādhi ve benzeri konuları içerir.

Raja yogi: Raja yoga'yı uygulayan kişi

Sine qua non: Olmazsa olmazı

Svyamvara: Kadim Hindistan'da prensesin kendi kocasını seçmesi

Swami: Vedanta okuluna ait keşişlere verilen bir rütbe

Tamas: Doğası atalet veya hareketsizlik olan ilke. Guna kelimesine bakınız.

Tantra: Güç olan İlahi Anne ile Mutlak olan Şiva'nın Nihai Gerçeklik olarak görüldüğü bir felsefi sistem

Tulsidas: Ramayana'nın bir versiyonu kendi ismiyle anılan ünlü Hintli ozan

Upanişadlar: Veda'ların felsefi bölümünü içeren kadim metinler. Bilinen toplam yüz sekiz upanişad vardır, on bir tanesi büyük Upanişadlar olarak adlandırılır.

Vairagya: Terk

Vaişnava: Vişnu'yu takip edenler. Adanma yolunu spritüel bir disiplin olarak gösteren düalist bir mezhep

Vaişya: Hint kast sistemindeki, tarım, ticaret ve hayvancılık yapan bir sınıf

Valmiki: Ramayana destanının yazarı

Vanaprasthin: Yaşamda, emeklilik ve tefekkür evresine giren kişi. Aşram kelimesine bakınız.

Varuna: Vedik bir tanrı; okyanus tanrısı.

Vedânta: Temel olarak Upanişadlar, Bhagavad Gitā ve Brahma Sutra metinlerinde anlatılan öğretiye dayanan bir felsefi sistem.

Vedanta Sutra: Brahma Sutra kelimesine bakınız.

Veda'lar: Hint kutsal metinleri, bilgi kitaplarıdır. Rig-Veda, Sāma-Veda, Yajur-Veda ve Atharva-Veda isimli dört kitaptan oluşur.

Vişnu: Tanrı'nın devam ettirici sureti. Hint teslisinde ikinci tanrı, diğer Tanrılar Brahma ve Şiva'dır.

Vişiştadvaita: Vasıflı düalist olmayan Vedanta. Ramanuca tarafından kurulan bu Vedanta okuluna göre, ruh ve doğa Brahman'ın şekilleridir ve bireysel ruh Brahman'ın bir parçasıdır.

Viveka: Gerçek olan ve olmayan arasındaki ayrım gücü

Vrindavan: Cumna nehrinin kıyısında bulunan, Krişna'nın çocukluğuyla ilişkili bir kasaba.

Vyadha: Avcı

Vyasa: Veda'ları derleyen kişi. Mahabharata ve Brahma

Sutra'ların yazarı ve Sukadeva'nın babası

Yadava'lar: Krişna'nın da üyesi olduğu bir klan

Yacur Veda: Dört bilgi kitabı Veda'lardan biri. Veda kelimesine bakınız.

Yakşa: Mitolojik bir yarı tanrı

Yama: Ölüm tanrısı, Vedik bir tanrı

Yoga: Bireysel ruh ve Yüce Ruh'un birliği ile oluşan bir disiplin. Patanjali'ye atfedilen Yoga felsefe sistemi, altı Hint felsefi sisteminden biridir. Akılsal kontrol ile gerçeğin idrakiyle ilgilenir.

Yogi: Yoga uygulaması yapan kişi.

Yudhişthira: Pāndu'nun beş oğlunun en büyüğü; Mahabharata destanının kahramanlarındandır.

Yuga: Döngü, bir dünya dönemi

İstanbul Yoga Merkezi®

Purnam yayınları®

Her Yönüyle Yoga®

Bu kitabı beğendiyseniz,
sizi
İstanbul Yoga Merkezi'ne
bekliyoruz.

İstanbul Yoga Merkezi®

Purnam yayınları®

Her Yönüyle Yoga®

İstanbul Yoga Merkezi, Ayça Gürelman tarafından 2001 yılında yoga bilgisi paylaşan Türkiye'deki ilk web sitesi olarak kurulmuştur. 2003 yılı itibarıyla yoga eğitmeni yetiştirmeye başlamış, 2010 yılında kapılarını fiziki bir yoga merkezi olarak İstanbul'da açmıştır. Faaliyetlerini 2011 yılında Purnam Yayınlarını® kurarak genişletmiştir. Purnam Yayınları, yoga felsefesi ve uygulamalı yoga kitapları başta olmak üzere Hindistan ile ilgili kitaplar üzerine yayın yapmaktadır. 2014 yılından itibaren Türkiye'ye ilk kez Yoga Terapi Tezsiz Yüksek Lisans Programını getirmiştir. 2015 yılından beri çeşitli üniversitelerle yoga üzerine ortak bilimsel araştırma çalışmaları yapmaktadır. 2015 yılından beri Uluslararası Yoga Günü resmi etkinliklerini Hindistan Başkonsolosluğu adına İstanbul Anadolu Yakasında düzenlemektedir. 2016 yılından beri Kadıköy Belediyesi ile ortak düzenlenen ücretsiz yoga seansları koordine etmekte, yoganın daha geniş kitlelere ulaşmasını hedeflemektedir.

İstanbul Yoga Merkezi'nde *bütünsel yoga anlayışı* anlatılmakta ve yoga bir yaşam tarzı olarak ele alınmaktadır. Bütünsel Yogada

amaç, mevcut dışsal koşullar içinde hayata bakış açısının düzenlenip akıl sakinliğine ulaşılmasıyla, fiziksel, akılsal, zihinsel ve ruhsal planlarda hayatla daha rahat başa çıkılmasıdır.

İstanbul Yoga Merkezi'nde yoga derslerine, meditasyona, nefes yoluyla prana çalışmalarına, yoga felsefesi sohbetlerine, yoga terapilerine, hamile yogasına, yoga eğitmenliği sertifika ve diploma programlarına katılabilir, Hindistan'a yoga tatilleri yapabilirsiniz.

İstanbul Yoga Merkezi, dünyadaki tek yoga üniversitesi olan ***Vivekananda Yoga Üniversitesi'nin Türkiye temsilcisidir***. Yoga Alliance ve IAYF (International Association of Yoga Therapists) üyesidir.

Tel: 216. 368 8482 – 532. 357 3858
eposta: basvuru@yogamerkezi.com
web sitesi: www.yogamerkezi.com

YAYINLARIMIZ

EVDE YOGA® SERİSİ

İstanbul Yoga Merkezi ve Vivekananda Yoga Üniversitesi uygulamalarını temel alan bu seri ile yogayı artık '*her yönüyle*' evde yapabilirsiniz.

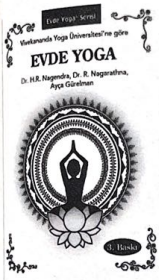

EVDE YOGA®

Vivekananda Yoga Üniversitesi'ne Göre

Dr. H.R. Nagendra, Dr. Nagarathna ve Ayça Gürelman

Klasikleşen bir yoga rehberi. Yoganın adım adım nasıl yapıldığını tarif eden anlatımları ve 400'ün üzerinde çizimiyle mükemmel bir referans kaynağı.

ISBN Numarası: : 978-605-62502-1-7

Sayfa Sayısı: 240 sayfa

Ağrı ve Yoga

Boyun, Sırt ve Diz için Yoga Terapi

Dr. H.R. Nagendra, Dr. Nagarathna

Bütünsel Yoga Anlayışının® anlatıldığı bu kitap 200'e yakın çizim ve grafikle desteklenmiştir.

ISBN Numarası: 978-605-85640-4-6

Sayfa Sayısı: 150

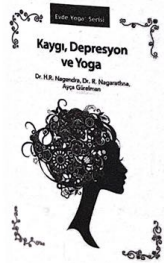

Kaygı, Depresyon ve Yoga

Dr. H.R. Nagendra, Dr. Nagarathna ve Ayça Gürelman

Bütünsel Yoga Anlayışının® anlatıldığı bu kitap 100'e yakın çizim ve grafikle desteklenmiştir.

ISBN Numarası: 978-605-85640-7-7

Sayfa Sayısı: 136

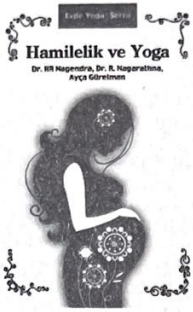

Hamilelik ve Yoga

Dr. H.R. Nagendra, Dr. Nagarathna ve Ayça Gürelman

Hamileliğin anatomisi ve fizyolojisi, doğum süreci, hamilelik döneminde karşılaşılabilecek komplikasyonlar ve değişimler, dikkat edilmesi gerekenler, beslenme, stres yönetimi gibi prenatal bakımda bilinmesi gerekenler 100'ün üzerinde çizimle detaylarıyla anlatılmaktadır.

ISBN Numarası: 978-605-85640-1-5

Sayfa Sayısı: 224 sayfa

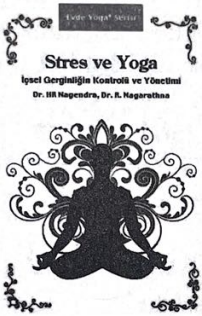

Stres ve Yoga

Dr. H.R. Nagendra, Dr. Nagarathna

Yoganın temelini oluşturan uyarma, gevşetme ve içe dönüş tekniklerinin belli bir sırada günde sadece 30 dakika uygulanmasıyla, kişisel sınırlamaların üstesinden gelmek ve günlük hayatın stresinden kurtulmak artık mümkün.

ISBN Numarası: 978-605-85640-2-2

Sayfa Sayısı: 182 sayfa

Pranik Enerji Şifa Meditasyonu Ses-CDsi

Dr. H.R. Nagendra, Dr. Nagarathna ve Ayça Gürelman

Bu yönlendirmeli meditasyonla bedendeki yaşam gücünü canlandırabilecek ve bağışıklık sistemini güçlendirerek şifa bulacaksınız.

ISBN: 978-605-62502-9-3

Meditasyon süresi 40 dakikadır.

TEMEL METİNLER

Yoganın ne olup ne olmadığını anlamanın ve bilgiyi derinleştirmenin yolu öğretinin kaynak metinlerini incelemektir.

Bhagavad Gita - Varoluşun Yogası

Prens Arcuna ile spritüel rehber Krişna'nın arasında geçen konuşmanın yalın anlatımında, herkes kendi yaşamıyla ilgili temel sorgulamaları, çelişkileri ve aradığı evrensel cevapları bulacaktır. Bu Karma yoganın temel metnidir.

ISBN Numarası: 978-605-62502-5-5

Sayfa Sayısı: 128 sayfa

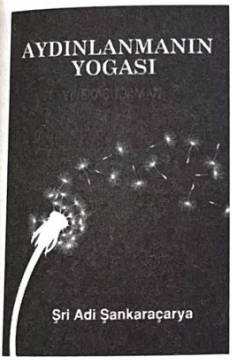

Vivekaçudamani - Aydınlanmanın Yogası

Şri Adi Şankaraçarya

Şri Adi Şankaraçarya, elinizde tuttuğunuz eserde Advaita Vedanta (Jnana Yoga) felsefesine göre yaşamdaki temel ihtiyaçların nasıl giderilebileceğini ve *'yaşamın nihai amacının'* ne olduğunu açıklıyor.

ISBN Numarası: 978-605-85640-0-8

Sayfa Sayısı:132 sayfa

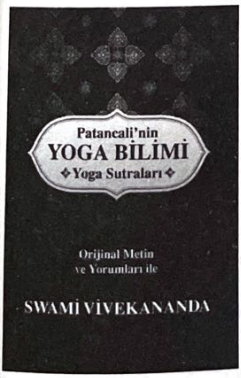

Patancali'nin Yoga Bilimi

Yoga Sutraları

Swami Vivekananda

2,400 yıl önce yazılan eserded tarif edilen aydınlanma teknikleri, Swami Vivekananda'nın sade bir dille yazdığı yorumlarıyla tekrar gün ışığına kavuşuyor. Raja Yoga'nın temel metnidir.

ISBN Numarası: : 978-605-85640-3-9

Sayfa Sayısı: 210 sayfa

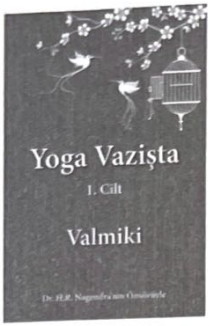

Yoga Vazişta 1. Cilt, 2. Cilt, 3. Cilt

Valmiki

Toplam 10 ciltte yayınlanacak bu eserde İ.Ö. 3,700 yılında yaşadığı sanılan Bilge Vazişta'nın yoga ile ilgili görüşleri ve detaylarıyla açıkladığı aydınlanmaya giden yolları günümüzdeki yoga heveslilerine ışık tutacaktır.

1. Cilt ISBN No: 978-605-85640-6-0

Sayfa Sayısı: 240

2. Cilt ISBN No: 978-605-85640-8-4

Sayfa Sayısı: 240

3. Cilt ISBN No: 978-605-85640-9-1

Sayfa Sayısı: 242

HİNDİSTAN'IN MEVLANASI ŞRİ RAMAKRİŞNA'NIN TÜM SÖZLERİ

Swami Vivekananda'nın öğretmeni (gurusu) olan ve çok büyük bir bhakta (adanmış) olan Şri Ramakrişna'nın tüm sözlerin ve mesellerin derlemesi tek kitapta...

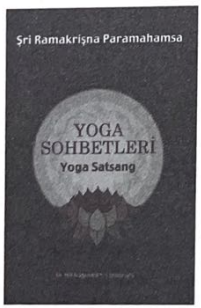

Yoga Sohbetleri - Yoga Satsang

Şri Ramakrişna Paramahamsa

Bhakti Yoga – Sevgi ve Adanma Yolu üzerine spritüel çalışma yapanlar içinse vazgeçilmez bir başvuru kaynağı olacaktır.

ISBN: 978-605-62502-8-6

Sayfa Sayısı: 335 sayfa

MODERN YOGA UYGULAMALARI

5,000 yıl önce ortaya çıktığı sanılan yoga uygulamaları bir çok farklı disiplinle birleştirilerek de kullanılabilmektedir. Bu seride güvenilir kaynakların yazdığı eserleri bulacaksınız.

Yoga ve Ayurveda

Kendine Şifa ve Kendini Bilme

Dr. Vedaçarya David Frawley

Yaşam boyu sağlık, canlılık ve farkındalık için bütünsel bir yaklaşım sunan, kadim iki öğreti yoga ve ayurvedayı ilk kez birlikte inceleyen, ABD'nin çok satan kitabı Türkçede.

ISBN Numarası: 978-605-62502-7-9

Sayfa Sayısı: 340 sayfa

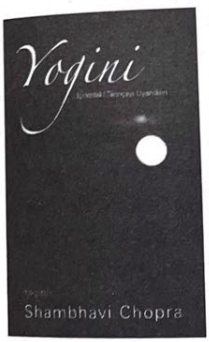

Yogini - İçinizdeki Tanrıçayı Uyandırın

Shambhavi Chopra

Yoga uygulayıcısı kadın anlamına gelen Yogini; yoga ve tantrayı birleştiren, heyecan verici sırları içeren bir spritüel yolculuğu kişisel deneyime dayanarak anlatmaktadır.

ISBN Numarası: 978-605-62502-6-2

Sayfa Sayısı: 368 sayfa

SIR SERİSİ: TEMEL YOGA AKIMLARI

Batı dünyasını yogayla 1893 yılında ilk kez Şikago'da yaptığı konuşma ile tanıştıran yoganın en önemli üstatlarından biri olan Swami Vivekananda'nın verdiği evrensel mesaj, tüm zamanların en çok okunan ve klasikler haline gelen yoga kitaplarına dönüşmüştür.

Bilginin Sırrı / Jnana Yoga

Swami Vivekananda

Vedanta felsefesini, Bilgi Kitabı Veda'lar, Upanişad'lar ve Bhagavad Gita'yı temel alarak anlattığı, modern bilime atıflar yaparak yoga felsefesini çağdaş dünya tarafından anlaşılır kıldığı bu kitap, 19. yy'ın son yıllarında vermiş olduğu konferansların derlemesinden oluşmaktadır.

ISBN Numarası: : 978-605-62502-0-0

Sayfa Sayısı: 336 sayfa

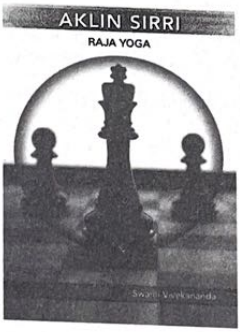

Aklın Sırrı/ Raja Yoga

Swami Vivekananda

Yaşam gücü prananın ne olduğundan, şifacılığın temel ilkelerine, paralel evrenlerden, konsantrasyon ve meditasyon tekniklerine, Kundalini'den çakralara, yoganın mistik yanı olarak bilinen sekiz basamaklı Patancali'nin Yogası ya da Raja Yoga'nın temellerini anlatan bir eserdir.

ISBN Numarası: : 978-605-62502-4-8

Sayfa Sayısı: 144 sayfa

Sevginin Sırrı / Bhakti Yoga

Swami Vivekananda

Sevginin Sırrı - Bhakti Yoga, Tanrı, din, adanma, sevgi gibi konulara sıradışı bir bakış açısı getirmekte ve toplumsal normları masaya yatırmaktadır.

ISBN Numarası: 978-605-62502-3-1

Sayfa Sayısı: 180 sayfa

Fiilin Sırrı / Karma Yoga

Swami Vivekananda

Yaşama sanatı diye de anlatılan, gündelik fiillerimizin nasıl kaderimize dönüştüğünü ve bizi nasıl bağladığını tüm açıklığıyla anlatan kitap, gündelik hayattan vazgeçmeden yoga uygulamaları konusunda derinleşmek isteyen herkesin okuması gereken bir başucu kitabıdır.

ISBN Numarası: 978-605-62502-2-4

Sayfa Sayısı: 152 sayfa

SEVGİNİN SIRRI - BHAKTİ YOGA

"Doğanın gizemli kanununa göre, toprak hazır olur olmaz tohum gelmelidir ve gelir de... O halde, çok arzuladığımızı söylediğimiz 'gerçeği arayışımızın' boşa gittiğiyle ilgili her şikâyet ettiğimizde görevimiz; şikâyet etmek yerine, ruhumuza bakmak ve kalbimizdeki arzunun gerçek olup olmadığını anlamaktır."

Swami Vivekananda

Bhakti Yoga, Tanrı, din, adanma, sevgi gibi konulara sıradışı bir bakış açısı getirmekte ve toplumsal normları masaya yatırmaktadır.

Batı dünyasını yoga felsefesiyle 1893 yılında tanıştıran ilk kişi olan Swami'nin verdiği mesajın evrenselliği; yazdığı kitapların, tüm zamanların en çok okunan ve klasikler haline gelen yoga felsefesi kitaplarına dönüşmesini sağlamıştır.

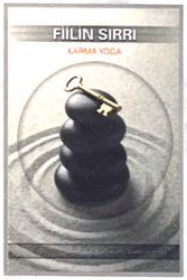

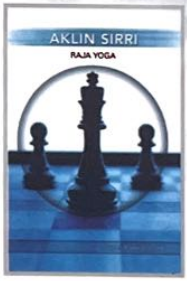

Purnam yayınları®

9 786056 250231